

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİNDE MÜZE KULLANIMINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

SAMET KAMÇI

BOLU-2015

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER
ÖĞRETİMİNDE MÜZE KULLANIMINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Samet KAMÇI

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

BOLU, EKİM-2015

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

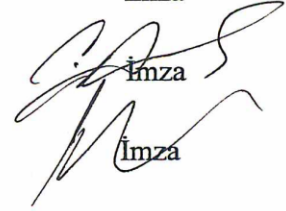
Samet KAMÇI' ya ait "Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.
16/10/2015

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

Üye : Prof. Dr. Cemal AVCI

Üye : Yrd. Doç. Dr. Cengiz ÖZMEN

İmza
İmza
İmza

Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON

Enstitü Müdürü

Etik İlkelere Uyulduğuna İlişkin Beyan

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, "Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 16/10/2015

Samet KAMÇI

TEŞEKKÜR

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri belirlenmiştir ve uzun süren araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Öncelikle, hayatım boyunca her anlamda beni destekleyen aileme, yüksek lisansım boyunca bana her konuda yardımcı ve destek olan tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU' na ve her konuda bilgisine başvurduğum Saygıdeğer Hocam Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN' a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek öğrenimim boyunca her anlamda desteğini gördüğüm Kıymetli Hocam Prof. Dr. Cemal AVCI' ya teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın hazırlanmasında, alandaki tecrübelerinden ve sorularının hazırlanma sürecinde bizlere ışık tutan Doç. Dr. Bahri ATA' ya, Sosyal Bilgilerde müze kullanımına ilişkin görüşlerine başvurduğumuz Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki öğretmen adaylarına, araştırmamın veri toplama basamağında yardımlarını esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. Gökçe KILIÇOĞLU' na, katkılarından dolayı Edebiyat Öğr. Özlem KOL ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Cengiz ÖZMEN' e teşekkür ederim. Son olarak, aynı yolda yürüdüğüm dostlarım Mustafa CANLI ve Ar. Gör. Galip ÖNER' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY SAYFASI	i
ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLOLAR.....	vii
KISALTMALAR.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xii

BÖLÜM I

1. Giriş.....	1
1.1.Problem Durumu.....	3
1.2.Problem Cümlesi.....	6
1.3. Araştırmanın Amacı.....	7
1.4. Araştırmanın Önemi.....	7
1.5. Sayıtlar.....	9
1.6. Sınırlılıklar.....	9
1.7.Tanımlar.....	9

BÖLÜM II

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür.....	11
2.1. Müzeler ve Müze Eğitimi.....	12
2.2.1. Müze Kavramı.....	12
2.1.2. Müze Tanımı.....	12
2.1.3.Müzeciliğin Gelişimi.....	14
2.1.3.1. Müzeciliğin Dünya'daki Gelişimi.....	14
2.1.3.2.Müzeciliğin Ülkemizdeki Gelişimi.....	14
2.2.4.Müze Türleri.....	17

2.2.5. Müze'nin İşlevleri.....	19
2.2.6.Müze Eğitimi Tanımı ve Gelişimi.....	20
2.2.6.1.Müze Eğitimi'nin Tanımı.....	20
2.2.6.2.Dünyada Müze Eğitimi.....	21
2.2.6.3.Türkiye'de Müze Eğitimi.....	23
2.2.7.Müze Eğitimi'nin Temel İlkeleri.....	24
2.2.8. Müze Eğitiminin Aşamaları.....	25
2.2.9. Müze Eğitimi Etkinlikleri.....	26
2.2.9.1 Müze Eğitimi Etkinliklerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	26
2.2.9.2. Müze Eğitiminin Uygulandığı Bazı Müzeler.....	32
2.2.9.3.Müze Eğitimi Etkinlik Örnekleri.....	39
2.2. Sosyal Bilgilerde Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanılması.....	43
2.2.1. Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi.....	46
2.2.1.1. Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi.....	47
2.2.1.2. Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi.....	49
2.2.1.3. Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi.....	52
2.3. İlgili Literatür/Araştırmalar.....	55
2.3.1.Yurt Dışı Araştırmaları.....	55
2.3.2. Yurt İçi Araştırmaları.....	58
2.3.2.1.Müze Eğitimi ile İlgili Genel Araştırmalar.....	58
2.3.2.2.Sosyal Bilgilerde Müze Eğitimi ile İlgili Araştırmalar.....	68

BÖLÜM III

3. Yöntem.....	75
3.1. Araştırma Modeli.....	75
3.2. Çalışma Grubu.....	76
3.3. Veri Toplama Yöntemi.....	78
3.4. Verilerin Toplanması ve Analiz Süreci.....	80

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorum.....	83
4.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	83
4.2.İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	99
4.3.Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	107
4.4.Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum.....	111

BÖLÜM V

5. Sonuç ve Öneriler.....	116
5.1. Sonuç.....	116
5.1.1. Müzeler ve Müzelerin Sosyal Bilgilerde Kullanımına İlişkin Sonuçlar.....	116
5.1.2. Sosyal Bilgilerde Müze Eğitimi Uygulanmalarına İlişkin Sonuçlar.....	119
5.1.3.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimindeki Öz Yeterliliklerine İlişkin Sonuçlar	120
5.1.4.Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı Dersine Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Sonuçlar.....	121
5.2.Öneriler.....	121
5.2.1. Araştırmacılara Öneriler.....	123
KAYNAKÇA.....	124
EKLER.....	135

TABLOLAR

Tablo 2.1. Müze Eğitimi, " Ben Müzesi" Etkinlik Örneği.....	39
Tablo 2.2. Müze Eğitimi, "Aile Ağacı Hazırlama" Etkinlik Örneği.....	40
Tablo 2.3. Müze Eğitimi, "Sikkenin Öyküsü" Etkinlik Örneği.....	40
Tablo 2.4. Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Müzeler İle İlişkilendirilmesi.....	47
Tablo 2.5. Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Müzeler İle İlişkilendirilmesi.....	50
Tablo 2.6. Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programının Müzeler İle İlişkilendirilmesi.....	52
Tablo 3.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımı.....	76
Tablo 4.1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Kavramına İlişkin Görüşleri.....	83
Tablo 4.2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze eğitime İlişkin Görüşleri.....	85
Tablo 4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitiminin Önemine İlişkin Görüşleri.....	87
Tablo 4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müzelerde İşlenen Konuların Öğrenciye Sağlayacağı Yararlara İlişkin Görüşleri.....	90
Tablo 4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı Dersinin Kazandırdıklarına(bilgi, beceri, değer) İlişkin Görüşleri.....	92
Tablo 4.6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersine Uygun Olan Müzelere İlişkin Görüşleri.....	95
Tablo 4.7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Kaçınıcı Sınıfları Götürmek İstediklerine ve Nedenine İlişkin Görüşleri.....	97
Tablo 4.8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi ve Tarihi Mekanlar Dersinde Uygulamalı Olarak Yaptıkları Etkinliklere İlişkin Görüşleri.....	99

Tablo 4.9. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Öncesi, Müze Gezisi Esnasında ve Müze Sonrasında Yapılması Gerekenlere İlişkin Görüşleri.....	101
Tablo 4.10. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Staj Yaptıkları Okullardaki Müze Eğitime Yönelik Uygulamalara İlişkin Görüşleri.....	106
Tablo 4.11. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitime Yönelik Öz Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri.....	108
Tablo 4.12. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı Dersinde Aldıkları Bilgileri Meslek Hayatlarında Nasıl Kullanabileceklerine İlişkin Görüşleri.....	110
Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlara İlişkin Görüşleri.....	112
Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı Dersindeki Sorunlara Yönelik Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri.....	114

KISALTMALAR

Akt : Aktaran

Çev : Çeviren

Edt : Editör

FGBM: Feza Gürsey Bilim Merkezi

ICOM : The International Council of Museums

İÖ.O : İlköğretim Okulu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

MTA : Maden Teknik Arama

NCSS : National Council For the Social Studies (ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi)

ODTÜ : Orta Doğu Teknik Üniversitesi

ÖA : Öğretmen Adayı

SBÖA: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayı

TCDD : Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları

TOYCO- Avrupa Oyuncak ve Çocuk Müzeleri Birliği

TTKB: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Vb : Ve benzeri

Yay. Haz : Yayına Hazırlayan

ÖZET

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE MÜZE KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

KAMÇI, Samet

Yüksek Lisans Tezi

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hatice Memişoğlu

Ekim 2015, sayfa XIII + 137

Günümüzde okul, eğitim-öğretim için kullanılan tek kurum olma özelliğini yitirmiştir. Uygulamada olan ilköğretim programına göre, öğretim tek başına ne sınıf ortamında yapılır ne de başlıca kaynağı okul kitaplarıdır. Sosyal Bilgilerin ise temel amacı bireyi topluma hazırlamaktır. Bu nedenle gerçek kaynakların sınıf dışında olduğu düşünüldüğünde öğrencileri sadece sınıf içinde tutmak, bu amacın gerçekleşmesinde yeterli olmayacaktır. Bu bağlamda temel işlevlerinden biri eğitim olan müzeler, Sosyal Bilgiler dersinde de eğitim-öğretim amaçlı kullanılmalıdır.

Bu çalışmanın ana amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalının 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 39'u erkek 36'sı kız olmak üzere toplamda 75 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada, veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılırken verilerin analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgiler öğretmen adayları müze kavramlarına ilişkin olarak; tarihi eser, tarih, kültür, kalıntı, sanat, geçmiş, tarihi mekan, kültürel miras, somut bilgiler, coğrafya , sınıf dışı etkinlikler şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adayları müzelerde işlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararları en fazla, öğrenilenlerin kalıcılığına ve soyut bilgilerin somutlaştırılmasına katkı sağladığı yönünde görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmen adayları müze eğitimini gerekli görmekte birlikte müzelerimizin eğitime uygun olmadığı görüşünü bildirmişlerdir. Ayrıca adayların büyük çoğunluğu müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin kendilerine kazandırdıkları veya kazandıracaklarına ilişkin olarak; müze hakkında teorik bilgi edinme, müze öncesi, müze gezi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenme şeklinde ifade etmişlerdir. Adaylar çoğunlukla dersin teorik olarak işlendiği, uygulama kısmının göz ardı edildiği görüşünü belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamaların olmadığı, yapılanların ise müze gezilerinden ibaret olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu müze gezileri planlamada kendilerini yeterli görmekte birlikte, uygulama safhasında kendilerini yetersiz gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada ayrıca elde edilen bulgular neticesinde, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin uygulamalı olarak verilmesi, öğretmen adaylarına bu konuda gereken bilgi, beceri, değerlerin kazandırılması ve müzelerin eğitimde etkin kullanılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Müze, Müze eğitimi, Öğretmen adayı

ABSTRACT**INVESTIGATION OF TEACHER'S OPINION ON THE USAGE OF MUSEUM
IN TEACHING SOCIAL STUDIES****KAMÇI, Samet****Master Thesis****ABANT IZZET BAYSAL UNIVERSITY****EDUCATION SCIENCES INSTITUTE****PRIMARY DEPARTMENT****DEPARTMENT OF SOCIAL STUDIES EDUCATION****Advisor: Asst. Assoc. Dr. Hatice Memişoğlu****November 2015, page XIII + 137**

Today school has lost its distinction of being the only institution used for education. According to primary education program which in practice, education alone neither done in the classroom nor the main source of school textbooks. The main purpose of social information is to prepare individuals to society. Therefore considering that the real source is outside of the classroom keeping students in the class will not suffice for the realization of this objective. In this context, museums which is one of the main functions of education should be used for educational purposes also in social studies lessons.

The main objective of this study to determine their views of Social Studies teacher candidates on the museum use in social studies teaching. The study group comprise including 39 men 36 women, a total of 75 teacher candidates studying in class 3 and 4 of Abant Izzet Baysal University and Gazi University Social Science Education Department. While using the data collection tool in the study which is conducted through qualitative research methods, descriptive analysis technique was used in the analysis of data.

As a result of research regarding the concept of the museum social studies teachers notified a form of opinion are historical artefact, history, culture, ruins, art, history, historical place, cultural heritage, factual information, geography. Candidate teachers expressed their views towards the topics to be covered in the museum contribute at most retention of learned knowledge and abstract information to be concretized. Participant candidate teachers reported view of that while on the museum education necessary our museums are not suitable for education. Additionally the majority of candidate with regard museums and historic sights of the use of the course stated as what has given or will give themselves; acquisition of theoretical knowledge about the museum, before museum, during visits to museums and learning needs to be done later. The candidates have stated the view that mostly course was committed in theory, the portion of practice ignored. In schools where Social studies teacher candidates do internships it has been identified the absence of applications for museum education, those made are composed of museum visits. The majority of teacher candidates was concluded that although they see enough themselves in planning museum trips in phase of application they see themselves insufficient. In the study also result obtained from the findings, giving practical of utilization of museums and historic sites course, to gain information, skill, the values about this issue to teachers and for the effective use of museums in education suggestions were made.

Keywords: Social studies, Museums, Museum education, Teacher candidates

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar ele alınacaktır.

NCSS (1993)'e göre Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı; birbirine bağımlı, global bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme, yeteneğini geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (Akt. Doğanay, 2002, 16).

Sosyal Bilgilerin temel amacı bireyi topluma hazırlayacak duruma getirmektir. Bu nedenle gerçek kaynakların, sınıf dışında olduğu bir konu alanında öğreneni sadece sınıf içinde tutmak, bu amacın gerçekleşmesinde yeterli olmayacaktır (Altın ve Demirtaş, 2009, 516). Onun için Sosyal Bilgiler dersinde sınıf dışı etkinliklere yer verilmelidir. Sınıf dışı etkinliklerden biri de müzelerdir.

Okullar müzelerden farklı amaçlarla kurulmuş farklı türde kurumlardır. Okullar ve diğer öğretim kurumları arasındaki farklar göz ardı edilmesine karşın çok fazla değildir. Okullar çocukların temel eğitimi alacakları kurumlarken, müzeler çocukların eğitim alacakları kurumlar olarak yapılandırılmamışlardır (Talboys, 2010, 37).

Müze denilince birçok insanın aklına içinde birtakım nesnelerin bulunduğu, sergilendiği, korunduğu, halkın ziyaretine açık olan yerler akla gelir. Ancak müzelerin işlevleri bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Müzeler bizim üzerimizde durduğumuz önemli bir işlevi daha vardır. Müzeler aynı zamanda birer eğitim ve öğretim mekanlarıdır. Yani tarihin canlı olarak görülebileceği yerler olarak görebileceğimiz müzeler eğitimin bir parçasıdır. Onun için müzelerle ilgili tanım yapılırken bunlara da dikkat edilmesi

gerekmektedir (Abacı, 2005, 13). ICOM (International Council of Muzeum) tarafından yapılan bir tanıma göre müze; “Sadece kar amacı gütmeyen, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, onları toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve eğlence gibi amaçlar doğrultusunda sergileyen ve sürekliliği olan bir kurumdur (Oruç ve Altın, 2008, 12).

Müze eğitimi, müze olanaklarının eğitim amacıyla kullanılmasıdır. Müze eğitimi özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet eder (İlhan ve Artar,2006,15).

Müze eğitimi, geleneksel okul eğitiminden oldukça farklıdır. Booth ve arkadaşlarına göre, müze eğitimi okuldaki gibi testlerden, puanlamalardan bağımsızdır. Ziyaretçi ,sergiyi ilgisine göre gezer ve gider. Müze gezmekte gönüllülük esas olduğu için, hoşla giden bir deneyim olmalıdır. Bu yüzden de ziyaretçiyi müzeye çekmenin yolları aranmalıdır. Sınıftakinin aksine müzedeki öğrenme görseldir, ziyaretçinin ilgisini ve merakını uyandırmayı hedefler " Müze eğitiminin başlıca amaçlarından biri , düş gücünü uyarmak ve onun duyuşsal uyanıklığını geliştirmektir. Müze eğitimcileri öğrenmeyi açık- uçlu, sürekli, yaşam boyu bir deneyim olarak görürler " (Akt. Cihan, 2002, 6).

Bugün müze eğitimi, okullar için rehberli turlar düzenleme anlamını çoktan aşmış, sergileri, atölye çalışmalarını, yayınları da içeren, sadece öğrencileri değil, aileleri yetişkinleri de içine alan çok daha geniş bir etkinlikler bütünü olarak anlaşılmaktadır.

Greenhill’ e (1996) göre bugünün eğitim yaklaşımı, sonucu değil sonuca götüren becerileri, etkinlikleri, deneyimi, yaratıcı potansiyeli vurgulamaktadır. Dolayısıyla, müzelerde de süreç önem kazanmaktadır; eğitim etkinlikleri artık keşfedici ve yaşantısal olmak zorundadır (Akt. Onur, 2002, 7).

1.1. Problem Durumu

Müzeler insanların eğlenirken öğrendiği ve öğrenmekten zevk aldığı ideal öğrenme ve uygulama merkezleridir. Keşfederek öğrenmeyi amaçlayan ve ziyaretçiyi araştırmaya sevk eden materyalle dolu "keşif odaları", geçmişin canlandırıldığı "yapay veya tarihi yapılar hatta yerleşim yerleri", teknolojinin, bilimin ince ayrıntılarının somut olarak yer aldığı etkileşimli sergiler olan "Bilim Müzeleri", ziyaretçilerine klasik sınıf ortamında yapılan öğrenimden daha fazlasını sunarlar (İlhan ve diğerleri, 2006, 20).

Henderson ve Atencio'a göre (2007) öğrenme temelde sosyaldır. Çocuklar çevrelerini gözlemleyerek ve sorgulayarak kendi öğrenmelerini gerçekleştirirler. Bilgi, toplumların hayatına entegre edilmiştir ve öğrenme katılımlı bir eylemdir. Çocukların öğrenmesi çevrelerindeki topluma katılımıyla sağlanır. Talboys' göre (2010) okullar tarafından, bir alternatif olarak öğrencilerin sadece pasif öğrenmelerini sağlayan geziler tercih ediliyorsa, bunlar öğrencileri sınıf dışına alan aktif öğrenmeler ile değiştirilmelidir.

Okul, öğrenme-öğretim denilince akla gelen tek kurum olma önceliğini ve özelliğini yitirmiştir. Günümüzde farklılıkların eğitime katılması anlayışı, çocukların öğrenme ve öğretimine katkısı olabilecek birçok etkenle birlikte düşünülür olmuştur. Müzelerin eğitimin vazgeçilmez parçası oldukları açıktır. Müzelerin eğitim özelliği dikkate alındığında çocukların müzelerden yararlanılmasının sonuçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Çocuklar bilgilerini geliştirme yollarını öğrenir ve bu bilgilerini kitap bilgileriyle karşılaştırma alışkanlığı kazanırlar.
- Çocuklar kitaplarda okudukları tarihsel dönemlerde kullanılan yaşam nesnelerinin gerçeklerini görme olanağı bulurlar.
- Tarihsel olaylar ve o dönemin yaşam nesneleri arasında ilişki kurmaya çalışırlar. Bu durum onların doğru tarih bilinci edinmelerine yardımcı olur.
- Müzede bulunan nesnelerle günümüzdeki nesneler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri düşüncelerinde karşılaştırırlar.

- Çocuklar gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunu geliştirirler.
- Estetik beğenilerini geliştirirler.
- Yaratıcı düşünmeyi öğrenirler.
- Müze çocuklara gelişimin ve değişimin kaçınılmaz olduğunu gösterir.
- Olayları bütün boyutlarıyla düşünebilmeyi ve değerlendirebilmeyi (çok boyutlu düşünmeyi) öğretir.
- Bunların yanı sıra çocuklar farklı kültürleri tanır.
- Sahip oldukları kültürel değerleri koruma bilinci edinirler (Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009, 105, 106).

Müzeler eski eserlerin korunduğu ve sergilendiği yerler olduğu kadar, gezerken eğlenebilecek ve bu gezi sırasında birçok bilginin edinilebileceği aktif öğrenme merkezleridir. Günümüzde öğrenme sadece öğreticilerin anlatımlarıyla değil, öğrenen kişinin kendi becerileri ve araştırma güdüsüyle sağlanır. Müzede öğrenme, bireyin araştırma ve öğrenme merakının uyarıldığı ve öğreticinin yönlendirmesiyle bireyin kendi meraklarının giderildiği bir etkinlikler bütünüdür (İlhan ve diğerleri, 2006,15). Müzeler, belli bir belgeyi ya da not almayı gerektirmediği ve katılımı çoğu zaman gönüllülük esas olduğu için geleneksel okulun dışında geniş bir mekanda katılımcılarına ya da ziyaretçilerine özgür bir öğrenme ortamı sunar (Adıgüzel, 2002, 24).

Sosyal Bilgiler öğretiminde, farklı sınıf dışı eğitim etkinlikleri olduğu gibi(arazi çalışmaları, topluma hizmet uygulamaları) bunların en önemlilerinden biri de müzelerdir. Sosyal Bilgiler kapsamında öğrencilerin müzelere götürülmesi gerekmektedir. Özellikle tarih konularının öğretiminde veya milli bilinç kazandırmada müzeler etkili birer dersane konumundadır. Müzeler, okullar, üniversiteler ve kütüphanelerle karşılaştırıldığında, öğrenene farklı öğrenme olanakları sunmaktadır. Müzelerin bir avantajı geniş bir yelpazede ziyaretçi potansiyeline sahip olmalarıdır. Müzeler kimliğin oluşması için fırsatlar sunarlar. Müzede yer alan nesneler ve bilgi ile ilgilenirken, ziyaretçiler kendilerini ve kültürlerinin yansımalarını da keşfederler. Bu süreç öğrenenin yeni bağlantılar kurmasını, anlam oluşturmalarını ve öğrenmesini sağlar. (Altın ve Demirtaş, 2009, 518). Çoklu zeka kuramı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencilerin öğrenme şekilleri değişebilir. Bundan dolayı müzeler öğrenme ortamını

kendisi oluşturduğu için öğrencilerin alacağı bilgiler daha fazla olacaktır. Öğretmen veya rehberin önderliğinden verilmesi gereken kazanımlar amacına ulaşacaktır (Yılmaz ve Şeker, 2010, 26). Tallboys (2005)' a göre müzeler çalışma çevresi ve yöntemleri ile eşsiz birer eğitim kurumlarıdır. Sadece eğitim teorilerini bilmek yeterli değildir, müzelerle ilgili genel ve özel durumları uygulamaları da anlamak gerekmektedir.

Müzelerin eğitimsel bazı amaçları olmuştur. Müzeler, serbest seçenekli ya da informal öğrenme ortamları olarak tanımlanabilir. Serbest seçenekli kavramı; kendini yönlendiren, gönüllü ve kişisel ihtiyaç ve ilgilerle kılavuzlanan ve öğrenmenin bireyin yaşamını genişletmek amacına yöneldiği öğrenme durumları için kullanılabilir (Altın ve Demirtaş, 2009, 518).

Kaschak (2014) ve Garcia (2012) yapmış olduğu çalışmalarda müze ziyaretleri öğrenciler için ilgi çekici olduğunu ve interaktif yöntemlerle öğrenme fırsatı sunduğunu, çocuklara öğrenmede destek sağladığını ve müzede öğrenmenin benzersiz, çok yönlü ve bilişsel gelişime sebep olduğunu söylemektedir. Müze temelli birtakım çalışmalarda (Mcleod ve Kilpatrick, 2000; Schmitt, 2002) matematik, sanat, fen bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinde bazı müfredat konularının öğretiminde büyük faydalar sağladığı görülmüştür. Yazıcıoğlu (2010) çalışmasında, tarihi mekân ve müzelerle öğretim uygulamalarının olumlu etkilerine, Çalışkan ve Çerkez (2012) ve Demirboğa (2010) araştırmalarında öğrencilere uygulanan müze uygulamalarının olumlu etkilerine Bayraktar (2006) çalışmasında tarih öğretmenlerinin müzelerin ve tarihi mekanların tarih öğretiminde kullanılmasının önemine; Yılmaz ve Şeker (2010) araştırmasında ise, ilköğretim öğrencilerinin bilgi, görsellik ve genel kültür açısından müze gezilerinin kendilerine çok yarar sağladığını, müzelerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını vurgulamıştır.

Alanda müzelerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik yapılan diğer araştırmalarda ve araştırmalara dayalı derleme çalışmalarında da müze gezilerinin müfredat programlarındaki konuların öğrenilmesini kolaylaştırdığı, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve akademik başarılarını arttırdığı, sorgulama, yaratıcı düşünme ve problem çözme gibi yüksek düzeyde düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği (zaman ve kronolojiyi algılama, tarihte değişim ve

sürekliliği kavrama, tarihsel kanıtları kullanma, tarihsel empati yapma gibi) vurgulanmıştır.

Yapılan çalışmalarda müze eğitiminin yararlarının yanı sıra müze eğitiminde yeterli uygulamanın yapılmadığı, öğretmenlerin müze eğitimi konusunda yetersiz olduğu, bu konuda hizmet içi eğitimin verilmediği, müzelerin eğitim için yetersiz olduğu ve müzelerin kullanımındaki yasal prosedürlerin fazla olduğu vb. eksikliklere işaret edilmiştir (Akmehmet ve Ödekan, 2006; Aktekin, 2008; Ata, 2002; Brooke ve Solomon 2001; Castle, 2012; Dikyol, İnce ve Usta, 2011; Egüz, 2011; Erim, 2005; Gökmen, 2004; Griffin ve Symington 1997; Güler, Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Güleç ve Alkış, 2003; Henderson ve Atencio 2007; Hannon ve Randolph, 1999; Kaschak 2014; Okvuran, 2012; Ottenheim, 2014; Oruç ve Altın, 2008; Önder, Abacı ve Kamaraj 2009; Taş, 2012; Paris, 1997; Piscitelli 1997; Shelnut, 2000; Şahan, 2005, Şar ve Sağkol, 2013 Zaharias, Michael ve Chrysanthou, 2013).

Alanyazın incelendiğinde, müze kullanımı veya müze eğitime yönelik çalışmalar daha çok öğrenciler ve öğretmenler üzerinde yoğunlaştığı, öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerini içeren araştırmaların az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı tarafından, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının; müzeler ve müzelerin Sosyal Bilgilerde kullanımına, Sosyal Bilgilerde müze eğitimi uygulanmalarına, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimindeki öz yeterliliklerine, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine yönelik sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin alınması araştırmaya değer bir konu olarak düşünülmüştür. Bu nedenle araştırmacı tarafından böyle bir çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuş ve bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca ulaşılan bulguların Sosyal Bilgiler öğretiminde müzelerin kullanımına, Sosyal Bilgilerde müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine bu dersin uygulama sürecine ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Tüm bunlardan hareketle, araştırmanın problem cümlesini, "Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?" sorusu oluşturmaktadır.

1.3.Araştırmanın Amacı

Sosyal Bilgiler dersinde birçok kazanım müzeler ile ilişkilendirilmiştir. Bundan dolayı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müzelerden nasıl yararlanması ve müze eğitimi hakkında bilgi sahibi olması önemlidir. Bu doğrultuda araştırma, 2012-2013 öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'ndeki öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının;

- 1.Müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sosyal Bilgilerde müze eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Müze eğitimindeki öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine yönelik sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4.Araştırmanın Önemi

Sheppard'a göre (2001), müzelerin Sosyal Bilgiler eğitiminde kullanılmasının pek çok yararları vardır. Müzeler, öğrencilerin geçmiş zamanlardan kalan tarihi eser ve kültürel varlıkların değerini anlamalarını, kültürel mirasa sahip çıkarak korumalarını ve farklı kültürlere hoşgörülü yaklaşarak çok kültürlülüğü özümsemelerini sağlar. Müzelerde sergilenen koleksiyonlar öğrencilerin geçmişin nasıl yorumladığını görmelerini sağlayarak geçmiş ve tarih disiplini hakkında eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Müzelerde toplanarak sergilenen nesneler, objeler veya koleksiyonlar ulusal kimliğin, kültürün ve belleğin korunmasına, tarihi ve kültürel mirasın yeni nesillere aktarılmasına da yardım eder. Bu faydalarının yanı sıra

müzeler, gözlem yapma, hayal gücünü kullanma ve yaratıcılık gibi becerilerin ve estetik veya beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine de yardımcı olur (Akt.Yılmaz ve Şeker, 2010, 23).

Lacina ve Latson'a göre (2003) Sosyal Bilgiler gibi soyut kavramların olduğu ve nesne öğretiminin çok olduğu bir derste somutlaştırmayı da sağlar. Bu sebeplerden dolayı, müzeler, gerek Sosyal Bilgiler gerekse tarih eğitimi müfredat programlarında belirtilen birçok amacın etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine imkan verecek potansiyele sahiptir. Müzelerin Sosyal Bilgiler ve tarih eğitimine getireceği bu katkılardan dolayı tarih standartlarında müzelerin eğitimsel amaçlı kullanılması gerektiği vurgulanmış ve lisans programlarındaki Sosyal Bilgilerde öğretim yöntemleri dersinin müze eğitimi kapsaması tavsiye edilmiştir (Akt. Yılmaz ve Şeker, 2010, 24).

Sosyal Bilgilerde müze eğitimi kapsamında öğrencilere kazandırılmak istenen birtakım beceri ve değerler şu şekildedir: Kültürel miras temalı etkinliklerde bilgi toplama, kaydetme, düzenleme ve sunma, eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturma, farklı uygarlık ve kültürlerle karşı hoşgörü ve farkındalık oluşturma, kültürel mirası estetik ve güzellik kavramlarıyla değerlendirmedir. Yapılan etkinlikler neticesinde öğrenciler gündelik yaşamla ilintili birçok beceri ve değer kazanırlar. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Yerel olanla evrensel olanı ayırt edebilir, oyun ve canlandırma yoluyla yaratıcı düşünce ve hayal gücü gelişir, araştırma yapma becerileri gelişir, farklı fıkirlere saygı duyarlar ve günümüz gündelik hayatını geçmiştekilerle karşılaştırırlar (İlhan ve diğerleri, 2006, 8, 9).

Sosyal Bilgiler eğitiminde bir öğrenme kaynağı ve ortamı olarak müzelerin ayrı bir yeri vardır. İletişim süreci terminolojisi açısından konumuna baktığımızda müzeler belirli bir bağlamdan hareketle mesajını çeşitli kanallar aracılığıyla alıcılarına (ziyaretçilere) ileten kaynaklardır. Müzeler öğretmene, ders kitabına, televizyon ve gazetelere daha pek çok kaynağa ve onları tamamlayıcı bir kaynaktır. Bir kurum olarak müzeler, hayatın hemen her alanında insanlığın geçmişten günümüze birikimlerini yansıtan, insanların "nereden başlayıp, nereye geldiği" gösteren ama ana parçalarının yapbozlar gibidir. Müzeler, geçmiş, bugün, gelecek bağlamında insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşimini konu edinen Sosyal Bilgiler dersinin, geçmiş ve bugün

bağlamındaki insan faaliyetleri ile ilgili kazanımlara ulaşmasına oldukça hizmet edebilir (Ata, 2009, 342).

Sosyal Bilgiler öğretiminde müzelerin kullanılması açısından öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi önemlidir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müzelerin kullanımına ilişkin görüşlerinin saptanmasını sağlanacaktır. Bu anlamda araştırma Sosyal Bilgiler öğretimine katkı sağlayacaktır.

1.5.Sayıtlar

Araştırma belirtilen şu sayıtlara göre yürütülmüştür:

1. Araştırmada kullanılan ölçme aracının, kapsam geçerliliği konusunda başvurulmuş uzman görüşlerinin yeterli bir ölçüt olarak kabul edilmiştir.
2. Sosyal Bilgiler dersinde müzelerin kullanılması için öğretmen adaylarının görüşleri önemlidir.
3. Sosyal Bilgiler dersinde müzelerin kullanılmasında, öğretmen adaylarının öz-yeterlilikleri önemlidir.
4. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlar ve bunların çözümüne ilişkin olarak Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri önemlidir.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Örneklem seçilen 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Bolu ilinde bulunan Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilgiler anabilim dalındaki 39 öğretmen adayı ile
2. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Ankara ilinde bulunan Gazi Üniversitesi Sosyal Bilgiler anabilim dalındaki 36 öğretmen adayı ile
3. Örneklem alınan öğretmen adaylarının verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Sosyal Bilgiler

Bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi, hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren, insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği, toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (M.E.B, 2005).

Müze ve Tarihi Mekan

ICOM (International Council of Muzeum) tarafından yapılan bir tanıma göre müze, "Sadece kar amacı gütmeyen, toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemeler üzerinde araştırma yapan, onları toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve eğlence gibi amaçlar doğrultusunda sergileyen ve sürekliliği olan bir kurumdur" (Mclean, akt. Oruç ve Altın, 2008, 12).

Tarihî mekan ise geçmişteki insanların kullanmak ya da eser vermek amacıyla bıraktıkları tarihî yapılardan ve tarihî olayların geçtiği yerlerden oluşmaktadır. O halde tarihî mekan, cami, medrese, anıt mezar, türbe, çeşme, evler gibi tarihî dokusu (historic fabric) bozulmamış komplekslerden oluştuğu gibi bir ulusun kaderine yön vermiş bir olayın ve savaşın geçtiği bir yer ya da bir kişinin doğduğu yaşadığı bir yer olabilir (Ata, 2002, 56).

Müze Eğitimi

Müze eğitimi, müze olanaklarının eğitim amacıyla kullanılmasıdır. Müze eğitimi özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet eder (İlhan ve Artar, 2006, 14).

BÖLÜM II

Bu bölümde araştırma ile ilgili kuramsal açıklamalar ve seçilen araştırmalar yer alacaktır.

2.KURAMSAL TEMELLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Eğitim, bireyin kendi yaşantısı yoluyla çevresiyle etkileşimi sonucu davranışlarında kasıtlı, amaçlı, istendik yönde değişiklik meydana getirme sürecidir (Koçak, 2011,3).

Sosyal Bilgiler insanları ve yaşamlarını konu alır. Kendi kendimizi ve diğerlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur (Doğanay, 2002, 16).

Sosyal Bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla, tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlere ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan öğrenme alanlarının bir ünite yada tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Sosyal Bilgilerde eğitimi ile ilgili çalışmalar yapan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) (1993), Sosyal Bilgileri şu şekilde tanımlamaktadır: Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterlilikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, hukuk, felsefe, siyasal bilimler, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzülen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal Bilgilerin temel amacı, birbirine bağımlı, global bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşları olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme, yeteneğini geliştirmek için genç insanlara yardımcı olmaktır (Akt. Doğanay, 2002,16).

Okul, eğitim-öğretim için kullanılan tek kurum olma özelliğini yitirmiştir. Uygulamada olan ilköğretim programına göre, öğretim tek başına ne sınıf ortamında yapılır ne de başlıca kaynağı okul kitaplarıdır.

Sosyal Bilgilerin temel amacı bireyi topluma hazırlayacak duruma getirmektir. Bu nedenle gerçek kaynakların, sınıf dışında olduğu bir konu alanında öğreneni sadece sınıf içinde tutmak, bu amacın gerçekleşmesinde yeterli olmayacaktır (Altın ve Demirtaş, 2009,516). Onun için ilgili konularda müzelere gidilmesi öğrencilerin faydasına olacaktır.

Müze denilince birçok insanın aklına içinde birtakım nesnelerin bulunduğu, sergilendiği, korunduğu, halkın ziyaretine açık olan yerler akla gelir. Ancak müzelerin işlevleri bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Müzeler bizim üzerimizde durduğumuz önemli bir işlevi daha vardır. Müzeler aynı zamanda birer eğitim ve öğretim mekanlarıdır. Yani tarihin canlı olarak görülebileceği yerler olarak görebileceğimiz müzeler eğitimin bir parçasıdır. Onun için müzelerle ilgili tanım yapılırken bunlara da dikkat edilmesi gerekmektedir (Abacı, 2005,13).

2.1. MÜZELER ve MÜZE EĞİTİMİ

2.1.1. Müze Kavramı

Müze (museum) sözcüğü ilham perilerinin (Muses) düşünme yeri ya da tapınağı anlamındaki Yunanca " mouseio" sözcüğünden türemiştir. Romalılar sözcüğü felsefi tartışma yerlerini belirlemek için kullandılar. Müze sözcüğü 15. Yüzyılda Floransa'da Medici ailesinin bir üyesi olan Lorenzo'nun koleksiyonunu betimlemek için yeniden canlandırıldı. Sözcük 17. Yüzyılda antik nesneleri betimlemek için kullanıldı. 18. Yüzyılda terim, bir koleksiyonu koruyan, sergileyen ve halka açan kuruluş anlamında kullanılmaya başlandı. 18. Yüzyılın sonlarında müze, koleksiyonun kendisinden çok, kültür mirası ile ilgili nesneleri depolamak ve sergilemek için kullanılan bina anlamını taşımaya yöneldi. Günümüzde ise müze terimi sanat galerilerini, bilim ve keşif merkezlerini içine alacak biçimde oldukça genişlemiştir (Onur, 2012, 20).

2.1.2. Müze Tanımı

Atagök (1985)' e göre müze; toplumun bilimsel ve kültürel geçmişini yansıtan ve geleceğini biçimleyecek öğeleri araştıran, toplayan, koruyan, sergileyen, belgeleyen, yaşatan ve yönlendiren yaygın bir eğitim kurumudur (Atagök,1985, 1).

ICOM, 1946 yılından günümüze kadar olan süreçte müzecilik tanımında değişiklikler yapmıştır.

"1946 yılında yapılan tanım şu şekildedir; 'Müze kelimesi, sanatsal, teknik, bilimsel, tarihi veya arkeolojik materyal bulunduran, içerisine hayvanat ve botanik bahçelerinin dahil olduğu, kütüphanelerin ise içerisinde sergi salonu bulunan kütüphaneler istisna olmak üzere dışında kaldığı halka açık tüm koleksiyonları içinde barındırır.' 1951 yılında yapılan tanımda ise; 'Müze kelimesi burada genel çıkar için yönetilen, koruma, çalışma, amaçlarıyla ve özellikle, sanatsal, tarihî, bilimsel ve teknolojik koleksiyonları, botanik ve hayvanat bahçelerini ve akvaryum gibi kültürel değer unsurlarının ve nesne gruplarının öğretimleri ve haz almaları için halka sergilendiği sürekli bir kuruluş olarak müzeleri tanımlamaktadır.' 1961 yılına gelindiğinde ise tanım; 'Müze, kültürel ve bilimsel önem taşıyan eser koleksiyonlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur.' şeklinde değişmiştir. 1974 yılında Danimarka'nın Kopenhag şehrinde yapılan genel kurulda, tanım tekrar değiştirilmiş olup; 'Müze, insanoğlunun ve çevresinin kesin kanıtlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur.' şekline dönüşmüş ve bu tanım günümüze kadar değişmeden kalmıştır" (<http://icomturkey.org/tr>).

ICOM' un yıllar içinde değişen müze tanımlarına bakıldığında başlangıçta eser koleksiyonlarını araştıran, koruyan ve sergileyen kurumlar iken günümüzde bunlara ek

olarak insanlığın estetik hazzı, toplumun gelişimi yani eğitim amacıyla da kullanılmaktadır.

2.1.3.Müzeciliğin Gelişimi

Bu bölümde müzenin dünyada ve Türkiye’deki gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.3.1. Müzeciliğin Dünya’daki Gelişimi

Müze sözcüğü Grekçe "*mouseion*" kelimesinden türetilmiş olup, tarihsel süreçte Eski Mısır ve Mezopotamya’da değerli eşyaların tapınaklarda toplanması, savaşta galip gelen hükümdarların ele geçirdikleri ganimetleri gücün sembolü olarak halk önünde teshir etmesiyle ortaya çıkmıştır. Sanatsal ağırlıklı nesnelerin toplanması yine ilk olarak Eski Yunan’da başlamış, önemli merkezlerde bu eserlerin sergilenmesi için Hazine binalar inşa edilmiştir. Bu yapılarda, Helenistik dönemde sosyal etkinlikler ve felsefi konuşmalar yapılmıştır. Bir süre sonra "*mouseionlar*", entelektüel kişilerin toplanma yeri haline gelmiştir (Altunbaş ve Özdemir, 2012, 3).

Genellikle günümüz müzesinin öncüsü olarak İ.Ö. 280’ de İskenderiye’de kurulan müzenin adı geçer. Aslında burası bilim adamlarının araştırma yaptığı bir enstitüdür. İçinde nesne koleksiyonu, bitki ve hayvan parkı olan bu kuruluşun birinci işlevi bir felsefi öğrenme merkezidir. Bu merkez dışında klasik antik çağ, İslam ve Doğu nesnelerini toplayan başka yerlerde olmuştur. Rönesans sırasında klasik nesneleri toplama ve sergileme merakı yeniden canlanmıştır. Zengin Avrupalılar sanat koleksiyonları yaptılar, hatta bazılarını küçük bir ücret karşılığında halka açtılar (Onur, 2012, 21).

2.1.3.2.Müzeciliğin Ülkemizdeki Gelişimi

Anadolu insanının tarih öncesi dönemlerin ilk uygar sakinleri arasında olduğunu, bunlara ait eserlerin müzelerimizde yer aldığını hatırlatalım. Hitit, Frig ve Urartu gibi ünlü uygarlıkların yaşandığı toprakların Anadolu olduğu, Helen uygarlığının temelinde var olan prensip ve uygulamaların Batı Anadolu’da biçimlenip filizlendiğini

unutmamak gerekir. Türkiye, Bizans İmparatorluğu'nun kurulup yayıldığı topraklar olarak, bu kültürün de mirasçısıdır. Son olarak yaklaşık bin yıl Avrupa'nın, Asya'nın ve Afrika'nın bir bölümünde egemen olan Türk Selçuklu - Osmanlı kültürlerine ait sanat ürünlerinin sahibidir. Bütün bunlar, genellikle bütün dünyanın saygı duyduğu, tanıdığı ve eğitim - öğretim repertuarlarında yer verdiği uygarlıklardır. Türkiye folklorik zenginlikleriyle ve doğasıyla da önde gelen ülkelerden biridir. Bu içeriğe ait her türlü eser ve belgenin korunduğu ve sergilendiği Türkiye Müzelerinin elbette dünya kültürüne katkısı büyük olmaktadır ve olacaktır (<http://www.kultur.gov.tr>).

Osmanlı padişahlarının Bursa ve Edirne'deki saraylarında hazine daireleri vardı(Fatih, 2. Bayezid) . Yavuz Sultan Selim'in zamanında hazinenin mevcudu Enderun ve Harem hazinelerine sığmamış bunların bir kısmı Yedikule muhafaza edilmiş daha sonra ise Topkapı sarayına nakledilmiştir. Osmanlı padişahlarının topladıkları mücevherat, tezyini sanatlara ait ve nadide eşya, silahlar ve Çin porselenleri bizde müzeciliğin başlamasına neden olmuştur (Hisar, 2010, 177-178).

Türkiye'de müzeciliğin yaklaşık yüz elli yıllık bir geçmişi var. Batı ülkelerine göre kısa sayılabilecek bir süre içinde müzede epeyce mesafe kaydettiğimiz, yeni müzeler açtığımız, müzecilikte yeni anlayışlara ulaştığımız söylenebilir. Değerli nesne ve sanat ürünlerinin saray ve tekkelerde toplanmış olması Türkiyede müzeciliğin başlatılmasına kolaylık getirmiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra müzecilik çalışmaları daha da önem kazanarak birçok tarihi yapı (Topkapı sarayı müzesi, Ayasofya müzesi, v.b.) içindekilerle birlikte korumaya alınmış ve gelecek kuşaklara aktarılacak üzere müzeye dönüştürülmüştür. Ayrıca özel olarak yaptırılan müze binalarıyla yeni müzeler(Ankara etnografya müzesi) kurulmuştur. 1930 yılında Atatürk'ün emriyle kurulan Türk Tarih Kurumu, Türkiye'de tarih , arkeoloji müzeciliğin hızla gelişmesini sağlamıştır. Ekonomi, endüstri ve diğer alanların yanı sıra "Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür" sözleriyle Atatürk, kültür ve sanata ne kadar önem verdiğini göstermektedir (Abacı, 2005,16).

Türkiye'de müzecilik faaliyetlerinin başladığı ilk yıllardan 1971'e kadar farklı uygarlıklara ait ve farklı türdeki eserler aynı mekânlarda iç içe sergilenmiştir. 1971 yılında kurulan Kültür Bakanlığının bünyesinde, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü

ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün ortak çalışmasıyla koleksiyonların türlerine göre müzeler açılmıştır. Böylelikle eserler sınıflandırılarak sergilenmeye başlanmıştır. 1973'te İzmir Resim Heykel Müzesi'nden sonra 1980'de eski Türk Ocağı binası restore edilerek Ankara Resim Heykel Müzesi açılmıştır. İlerleyen yıllarda ise Erzurum, şanlıurfa, Mersin ve Aydın illerinde resim heykel müzeleri kurulmuştur. İstanbul Arkeoloji Müzesinde, eğitim amacıyla 1995 yılında  ocuk Müzesi bölümü oluşturularak çocukların oynarken öğrenebilmeleri, tarihi yaşamaları ve eğlenmeleri hedeflenmiştir (Denizci ve Mirza, 2012, 44).

Günümüzde müzeciliğin gündemini somut olmayan kültürel miras (intangible heritage)'ın korunması ve derlenmesine yönelik çalışmalar oluştururken, ülkemizde henüz  ağdaş ölçütlerde bir sanat müzesi, bir doğa tarihi müzesi, bir bilim müzesi ya da bir açık hava müzesi bulunmamaktadır ( zkasım ve Ögel, 2005, 101).

2.2.4.Müze Türleri

Oya Abacı (2005)' ya göre müzeler 8 başlıkta incelenebilir: Arkeoloji Müzeleri , Etnografya Müzeleri ,Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri, Anıt Müzeler , Sanat Müzeleri, Uzmanlık müzeleri, Açık Hava Müzeleri,  ocuk Sanat ve Gençlik M zeleridir.

1.Arkeoloji Müzeleri : İnsanın geçmişini, bıraktığı maddi kültür belgelerine dayanarak inceleyen bilim dalına arkeoloji denir. Tarih öncesine ve tarihin ilk çağlarına ait insanların, yaptığı ya da doğa bulduğu biçimiyle kendi gereksinimleri için kullandığı nesnelerin tümünün ilk aletler, en eski evler, tapınaklar, çanak çömlek kalıntıları, taş boncuklar, pişmiş toprak heykelcikler, taş heykeller, ocaklar, ocaklarda bulunan yanmış k m rl r, hayvan kemikleri, yazı tabletlerinin sergilendiği müzelere de arkeoloji müzeleri denir (Abacı, 2005,17).

Afyon Arkeoloji müzesi, Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesi, Antalya Bölge Müzesi, Antalya Side Müzesi, Çorum Boğazköy Müzesi, Hatay Arkeoloji Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzeleri İzmir Arkeoloji Müzesi, Kayseri Arkeoloji Müzesi, Konya Arkeoloji Müzesi, Malatya Müzesi, Muğla Bodrum Müzesi (<http://www.kultur.gov.tr>).

2.Etnografya Müzeleri : Belli insan topluluklarını, kültürel öğelerinin biçimlendirdiği nesneler aracılığıyla betimlemek, etnografya biliminin kapsamındadır. Koleksiyonlarını bu tür halı, kilim, halk giyim eşyası, takılar örtüler, dokumayla ilgili araç gereçler, bakır işçilikler, tepsi, sini, mangal, güğüm, ibrik gibi nesnelerin oluşturduğu müzelere "etnografya müzeleri" denir. Ankara Etnografya Müzesi, Eskişehir Etnografya Müzesi, İzmir Etnografya Müzesi (Abacı,2005,18).

Ayrıca Ankara Etnografya Müzesi'ndeki yazma eserler salonunda; Osmanlı devri ferman ve beratları, nişanlar ve madalyonlar, cilt ve süsleme yönünden sanatlı Kur'an-ı Kerimler, hattatların kullandığı yazı takımları, Türk hattatların el yazılan ile levhalar ve minyatürler sergilenmektedir (<http://www.giresunmuzemudurlugu.tr>).

3.Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri : Arkeolojik ve etnografik nesneleri aynı müze binasında sergileyen müzelerdir. Aşağıda belirtilen üç müze, yurdumuzda bulunan Etnografya Müzesi, Elazığ Arkeoloji ve Etnografya Müzesi bu tür müzelere örnektir. (<http://www.giresunmuzemudurlugu.tr>).

4.Anıt Müzeler : Ören yerleri kadar ilgi çeken bir başka eski eser grubu da bağımsız olarak halkın ziyaretine açılan anıtlardır. Bunların büyük bir bölümü Bizans Döneminden kalma kiliselerdir. Fakat Hitit kaya kabartmaları, bazı tümülüsler, Doğu Beyazıt'taki İshak Paşa Sarayı, Ankara'daki Hacı Bayram Camii bitişiğinde bulunan August Tapınağı gibi değişik örnekler de vardır. Şüphesiz Türkiye'deki en ünlü anıt-müze Ayasofya'dır. Uluslararası büyük bir üne sahip olan Ayasofya ülkemizin en çok ziyaret edilen anıtıdır. Yerli halkın ve yabancıların bu denli ilgi göstermesi bir açıdan, cami Ayasofya'nın müzeye dönüştürülmesindeki isabeti gösterir (<http://www.kultur.gov.tr>). Örneğin; Anıtkabir (Ankara), Çifte Minareli Medrese (Erzurum), Akdamar kilisesi (Van), Kariye Mozaikleri Müzesi (İstanbul) Yerebatan sarayı (İstanbul), Dolmabahçe Sarayı Müzesi (İstanbul), Yıldız sarayı (İstanbul), Küçüksu Kasrı(İstanbul), ya da Ayasofya Müzesi(İstanbul) anıt müze kapsamına giren yapılardır (Abacı, 2005, 18).

5.Sanat Müzeleri : Ülkemiz, Sanat Müzeleri açısından maalesef fakir durumdadır. Sanatsal içerikli tablolar, heykeller ve diğer eserlerin satın alma yoluyla müzelere kazandırılması da asgari seviyelerde kalmaktadır. Buna karşılık 19. yüzyıldan

kalma bazı saraylarımızın, kendi demirbaşlarına kayıtlı geçmişten kalma resim koleksiyonları vardır ve bunlar diğer mefruşatla aynı kayıt işlemini görmüşlerdir. Türkiye’de sadece iki tane resim ve heykel müzesi bulunmaktadır; Bunlardan biri doğrudan İstanbul’daki Mimar Sinan Üniversitesine, diğeri Ankara’da ve Kültür Bakanlığına bağlıdır. Bütün çabalara rağmen hâlâ bağımsız bir "Çağdaş Sanat Müzesi" kurulamamıştır. Bu konuda gün geçtikçe zenginleşen özel koleksiyonlardan bazılarının ileride müze haline dönüşmesi beklenebilir (<http://www.kultur.gov.tr>).

6.Uzmanlık müzeleri: Konularını belli bir konu etrafında toplamış müzelerdir. İstanbul’da kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi, Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi, Su Ürünleri Müzesi, Türk Sahne Sanatları Müzesi, Basın Müzesi, Eskişehir Lüle Taşı Müzesi ve Şair Sunay Akın’ın kurduğu İstanbul Oyuncak Müzesi uzmanlık müzelerine örnektir. (Abacı,2005). Bu müze türleri genel olarak diğer müze türleri içerisine sokulabilirse de belli alanlarda yoğunlaştıklarından ayrı anlamlandırmaları daha faydalı olacaktır. Bu anlamda Sağlık Bakanlığı'na bağlı Sağlık Müzesi, Oyuncak Müzesi (Ankara), Karikatür Müzesi (İstanbul) örnek olarak verilebilir (<http://www.giresunmuzemudurlugu.tr>).

7.Açık Hava Müzeleri: Açık havada eserlerini eserlerini sergileyen müzelerdir. Arkeolojik Sit alanları açık hava müzelerine örnek verilebilir. Ahlat açık hava müzesi, Göreme Açık Hava Müzesi, Aspendos antik kentleri, Efes, Bergama antik kentleri açık hava müzelerine örnek olarak verilebilir (Abacı,2005,19).

8.Çocuk Sanat ve Gençlik Müzeleri: Çocuk müzeleri yalnızca çocuklar için tasarlanmış, çocukların eğitimini ve gelişim alanlarını bütünsel olarak desteklemeye önem gösteren, belli bir koleksiyona sahip olmak zorunda olmayan müzelerdir (Abacı, 2005, 19).

Gelişmiş ülkelerde çok çeşitli müzeler vardır, bunlardan biri ülkemizdeki Devlet Resim ve Heykel Müzelerinin benzerleri olan sanat müzeleridir. Geçen yüzyılın son dönemlerinde bu müzelere sadece çocuk ve gençlere yönelik açılan müzeler de eklenmiştir. Örneğin Boston, Manhattan, Indianapolis, Houston Çocuk Müzeleri ve Arizona Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi gibi. Çocuk ve Gençlik Müzeleri, eğitim amaçlı olarak çocuklara ve yetişkinlere hitap eden müzelerdir. Bağımsız olarak

kuruldukları gibi, başka müzelerin içerisinde de yer alabilirler. Bu müzelerde deneyimli pedagogların olması müzenin hedefleri açısından son derece önemlidir. Bu tür müzelerde diğer müzelerden farklı olarak gençlerin müze koleksiyonlarının dizayn edilmesinde katkıları beklenir. Ayrıca bu müzelerde öğrencilerin eserlere dokunabilecekleri ve rahat çalışabilecekleri eğitim amaçlı atölyelerin kurulması gerekir. Bu da o müzelerin belli bir alanda eğitim rolünü üstlenen "eğitici müzeler" içerisinde olduğunu gösterir (<http://www.giresunmuzemudurlugu.tr>).

2.2.5. Müze'nin İşlevleri

Müzeler en önemli eğitim kurumlarından biridir. Hem yerel topluma hizmet, hem de diğer eğitim kurumlarına destek verici niteliktedir. Pek çok müze türü vardır. Sanat müzeleri, doğa müzeleri ve bunun yanı sıra pek çok çocuk müzesi vardır. Bu kadar müze türü olmasına rağmen hedef aynıdır. İlk hedef, müzenin uzmanlık alanına göre, nesneleri ve malzemeleri toplayarak sergilemektir. İkinci önemli hedefi belgelemektir; Üçüncüsü nesneleri özenli bir şekilde korumak, onarmak ve depolamaktır. Dördüncüsü araştırmacıların işini kolaylaştırmak, beşinci olarak da eğitimi sayabiliriz (Eğitmen, 2007, 131) Dean (1996), Müzelerin bu işlevlerini şu şekilde açıklamaktadır:

1. Toplama İşlevi: Müzelerin eserleri bir çatı altında toplama isteği, onların zaman ve mekânda dağınık birtakım objeleri kolaylıkla izlenmesini sağlama amacından kaynaklanmaktadır. Müzeler, eskide ne olduğu gibi günümüzde de işlevsel amaçlarından biri olan toplama görevini farklı biçimlerde yerine getirmektedirler. Müzeler, toplama işlevlerini, satın alma, kazılar sonucu elde etme, bağış yapma ve değiş tokuş yoluyla yerine getirmektedirler.

2. Belgeleme (Arşivleme) İşlevi: Koleksiyon nesnelerinin yazılı ve görsel yöntemlerle kayda geçirilmesi, belirli bir sistematik içinde sınıflandırılması ve bu malzemenin dökümünü oluşturan envanterin hazırlanması sürecini kapsar. Müzenin, koruma ve araştırma işlevlerinden ayrı düşünülemeyecek, temel faaliyet alanlarından biridir (Öztekin, 2014, 25).

Yapılacak belgelenmeler, eserlerin kronolojik sıralamasına göre olabileceği gibi, yine kronolojik sıraya göre belli dönemler ciltler hâlinde saptanabilir. Koleksiyonlardaki eserlerin tek tek etiketlenmesi ve bunların fotoğraflanması çok yararlı olur. Hatta günümüzde teknolojik araç-gereçlerden (slayt, video kamera, CD, bant kayıtları vb.) yararlanılarak, belgelenenin daha kalıcı ve işlevsel olması sağlanabilir.

3. Müzelerin Koruma İşlevi: Müzelerin koleksiyonlarındaki eserleri koruma işlevi belki de en zorudur. Çünkü yüzyıllar önce yapılmış birçok eşya ya da eser, hem iklim, hem de kimyasal özellikler dolayısıyla, bozulmaya ve çürümeye yüz tutmaktadır. Müzelerdeki koruma işlevi üç kısımda ele alınmalıdır: konservasyon, restorasyon ve depolama (Oruç ve Altın, 2008, 127).

4. Müzelerin Sergileme İşlevi: Madran'a göre Müze koleksiyonlarının belirli bir kurgu ve mantık içinde, temsil ettikleri zaman dilimini ya da temayı en açık ve net tarzda anlatabilecek şekilde düzenlenmesi işidir. Müze koleksiyonlarının sergilenmesi üç şekilde gerçekleştirilir: Sürekli(kalıcı) sergiler, süreli (geçici) sergiler ve gezici sergiler (Öztekin,2014, 26). Sergileme, müzedeki eserlerin insanlarla bulunduğu bölümü oluşturur. Müzelerin yaşaması ve varlığını sürdürebilmesi ziyaretçisinin çokluğuna ve fonksiyonlarını yerine getirebilmesine bağlıdır (Oruç ve Altın, 2008, 127).

5. Müzelerin Eğitim İşlevi: Müzeler eskiden var olan sorumluluklarının yanında, bugün çok önemli bir misyonu, eğitim misyonunu üstlenmişlerdir. Çünkü müze ziyaretlerinin sürekli olması, kültürlerarası iletişimin canlı tutulabilmesi ve eğitim süreci içerisinde önemli bir rolü olduğunu benimsetebilmek için eğitsel misyonunu yerine getirmek (Oruç ve Altın, 2008, 127).

2.2.6.Müze Eğitimi Tanımı ve Gelişimi

2.2.6.1.Müze Eğitimi'nin Tanımı

Wishart and Triggs'a (2010) göre geleneksel müze ziyaretçilerine sadece bilgi iletme için kullanılırdı. Ancak son 20 yıl boyunca yeni trendlerin ortaya çıkması ile

müzeler hedeflerine ulaşmak için gelişmiş teknolojiler kullanmaya başladılar (Akt. Zaharias, Michael and Chrysanthou, 2013, 374).

Dean' e göre Müzeler eskiden var olan sorumluluklarının yanında, bugün çok önemli bir misyonu, eğitim misyonunu üstlenmişlerdir. Çünkü müze ziyaretlerinin sürekli olması, kültürlerarası iletişimin canlı tutulabilmesi ve eğitim süreci içerisinde önemli bir rolü olduğunu benimsetebilmek için eğitsel misyonunu yerine getirmeyi amaçlamıştır (Oruç ve Altın, 2008,127).

Müze eğitimi, müze olanaklarının eğitim amacıyla kullanılmasıdır. Müze eğitimi özellikle zaman ve mekân içinde kendini ve insanları anlama, kültürel mirası devam ettirme, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir biçimde ilişkilendirme, kültürel varlıkları ve eski eserleri anlama, koruma ve yaşatma, kendi kültürünü ve farklı kültürleri çok yönlü ve hoşgörülü bir yaklaşımla tanıma ve anlama, müzelere yaşayan kurum niteliğini kazandırma, kültürlerarası anlayış ve empati geliştirme gibi hedeflere hizmet eder (İlhan ve Artar, 2006, 15).

Müze eğitimi ,geleneksel okul eğitiminden oldukça farklıdır. Booth ve arkadaşlarına göre , müze eğitimi okuldaki gibi testlerden , puanlamalardan bağımsızdır. Ziyaretçi ,sergiyi ilgisine göre gezer ve gider. Müze gezmekte gönüllülük esas olduğu için , hoşça giden bir deneyim olmalıdır. Bu yüzden de ziyaretçiyi müzeye çekmenin yolları aranmalıdır. Sınıftakinin aksine müzedeki öğrenme görseldir, ziyaretçinin ilgisini ve merakını uyandırmayı hedefler. Müze eğitiminin başlıca amaçlarından biri , düş gücünü uyarmak ve onun duyuşsal uyanıklığını geliştirmektir. Müze eğitimcileri öğrenmeyi açık uçlu, sürekli, yaşam boyu bir deneyim olarak görürler (Cihan, 2006, 6).

Hooper ve Greenhill (1998)' e göre bugün müze eğitimi, okullar için rehberli turlar düzenleme anlamını çoktan aşmış, sergileri, atölye çalışmalarını, yayınları da içeren, sadece öğrencileri değil, aileleri yetişkinleri de içine alan çok daha geniş bir etkinlikler bütünü olarak anlaşılmaktadır. Bugünün eğitim yaklaşımı sonucu değil sonuca götüren becerileri, etkinlikleri, deneyimi, yaratıcı potansiyeli vurgulamaktadır asıl. Dolayısıyla, müzelerde de süreç önem kazanmaktadır; eğitim etkinlikleri artık keşfedici ve yaşantısal olmak zorundadır (Onur, 2002, 7).

2.2.6.2.Dünyada Müze Eğitimi

Tüm dünyadaki pek çok ülkede şu anda müze ve galeri eğitimi, sağlam ve uygulama bünyesinin hazırlandığı, deneyimli ve işine bağlı görevlilerin yerlerinde bulundukları ve son derece sağlam temellenmiş ve kendine güvenin ortaya çıktığı bir noktaya ulaşmıştır. Müze ve galeri eğitimi artık müze dünyasında iyi yönetilen bütün müzelerin yaşamsal ve ayrılmaz bir parçası ve eğitim alanında da devletin aydınlatıcı sunumunun temel bir yönü olarak kabul edilmektedir (Hooper - Greenhill, 1999; akt. Onur, 2002, 89).

Caspar F. Neickel tarafından yazılan 1727 tarihli "Museographia" adlı eserde müzenin ilk kez önemli bir eğitim aracı olarak tanımlandığını belirtmektedir. Müzelerin halka yönelik "eğitim" misyonu ile kurulmaları ise, Fransa'da başlayan Aydınlanma hareketiyle oluşan toplum yapısı ve onunla birlikte gelen 1789 Fransız Devrimi'nin hemen ardından halka açılmaları ile başlamıştır. 1793'te yeniden düzenlenerek halka açılan Louvre Müzesi devlet politikasının bir parçasıdır. İlk halk müzesi olarak kabul edilen müze, milliyetçilik fikrini yaymak üzere, halk eğitimi aracı olarak görülmüştür (Akmehmet ve Ödekan, 2006, 49, 50).

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından tüm dünyada müze çalışmalarında yeni görevlerin ele alındığı görülür. Dünya çapında iki bakış açısı önem kazanır. Bunlardan ilki; müzelerin eğitim talepleri, ikincisi; hedef grupları olarak çocukların ele alınmasıdır. Ancak tüm dünya müzelerinin tersine Almanya'da savaş sonrası yıllar; müze yapılarının yeniden inşa edildiği, koleksiyonların ve organizasyonların yeniden bir araya getirildiği, hasarların telafi edildiği yıllar olmuştur. 1960'lı yıllar müze eğitimi için Almanya'da yeni bir başlangıç dönemidir. Bun yeni başlangıç dönemi 1970'li yılların ortalarına dek sürer. Yine başlangıcı Berlin yapar. 1961 yılında Berlin Müzeleri Dış işlemler Dairesi hayata geçirilir. Ardından Köln gibi diğer büyük şehirler bunu izler. 1963 yılında Kültür Bakanlığı bir konferansta; müzelerin diğer görevleri (biriktirme, toplama, koruma) kadar, eğitim görevlerinin de önemli olduğunu vurgular ve okullarla daha yakın ilişkide olmaları çağrısı yapılır (Zilcioğlu, 2008, 36).

Hooper-Greenhill (1999), İngiltere'de ve diğer ülkelerde müze ve galerilerde eğitim için yeni olanaklar ve yapılar doğmakta, galeri eğitimi gözden geçirilmekte,

değerlendirilmekte, ve etkin biçimde geliştirilmektedir. Amerikan müzeler Müzeler Birliği'nin raporu yeni bir yüzyıl için müzeler müze eğitimini ayrıntılarıyla tartışmakta, müze öğrenme süreçleriyle ilgili daha fazla araştırma yapılması gerektiğine öncelik vermektedir. Yeni Zelanda ve Kanada'da müze eğitimcilerinin mesleki uygulamaları titizlikle incelenmekte ve değerlendirilmektedir (Onur, 2002, 89,90).

2.2.6.3.Türkiye'de Müze Eğitimi

1923 yılında toplanan 1. Heyeti ilmiyenin gündemine giren " Mektep Müzesi" kavramının her tür okul bünyesinde geliştirilmesi yönünde bir karar ele alınır. Bu karar 10 ağustos 1923 tarihli Hakimiyeti Milliye gazetesinde yayımlanır. Bu kararda okul müzesinde derslerde kullanılan araç-gereçler, okul eşyaları, belgeler gibi eğitime ait bütün malzemelerin yer alacağı bildirilmiştir. Okul müzesi kurma girişimleriyle müzenin bir öğrenme ortamı olarak geliştirilmesini, okul müze ilişkisini, müzecilik çalışmalarını ve projelerini destekleyen 2. Meşrutiyet dönemi sonunda Satı bey ve 1920'lerin başında İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun liderliğiyle tanıtılan kavram 1950'lerden sonra tekrar dolaylı olarak vurgulanmıştır. İlk çalışmalarda okul-müze işbirliği ve laboratuvar müze anlayışı üzerinde durulmaktadır. Ayrıca 1982'de yapılan 1. Kültür Şurasında müzelerde eğitim yapılması ile ilgili rapor hazırlanmıştır. (Paykoç, 2003,50).

" 1966 tarihli İlkokul Programı taslağında okul müzelerinde her okulda bulunması gereken araçlar yanında, öğrencilerin meydana getirdiği önemli koleksiyonlar, ders araçları, okula ait anılar(resimler, albümler, hatıra evinden eşya, eski öğrencilerin bazı işleri v.s.) olması gerektiği belirtilmektedir. Okul müzeleri düzenlenirken, yakın yurt prensibi benimsendi. Bir şehrin birbirine yakın okulları birleşerek, bir bölge okul müzesi kurmalarının yararlı olacağı vurgulanmaktaydı. Taslağa göre, her okulda ayrı bir oda ayrılmadığı takdirde okul müzesi içinde veya bir yerde Devrim Köşesi adıyla ayrı bir kısım oluşturulacaktı.

2001 yılında Osman Hamdi ve Hamit Zübeyir Koşay gibi kimselerin izinden giden, gayretli arkeolog-müzeci, sanat tarihçi-müzecilerin çabalarıyla çağdaş müzeciliğe erişme yolunda bir hayli yol kat edilmiştir. Bodrum Müzesi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin alanlarında aldığı ödüller bunun en güzel kanıtıdır. Bodrum Müze müdürü Oğuz Alpözen, Bodrum Sualtı Müzesi'ni müzecilikte "Yeni Anlayış" bağlamında tasarlamaya çalışmıştır. 1984 yılında İstanbul'daki Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Avrupa Konseyi yılın müze yarışmasında jüri özel ödülü aldı. 1986 yılında Antalya Müzesi ve Yıldız Sarayı tiyatrosu, Avrupa Seyahat Komisyonu ödülüne aday olarak gösterildi. 1992 tarihinde İstanbul Arkeoloji Müzesi Avrupa Konseyi Ödülü'ne layık bulunmuştu. Bunun yanı sıra, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Yılın Müzesi ödüllerini almışlardı " (Ata, 2002, 36).

Türkiye'de müze eğitimi yeni yeni gelişme göstermektedir. Belirli müzeler dışında çoğu müzede toplama, koruma ve sergilemeye dayalı, nesne merkezli müzecilik anlayışı devam etmekte ve eğitim işlevi bir misyon olarak üstlenilmemektedir. Bu ortamda Türkiye'de müze eğitimi alanında uygulamaların büyük bölümünü okullar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının müzelerden bağımsız olarak ya da müzelerle işbirliği ile gerçekleştirmektedir (Akmehmet, 2008, 175).

Türkiye'de eğitimde müzelerden yararlanma düşüncesi yeni oluşmuş değildir. Ancak, bu alandaki çalışmalar yeterli değildir. Türkiye gibi oldukça zengin tarihe sahip toprakları olan ve bu tarihin belgelerini koruyan birçok müzenin bulunduğu bir ülkede, böyle bir olanaktan yararlanmamak büyük kayıptır. Batı ülkelerinde müzelerin okul gruplarına uyguladıkları programların, Türkiye'de okulların önderliğinde uygulanması hiç de zor değildir. Okulların eğitimlerinde müzelerden yararlanması üç aşamalı bir müze eğitimi programı ile gerçekleştirilebilmektedir. Bu üç aşamalı müze eğitimi yöntemi, eğitimcinin seçtiği konulara uygun koleksiyona sahip Türkiye'de bulunan bütün müzelerde uygulanabilir (Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009, 105, 106). Üç aşamalı müze eğitimi müze öncesi, müze gezisi sırasında ve müze sonrasını kapsamaktadır.

2.2.7.Müze Eğitimi'nin Temel İlkeleri

Hooper- Greenhill'in (1999) geliştirdiği müze eğitiminin temel ilkeleri şu şekildedir.

- Müze eğitimi sürekli, yaşam boyu bir eğitimidir.
- Her müzenin sunduğu eğitim kendine özgüdür.
- Müzenin koleksiyonları ile ziyaretçilerin gereksinimleri ve ilgileri arasında ilişki kurmak esastır.
- Koleksiyonları incelemek, eğitim için uygun nesneleri seçmek, bağlantılarını ön koşuldur.
- Koleksiyonlar ile hedef kitle arasında ilişki kurmak gerekir.
- Ziyaretçinin çevreyle ve nesnelerle etkin bir etkileşim içinde olması sağlanmalıdır.
- Olguları/bilgileri iletmekten çok duylara düş gücüne, yaratıcılığa yönelmek önemlidir.
- Müzedeki öğrenme “nesnelerden öğrenme” dir, duyları temel alır, yaşantıya dayanır.
- Müze eğitimi zorunlu değil, gönüllüdür.
- Müzedeki öğrenmenin hoşla gitmesi, haz vermesi beklenir.

Müzedeki soyuta giden düşünmeyi gerektirir. (Onur, 2002, 12)

2.2.8. Müze Eğitiminin Aşamaları

Müze eğitimi müze öncesi, müzedeki ve müze sonrası çalışmalar olmak üzere 3 aşamada gerçekleşmektedir.

Müze öncesi çalışmalar kişileri ve koşulları hazırlama işlemleridir. Çalışmayı yaptıracak eğitimci çalışacağı grubu belirler. Gerekli izinleri, tarihi alıp çalışacak grubun niteliğine göre ziyaret planını hazırlar. Yapılacak çalışma hakkında grubu bilgilendirir ve kullanılacak malzemeleri sağlar. Müzedeki ilgili kişileri müzeye gidilecek gün, saat ve grubun özellikleri ile ilgili olarak bilgilendirir (İlhan ve diğerleri,

2006, 15). Müze öncesi çalışmalar müze gezisinin ve eğitiminin ön hazırlığıdır diyebiliriz.

Müzedeki çalışmalar, önceden planlanmış, fakat şartlara göre değişik alternatiflere açık, farklı algı ve duyulara hitap eden eğitici, eğlendirici, yaratıcı ve açık düşünebilmeye uygun uygulamalardır. Müzedeki çalışmalarda tüm müzenin görülmesi şart değildir. Çoğunlukla bir nesneye, döneme, düşünceye odaklanan müze eğitimi yeni edinilecek kazanımları destekleyen yaratıcı drama ve atölye çalışmalarını içerir (İlhan ve diğerleri, 2006, 15). Müzedeki çalışmalar uygulanan birtakım yöntem ve teknikler ile öğrencilerin aktif olduğu bir süreçtir.

Müzede yapılan çalışmaların sonuçları, müzede veya okulda değerlendirilir. Atölye çalışmalarında ortaya konmuş olan etkinliğin ürünleri (resim, kumaş, mask, heykel vb.) sergi olarak sunulabilir. Yapılan çalışmaların düşünsel sonuçları kompozisyon, tartışma, mektup, gazete haberi vb. uygulamalar ile ortaya konulur. Müze eğitimi çalışmalarında; el becerisine yönelik çalışmalar, yazınsal çalışmalar, yaratıcı drama çalışmaları, ses, koku, tat üzerinde yapılan çalışmalar, yaşayan tarih ya da sözlü tarih çalışmaları vb. yöntem olarak kullanılabilir (İlhan ve diğerleri, 2006, 15). Müze sonrası çalışmalar müze eğitiminin kalıcılığını artırmak amaçlı yapılan birtakım çalışmalardır.

2.2.9. Müze Eğitimi Etkinlikleri

2.2.9.1 Müze Eğitimi Etkinliklerde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Bu bölümde genel olarak eğitimde kullanılan temel öğretim yöntem ve teknikleri açıklanmaktadır. İlhan ve diğerlerine (2006) göre müze eğitimi etkinliklerinde kullanılan yöntem ve teknikler şunlardır:

1. Akran Eğitimi Yöntemi
2. Soru – Cevap Yöntemi
3. Sunum Yöntemi
4. Gösterim Yöntemi
5. Tartışma Yöntemi (Büyük ve Küçük Grupla Tartışma)
6. Problem Çözme Yöntemi

7. Konuşma Halkası Yöntemi
8. Örnek Olay İnceleme Yöntemi
9. Bilgisayar Destekli Öğretim
10. İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemi
11. Proje Tabanlı Öğrenme Yöntemi
12. Yaratıcı Drama Öğretim Yöntemi ve Teknikleri
13. Gösteri Yöntemi
14. Benzetim Tekniği
15. Anlatım Tekniği
16. Görüş Geliştirme Tekniği
17. Gezi – Gözlem Tekniği
18. İmgelem Tekniği
19. Beyin Fırtınası Tekniği
20. İstasyon Tekniği
21. Sergi Düzenleme
22. Oyun Oynama (Eğitsel Oyunlar) Tekniği
23. Yaratıcı Yazma Tekniği (s.20).

1. Akran Eğitimi Yöntemi: Sosyal etkileşimi olan, birbirleriyle eşit statüde yer alan, benzer dil, tutum ve davranışa sahip olan gruplarda bilgi, davranış ve tutum değiştirmek amacıyla yapılan planlı bir eğitim yöntemidir. Özellikle gençlerin birçok bilgi ve davranışı akranlarından aldığı düşünülürse, bu konunun önemi daha iyi anlaşılabacaktır (İlhan ve diğerleri, 2006, 21). Akran eğitimi gönüllü olarak yapılan, değerlendirmeye tabi olmayan, aynı tecrübeye sahip bireylerin bilgi ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla yaptıkları planlı uygulamalardır. Akran eğitimi klasik eğitim yöntemlerinden farklıdır. Klasik eğitim yöntemleri hiyerarşik bir ilişkiyi içermekte ve bilgi akışı eğiticiden öğrenciye doğru tek yönlü olmaktadır. Akran eğitiminde, akranlar birbirlerine ödül veya ceza vermediği için uygulama, öğrenme ve gelişme açısından uygun bir ortamın oluşması sağlanmaktadır (Bilgiç ve Günay, 2014, 103).

2. Soru - Cevap Yöntemi: Eğiticinin düzenlediği soruların katılımcılara sorulup cevap alınması yöntemidir. Soruların düzeyi, türü ve soru oluşturma yolları eğitimin içeriğine ve katılımcıların bilgi düzeylerine göre yapılandırılmaktadır. Anlama

soruları, katılımcıların konuyu anlayıp anlamadıklarını incelemektedir. Uygulama soruları, bilginin yeni durumlarda kullanılmasını gerektirmektedir. Değerlendirme soruları, değerlendirme yapmada kullanılan ölçütleri kullanarak birey, nesne, olay ve olgu hakkında karar alınmasını içermektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 21). Soru cevap yöntemi öğrencilerin düşünme yeteneklerini geliştirir, anlamasını kolaylaştırır, öğrenme ve öğretmesine geri besleme sağlar, gözden geçirme stratejisi geliştirmesini sağlar, fikirler arasına bağlantı kurmasını sağlar ve merakını artırır (Filiz, 2009, 170).

3. Sunum Yöntemi: Bilgilerin kısa sürede gruba sunulması, açıklanması ve katılımcının öğrenme isteğinin yönlendirilmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir. Eğiticinin etkinliğe iyi hazırlanması ve düzenli bir etkinlik planı yapması ve sunu süresini iyi hazırlaması gerekmektedir. Eğiticinin sunuları kısa süreli tutması ve aralarda katılımcılara soru sorması yararlı olmaktadır (İlhan ve diğerleri, 2006, 21).

4. Gösterim Yöntemi: Gösterimlerde sunu vb. bilgiler eğitici tarafından katılımcılara anlatılmaktadır. Gösterimlerde görüşler, süreçler ve işlemler görsel materyaller kullanılarak yapılmaktadır. Eğiticinin gösterimi iyi planlaması, tüm katılımcıların görmesini sağlaması ve gösterimin ilgi çekici olması gerekmektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 21).

5. Tartışma Yöntemi: Tartışma yönteminde rahat bir ortam yaratılması önemlidir. Bu yöntem, eleştirel düşünme becerisini geliştirmektedir. Hem bilişsel hem de duyuşsal hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olarak kullanılmaktadır. Katılımcılar tartışma hedeflerine yönelik olarak ve katılımcı deneyimleri göz önüne alınarak hazırlanmaktadır. Tartışma için bilgi gerekmede ve görüşler ve olgular özetlenmektedir.

6. Problem Çözme Yöntemi: Buluş yoluyla öğrenme yaklaşımı temellidir. Eğitici katılımcıların kendi kendilerine öğrenebilecekleri ortamlar hazırlamaktadır. Problem çözmenin aşamaları şunlardır:

- Problemin farkına varma,
- Problemi tanımlama,
- Çözüm seçeneklerini belirleme,

- Veri toplama,
- Verileri değerlendirme,
- Genelleme ve sonuca ulaşma.

Problem çözme yöntemiyle katılımcılar araştırma yapmayı, kaynaklara ulaşmayı, insanlarla iyi iletişim kurmayı, sorumluluklarını yerine getirmeyi ve bilgiyi paylaşmayı öğrenmektedirler (İlhan ve diğerleri, 2006, 22).

7. Konuşma Halkası Yöntemi: Katılımcılar halka şeklinde oturmakta ve halkadaki herkes konuyla ilgili görüşünü belirtmektedir. Konuşma halkası bir öykü, bir olay, bir resim ve benzerleri ile yapılmaktadır. Katılımcılar kendilerini öyküde ya da olayda yer alan birinin yerine koyarak söz almaktadır.

8. Örnek Olay İnceleme Yöntemi: Yasamda karşılaşılmış ya da karşılaşma olasılığı bulunan sorun niteliğindeki olaylara katılımcıların çözüm yolları bulmaları temeline dayanmaktadır. Bu yöntemle katılımcılarda eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerisi gelişmektedir. Örnek olay yazılı olarak katılımcılara sunulmaktadır. Olayın herkes tarafından anlaşılması sağlanmakta ve alternatif çözümler üretmeleri istenmektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 23). Konuşma halkası bir öykü, bir canlandırma, bir olay, bir resim vb. durumlarla ilgili yapılır. Önce öykü anlatılır, okunur, canlandırma izlenir ya da olay açıklanır. Konuşma halkası yönteminde katılımcılar kendilerini bu olayda, öyküde yer alan birinin yerine koyarak düşündükleri için empati yetenekleri gelişir (Tokcan ve Demirkaya, 2009, 461).

9. Bilgisayar Destekli Öğretim: Bilgisayar destekli eğitim, (Computer Based Instruction) kısa adıyla BDE, çoklu ortam yazılımının tek veya çok öğrencili ortamlarda eğitim amacıyla kullanılmasını öngören öğretim yöntemidir. Anlaşılamayan konular hususunda, pratik çalışmalarda, uygulamalarda, hesaplamalarda, ders tekrarlarında ve sunumlarda yararlanılabilecek ve anında dönüt alınabilecek bir kaynaktır. Bu amaçla bazı ülkelerde belirlenmiş ders konularına ilişkin bilgisayar programları, videokasetleri, CD-romlar, web sayfaları gibi düzenlenmiş ve öğretime hazır materyal durumuna getirilmiş pek çok kaynak vardır (Engin, Tösten ve Kaya, 2010, 70).

10. İşbirliğine Dayalı Öğretim Yöntemi: Farklı yetenek düzeylerine sahip katılımcıların bir arada çalışmaları için uygulanmaktadır. Katılımcılar hem kendi eğitimcilerinden hem de ekibin diğer üyelerinin öğrenmelerinden sorumludur. Büyük grup çalışmalarında ya da projelerde katılımcılara belli sorumluluklar verilmekte ve onlarla birlikte çalışılmaktadır (İlhan ve diğerleri, 2006, 23). Eğitilmiş, deneyimli uygulayıcılar için bu engellerin hiç birisi bası çıkılmaz engel değildir. İşbirliğine dayalı öğrenmeye ilişkin teori, araştırma ve uygulama prosedürleri ile bu tür engellerin üzerinden kolayca gelinebilir (Yılmaz,2001, 597).

11. Proje Tabanlı Öğretim Yöntemi (Proje Hazırlama): Katılımcının proje yaparak öğrenmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Katılımcının farklı disiplinlerde öğrendiği kavramlara ve ilkelere dayanarak problem çözmesi, bir ürün ortaya çıkarmak için bireysel ya da grup olarak bir araştırmayı projelendirmesi ve bilimsel yöntemleri kullanarak çalışmalar yapmasıdır. Bu süreçte katılımcılar gerçek yaşam içinde öğrenmekte, disiplinler arası ilişkiyi kendileri kurmakta ve araştırma sürecini de kendileri yönetmektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 23).

12. Yaratıcı Drama Öğretim Yöntemi ve Teknikleri: Eğitim ve öğretimde yaygın olarak kullanılan bir öğretim yöntemi olan yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, “oyunu” süreçlerde canlandırmasıdır (İlhan ve diğerleri, 2006, 26).

13. Gösteri Yöntemi (Gösterip Yaptırma): Katılımcılara uygulama yaptırmadan önceki kısmi göstermektir. Eğitici, katılımcılara bir uygulamayı ve bir süreci göstererek onlara model oluşturmaktadır.

14. Benzetim Tekniği: Katılımcıların bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp, üzerinde eğitici çalışmalar yapmalarına olanak sağlayan bir öğretim tekniğidir. Öğrenmeyi desteklemek için gerçeğe uygun olarak hazırlanan modeller üzerinde uygulanmaktadır.

15. Anlatım Tekniği: En geleneksel öğretim yöntemidir. Eğitici tarafından konunun sözel yolla aktarılmasıdır. Bu teknikle, kısa sürede çok bilgi verilmekte ve aynı anda tüm katılımcılara hitap edilmektedir. Katılımcı sayısı fazla olsa da kullanılmaktadır (İlhan ve diğerleri, 2006, 24).

16. Görüş Geliştirme Tekniği: Çelişkiler içeren konuların öğretiminde katılımcılarda görüş geliştirmek için kullanılan bir tartışma tekniğidir. Bu teknikle ele alınacak konular karşıt bakış açıları içermelidir. Bu teknik, katılımcıların farklı düşünce ve görüşlere saygı duymalarını sağlar (İlhan ve diğerleri, 2006, 24). Üzerinde tartışılacak konu, çelişki içeren bir tümce/önerme biçiminde ifade edilir. Ele alınacak önermenin mutlaka geçerli sayılabilecek karşıt açıları içermesi gerekir (Tokcan ve Demirkaya, 2009, 460).

17. Gezi – Gözlem Yöntemi: Gözlem, katılımcıların eşya, olay, yer ve varlıklara ilişkin doğrudan bilgi edinmelerini ve araştırma becerileri geliştirmelerini sağlayan etkili bir öğretim yöntemidir. Gezi – gözlem yöntemiyle katılımcıların fabrika, müze, kütüphane, devlet kurumları, dağ, orman, göl gibi yerlere götürülmeleri, oralarda doğrudan gözlem yaparak bilgi toplamaları sağlanmaktadır (İlhan ve diğerleri, 2006, 24).

18. İmgelem Tekniği: Ses, müzik, fotoğraf ya da herhangi bir imgeden yola çıkarak ve hayal gücünü kullanarak imgeler bütünü oluşturma, nesneleri akılda canlandırma tekniğidir.

19. Beyin Fırtınası Tekniği: Katılımcıların demokratik bir eğitim ortamında fikirlerini sınırlama getirmeden, belli kurallar (kimsenin sözünü kesmemek, üretilen fikir hakkında yorum yapmamak vb.) çerçevesinde konuşmalarıdır. Bu teknikle çok sayıda fikir üretilmesi sağlanmaktadır. Önerilen fikirler daha sonra gruplanmakta ve geliştirilmektedir. Bu süreçte fikirler olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilmez ve eleştirilmez (İlhan ve diğerleri, 2006, 24). Beyin fırtınası süreci, kesinlikle herhangi bir kayıt cihazına kaydedilmemelidir. Seslerin kaydedildiğini bilmek, yaratıcı ve açık uçlu fikirler ortaya atmasını engeller. Bir başka önemli nokta da beyin fırtınası oturumuna kesinlikle izleyici ya da konuk birinin alınmamasına özen gösterilmelidir (Tokcan ve Demirtaş, 2009, 457).

20. İstasyon Tekniği: Bütün grubun her istasyona katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten katılımcı merkezli bir yöntemdir. Bu yöntemde farklı sayıda masadan oluşan ayrı istasyonlar bulunmaktadır. Bu masalar üçgen şeklinde yerleştirilmektedir. Her istasyonda gruplar bir görevi yerine getirmek

üzere beklemekte ve belli bir süre sonunda yer değiştirerek bütün istasyonları gezmektedir. Bu yöntem katılımcıların hem yaratıcılığını hem de demokratik bir ortamda işbirliği yapma becerilerini geliştirmektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 24). İstasyon bütün sınıfın her aşamaya (her istasyonda) katkı sağlaması yoluyla bir önceki grubun yaptıklarını ileri götürmeyi öğreten öğrenci merkezli bir yöntemdir (Tokcan ve Demirtaş, 2009, 459).

21. Sergi Düzenleme Tekniği: Sergi katılımcılar tarafından üretilen, toplanan, yazılan, çizilen, boyanan ya da şekillendirilen ürünlerin düzenlenerek izlenmeye hazır hale getirilmesidir. Ürünlerin ortaya çıkarılmasında ve düzenlenmesinde katılımcılar bütün duyularıyla sürecin içindedir. Katılımcı üretirken, toplarken ve düzenlerken yaratıcılığını, estetik anlayışını, organizasyon becerisini ve değerlendirme yetisini geliştirmektedir.

22. Oyun Oynama (Eğitsel Oyunlar): Belirlenen amaçlar doğrultusunda oyun alanı, oyun sayısı, oyuncu seviyesi, oyun süresi, tekrar sayısı ve kullanılacak araç ve gereç bakımından önceden planlanan oyunlara eğitsel oyun denir (Gökmen ve diğerleri, 2012, 5). Bu yöntem klasik çocuk oyunlarının oynanmasıdır. Oyunlar katılımcılara kural koymayı ve bu kurallara uymayı öğretmektedir. Bu oyunlarda eğitici ortamı yapılandırmakta, oyunun düzenlemesini yapmakta ve gerekirse hakem rolü üstlenmektedir (İlhan ve diğerleri, 2006, 25).

23. Yaratıcı Yazma Tekniği: Kişinin bir konudaki duygu ve düşüncelerini hayal gücünü de kullanarak özgürce kağıda dökmesidir. Yaratıcı yazma, katılımcıları eğlendirmek, sanatsal ifadelerini geliştirmek, yazmanın değerini ve işlevini kavratmak; katılımcıların hayal güçlerini geliştirmek, açık fikirli olmalarını ve kendilerini tanımalarını sağlamak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Grupla beraber öykü yazmak, grupla beraber şiir yazmak, sözcük türeterek öykü yazmak, senaryo yazmak, diyalog yazmak, cümle birleştirme, öykü karakterleri oluşturma, müzik ve fotoğraftan yararlanarak yazmak gibi türleri bulunmaktadır (İlhan ve diğerleri, 2006, 25).

2.2.6.3.2. Müze Eğitiminin Uygulandığı Bazı Müzeler

ANKARA

Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Uzun yıllar önce müze bünyesinde ve okullarda düzenlenen konferans ve seminerler ile başlayan Anadolu Medeniyetleri Müzesi eğitim etkinlikleri günümüzde, Müze Müdürlüğü' ne bağlı bir birim olarak çalışan "Eğitim Bölümü" tarafından müze eğitiminin amaç ve programları doğrultusunda çalışmalarını sürdürmeye başlamıştır (<http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr>). 10 atölyeden oluşan müze eğitim atölyesinde, müzenin sahip olduğu koleksiyonlardaki içeriklerle bağlantılı olarak seçilmiş ve daha sonra çeşitlendirilecek şekilde şu şekilde sıralanmıştır: Arkeoloji Kazı Atölyesi, Serbest Kil Atölyesi, Duvar Resmi Atölyesi, Yontu Atölyesi, Kalıp Atölyesi, Tablet Atölyesi, Seramik Tanımlama ve Yap-boz Atölyesi, Sikke Çalışması Atölyesi, Restorasyon ve Konservasyon Atölyesi, Neolitik Dönem Atölyesi (Denizli, 2008, 161).

Eğitim Bölümü rehberliğinde müze gezisi ve atölye etkinlikleri için randevu sistemi geliştirilmiştir. Salı ve Perşembe günleri kabul edilen randevulu her okul grubu ile iki eğitim bölümü üyesi ilgilenmektedir. Ayrıca daha büyük gruplar halinde müze ziyareti gerçekleştiren öğrenciler ve diğer ziyaretçiler için Müze Orta Salonu'nda Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde yer alan Dönem ve Uygarlıkların tanıtıldığı Türkçe ve İngilizce video CD gösterilmektedir(<http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr>). Bu çalışmaların yanı sıra, resim, desen, ebru sanatı, origami, takı tasarımı, sergiler vb. de gerçekleştirilmektedir (Denizli, 2008, 161).

Müze ziyareti öncesi müze gezisinden ve atölye çalışmasında yararlanacak öğrencilerin yaş grubu, sayısı, ziyaretin süresi ve yaptırılacak atölye çalışmaları hakkında öğretmenlerle yapılan ön görüşme, müzedeki eğitimin birinci aşamasını oluşturmaktadır.

Müzedeki gerçekleştirilen günlük programların dışında daha uzun soluklu çalışmalar ise belli bir proje kapsamında ele alınmaktadır. Belli bir temanın ele alındığı eğitim faaliyetlerinde öğrenciler, hem müzedeki daha fazla zaman geçirerek Anadolu Uygarlıkları konusunda daha kalıcı bilgiler edinirken, hem de müze ve eğitim

atölyesinde gerçekleştirdikleri çalışmaların ürünlerini Müze’de sergileme fırsatı bulabilmektedirler (<http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr>).

MTA Tabiat Tarihi Müzesi

MTA Genel Müdürlüğü bünyesinde 7 Şubat 1968 tarihinde kurulmuş olan müze daha çok okul gruplarının gezdiği bilinçli eğitim faaliyetlerinin olmadığı bir dönemdir. Yeni binasına taşındığı 2003 yılında ise Eğitim biriminin faaliyetlerinin başladığı bir dönemdir fakat müzenin bir yıl sonra kapatılması nedeni ile Eğitim Birimi çalışmalarını yürütememiştir. Yeni binasında tadilat sonrası 24 Mayıs 2011 tarihinde yeniden ziyarete açılmış ve Eğitim ve Halkla İlişkiler adı altında faaliyetlerine başlamıştır. Farklı bir disiplin alanı olarak 2012 yılı temmuz ayı itibariyle Eğitim Birimi oluşturulmuştur.

Müze müdürlüğü çerçevesinde 2013 yılı itibariyle başlayan müze eğitimi projesi ile, müzeciliğin, özellikle toplumun çeşitli birimlerine (çocuklara, gençlere, yaşlılara ve çeşitli eğitim düzeyindeki insanlara) sergileme, bilgi verme, açıklama ve kanıtlama işlemiyle ilgili bölümünün örgün ve yaygın eğitimle birleştirilmesi amaçlanmaktadır. (<http://www.mta.gov.tr>).

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Oyuncak Müzesi 23 Nisan 1990’da Türkiye’nin ilk oyuncak müzesi olarak Prof. Dr. Bekir Onur tarafından ziyarete açılmıştır. Müzenin amacı, Türkiye’de hızlı değişim süreci içinde kaybolma tehdidi altındaki oyuncakları korumaktır. Bu amaç bağlamında müze oyuncak aracılığıyla, sanayi tarihi, kültür tarihi, eğitim tarihi ve çocukluk tarihi konularında yapılan araştırmalara destek vermektedir.

Oyuncak müzesi geleneksel çocuk oyun ve oyuncaklarının çeşitli örneklerinin de sergilendiği bir müze olmasıyla Türkiye’de çocuk kültürünün araştırılmasına hizmet eden bilimsel bir kuruluştur. Yerli, yabancı, sanayi ürünü ve el yapımı iki bin dolayında oyuncak bulunan müzede koleksiyon beş ana bölümde toplanmaktadır. (<http://cokaum.ankara.edu.tr>).

1. Geleneksel Oyuncaklar: Oyunla ilişkilendirilmiş, yerel, el yapımı oyuncaklar (sapan, çember, topaç, bez bebek, beşik, yürüteç, eyüp oyuncakları, vb.)

2. Fabrikasyon Oyuncaklar: Yapıldıkları malzemeye göre sınıflandırılmış olan bu oyuncaklar, sanayi ürünüdür (tahta oyuncaklar, teneke oyuncaklar, kâğıt oyuncaklar, plastik oyuncaklar, bebekler ve yumuşak oyuncaklar).
3. Yabancı Oyuncaklar: Kişisel ya da ticarî amaçlarla başka ülkelerden getirilmiş çeşitli oyuncaklar. Müzedeki en eski oyuncaklar (1890) bu grupta yer almaktadır.
4. Antik Oyuncaklar: Ülkemizin birçok arkeoloji müzesinde sergilenen antik oyuncakların kopyaları müzede bulunmaktadır.
5. Yeni Oyuncaklar: Karakter oyuncakları ve popüler kültürün ürettiği oyuncaklar (<http://cokaum.ankara.edu.tr>).

Feza Gürsey Bilim Merkezi

48 adet deney ve sergi birimi, ülkemizdeki Bilim Merkezi uygulaması olarak ilk olması nedeniyle, gerekli özveriler sağlanarak o günün koşulları ile 2.300.000 USD karşılığı kurulabilmiştir. İsmi 1992 yılında kaybettiğimiz, değerli bir bilim adamımız olan Prof. Dr. Feza Gürsey'den almıştır. FGBM, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 25 Ocak 1995, B.08.0.TTK.0.01.04.05-378 sayılı kararı ile ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için tavsiye edilmiştir. 1 Mart 2000 tarihinden itibaren, Ankara Büyükşehir Belediyesi ile yapılan protokol çerçevesinde, Ankara'daki metropol ilçelerdeki M.E.B.' e bağlı resmi okulların, FGBM'den 4 yıl boyunca ücretsiz yararlanmaları sağlanmıştır (<http://www.anfa.com.tr>).

ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi

2003 yılında Ankara'da kurulan Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne bağlı müzenin amacı MÖ 7000 yılından beri Anadolu'da gelişen teknolojinin tarihini belgelemek ve günümüz teknolojisini sergilemektir. Üniversite yerleşkesinde bulunan ve kullanım değerini yitirmiş malzemelerin sergilendiği müzede objeler, rastlantısal biçimde sergilenmektedir. Müze kompleksi 5 ana elemandan oluşur: Ana sergi ve depo yapısı (büyük silo); resepsiyon, kafe ve hediye dükkânı içeren cam silo; ek sergi yapısı (hangar); Görsel-işitsel koleksiyon gelişim alanı ve açık hava sergisi. Açık hava sergisinde üniversite birimleri ve diğer ilgili kişi ve kurumların katkılarıyla bir araya getirilmiş lokomotif, C-47 uçağı, F-104 uçağı gibi araçlar sergilenmektedir (<http://metuevents.com>).

Müzenin kurulması çalışmaları 2001'de başlamıştır ve halen sürmektedir. Müze koleksiyonunun müze yapıları ile birlikte geliştirilmesi planlanmıştır. İlk etapta ODTÜ yerleşkesi içinde bulunan nesnelerin sergilenmesi, daha sonra ise Kültür Bakanlığı'nın katkısıyla bazı arkeolojik örneklerin derlenmesi ve böylece MÖ 3500'lerden bu yana Anadolu'da teknolojiye kullanılan cihazların sergilenmesi öngörülmüştür. Müze, bu çabalar yoluyla teknolojinin kültürünü korumayı ve paylaşmayı amaçlamaktadır (<http://metuevents.com>).

İSTANBUL

İstanbul Arkeoloji Müzesi

İstanbul Arkeoloji müzeleri ; Arkeoloji müzesi, Eski sark eserleri müzesi ve Çinili köşk müzesi olmak üzere üç müzeden oluşmaktadır. Müzenin eğitim programları çerçevesinde, müzenin iç ve dış mekanlarına ait fotoğraflarla süslenmiş bir tanıtım kitapçığında müzeye ilişkin tanıtıcı bilgiler yer almaktadır.

Türk ve İslam Eserleri Müzesi dostları ve gönüllü çalışanları tarafından "yörükler" başlığı altında boyama kitabı niteliğinde küçük el kitabı (Türkçe ve İngilizce) hazırlanmıştır. Müze Kütüphanesindeki, kurucu, kuruluş, örgütlenme vb. hakkında yayınlarla, rehber, katalog ve monografi niteliğindeki kitaplar, ilk , orta, lise, üniversite ve yüksek lisans öğrencilerine sunulmaktadır (Erdoğan, 2003, 17).

Müzenin kuruluşu ve bugüne kadarki gelişmeleri, Müdürlükçe kütüphanede düzenlenen çeşitli toplantı, konferans, seminer ve sempozyumlar şeklindeki etkinliklerle gerçekleştirilmektedir. Diğer yandan, ilk, orta ve lise öğrencilerine kütüphaneden sözlü anlatımla da bilgiler verilmektedir. Bunlar dışında, yaratıcı drama ile doğrudan ilgili olmasalar da kütüphaneye yürütülen başka bir program bulunmaktadır (Erdoğan, 2003, 17).

Rahmi M. Koç Müzesi

Rahmi M. Koç Müzesi, iki farklı bölümden oluşmaktadır: Lengerhane Binası ve Hasköy Tersanesi. III. Ahmet Dönemi'nde tersane tesisleri için kurulan Lengerhane Binası, 1991 yılında Rahmi M. Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı tarafından satın alınarak, 1994 senesinde ziyarete açılmıştır. 1996 yılında da Hasköy Tersanesi Vakıf tarafından

satın alınmış, aslına uygun bir şekilde yenilenerek 2001 senesinde müzeye dahil edilmiştir.(Rahmi M. Koç Müzesi, sanayi, iletişim ve ulaşım tarihindeki gelişmeleri yansıtan ilk büyük kuruluştur. Ziyaretçileri adeta bir zaman yolculuğuna çıkaran müze, karayolu ulaşımı, raylı ulaşım, havacılık, denizcilik, makineler, iletişim, bilimsel aletler, model ve oyuncak, yaşayan geçmiş ve eğitim bölümlerinden oluşmaktadır (<http://www.koc.com>).

Çağdaş eğitime katkıda bulunmayı hedefleyen müze öğrencilerin büyük gruplar halinde, alelacele, hiçbir şey anlamadan gezmeleri yerine , müze koleksiyonunun hangi müfredat konularına hitap ettiğinin bilincinde olarak gezmelerine fırsat vererek, müze koleksiyonundan verimli bir şekilde yararlanmalarına olanak sağlamaktadır. Müze "Müze ile Eğitim" başlığıyla yola çıkarak öğretmen ve öğrenciler için bir Eğitim Paketi hazırlamıştır(Bayam,2008,167). Eserlerin çoğu Rahmi M. Koç'un özel koleksiyonundan oluşmakta, çeşitli kurum, kuruluş ve kişiler tarafından yapılan bağışlar ve süreli olarak verilen eserler de müzeye farklı bir boyut katmaktadır. Gramofon iğnesinden çevirmeli telefona, klasik otomobillerden uçak modellerine kadar müzede bulunan binlerce farklı obje ziyaretçiler tarafından ilgi ile izlenmektedir (<http://www.koc.com>). .

İstanbul Modern Sanatlar Müzesi

İstanbul Modern Sanat Müzesi, Türkiye'nin sanatsal yaratıcılığını kitlelere ulaştırmak ve kültürel kimliğini uluslararası sanat ortamıyla paylaşmak amacıyla disiplinlerarası etkinliklere ev sahipliği yapan bir müzedir. Modern ve çağdaş sanat alanlarındaki üretimleri uluslararası bir yönelimle koleksiyonunda toplar, korur, belgeler ve sergileyerek sanatseverlerin erişimine sunar (<http://www.istanbulmodern.org>). Türkiye'nin modern ve çağdaş sanat sergileri düzenleyen ilk özel müzesi olarak 2004 yılında, İstanbul Boğazı'nın kıyısındaki 8.000 metrekarelik bir alanda kurulmuştur. Süreli ve sürekli sergi salonları, fotoğraf galerisi, eğitim ve sosyal programları, kütüphane, sinema, restoran ve mağazası ile çok yönlü bir hizmet alanı sunar. Müzenin koleksiyonları, sergileri ve eğitim programları, her kesimden ziyaretçiye sanatı sevdirmeyi ve onların etkin biçimde sanata katılımlarını sağlamayı hedefler.

İstanbul Modern Eğitim Bölümü, modern ve çağdaş sanatı hemen her yaş grubundan ve kesimden izleyiciyle samimi bir ortamda buluşturup, anlaşılabilirliğini artırarak herkes için erişilebilir kılarken, ziyaretçiler, sanatçılar ve sanat dünyasının tüm aktörleri için kamusal bir eğitim ve paylaşım platformu oluşturmayı amaçlıyor (<http://www.istanbulmodern.org>).

İstanbul Oyuncak Müzesi

İstanbul Oyuncak Müzesi 23 Nisan 2005 yılında şair/yazar Sunay Akın tarafından kurulmuştur. 1700'lü yıllardan günümüze oyuncak tarihinin en gözde örneklerinin sergilendiği müze Göztepe semtindeki tarihi bir köşkte yer almaktadır. Sunay Akın'ın 1990 yılından başlayarak pek çok ülkedeki koleksiyonlardan, antikacılardan ve açık arttırmalardan kitaplarının ve de gösterilerinin telifleriyle satın aldığı oyuncak tarihinin en değerli eserleriyle kurulan İstanbul Oyuncak Müzesi, uygarlık tarihini daha eğlenceli, daha akılda kalıcı bir öğrenme yöntemi ile ziyaretçilere sunmaktadır. Örneğin, uzay oyuncaklarının sergilendiği bölümde Ay'a ulaşma çabası, tren oyuncakları bölümünde ise sanayi devrimi oyuncakların diliyle anlatılmaktadır. Müzenin dekoru da bu düşünceyle sahne tasarım sanatçısı Ayhan Doğan tarafından tasarlanmıştır. Müze bir şair tarafından açılmış olması ve bir sahne tasarım sanatçısı tarafından tasarlanmış olması özelliği ile de dünyada bir ilki teşkil etmektedir (<http://www.istanbuloyuncakmuzesi.com>).

İstanbul Oyuncak Müzesi ile birlikte Avrupa ülkelerinde büyük öneme sahip olan oyuncak müzeleri konusunda ülkemizdeki boşluk tamamlanmış ve İstanbul Oyuncak Müzesi dünyadaki örnekleri arasında önemli bir yere sahip olmuştur. 2012 yılının Kasım ayında İstanbul Oyuncak Müzesi tarafından gerçekleştirilen ve dünyada bir ilk olan TOYCO-2012 İstanbul (Avrupa Oyuncak ve Çocuk Müzeleri Birliği) buluşması ilk kez Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Bu sayede İstanbul Oyuncak Müzesi dünyada çocuk ve oyuncak müzeleri birliği kurulması konusunda öncü olmuş, İstanbul'a "Oyuncak Müzelerinin Başkenti" ünvanını kazandırmıştır (<http://www.istanbuloyuncakmuzesi.com>).

2.2.9.3.Müze Eğitimi Etkinlik Örnekleri

Bu bölümde müze eğitimi etkinlik örnekleri; etkinlik adı, kazanımlar, araç ve gereçler, etkinlik süreci tablolar halinde sunulmuştur. Etkinlik örnekleri seçilirken Sosyal Bilgiler dersi içeriği göz önünde bulundurulmuştur.

Tablo 2.1. Müze eğitimi, " Ben Müzesi " etkinlik örneği

ETKİNLİK ADI	BEN MÜZESİ
YÖNTEM ve TEKNİKLER	Soru Cevap, Gösteri, Tartışma, Sergi Düzenleme
KAZANIMLAR	1.Akranlar kendilerine ait nesnelerden basit bir müze oluştururlar. 2. Akranlar topladıkları nesneleri sergilerler. 3.Akranlar kendi müzelerini arkadaşlarına tanıtırlar. 4.Akranlar kendi müzeleriyle gerçek müze arasındaki benzerlikleri açıklarlar.
ARAÇ ve GEREÇLER	1.Müze tanıtım broşürleri 2. Akranlara ait nesneler 3.Kâğıt, kalem 4. Fon kartonları (farklı renklerde) 5.Yapistirici 6.Makas
SÜREÇ	1.Lider, akranlara " Kullandığınız eşyaların arasında sizin için özel ve önemli olanlar hangileridir? Bunlar içinde sakladıklarınız var mı?" sorusunu yöneltir ve bir sonraki çalışmaya kendileri için değerli olan bazı nesneleri ve aile üyelerine ait eski fotoğrafları getirmelerini ve bu eski fotoğrafların hikayelerini öğrenmelerini ister. 2. Lider, çalışmanın ilk bölümünde akranlardan getirdikleri nesnelerin özelliklerine, ne zaman ve nerede kullanıldıklarına ilişkin bilgi içeren bir kart hazırlamalarını ister ve bu nesnelerden yola çıkarak bir sergi hazırlayacaklarını söyler. 3. Akranlar sergi alanının düzenlenmesi için işbölümü yaparlar. 4.Akranlar fon kartonları, yapıştırıcı, makas, kâğıt ve kalemler kullanılarak sergi alanı düzenleme çalışmaları yaparlar. 5.Sergi alanının estetik, temiz, aydınlık ve havadar olmasına dikkat edilir. 6. Sergi alanı gün boyunca akranların seçeceği sözsüz müzik, resim, afis vb. ile renklendirilir. 7. Akranlar kendilerine ait nesnelerden oluşturdukları sergiyi diğer akranlara tanıtır ve gezdirirler. 8. Çalışmanın ikinci bölümünde akranlardan eski fotoğraflardan birini seçerek fotoğrafın hikayesini paylaşması istenir. Fotoğraf üzerine paylaşılan hikaye ve akranların kendi oluşturdukları müze ile gerçek müze arasındaki benzerlik ve farklılıkları tartışmaları ile etkinlik sona erer.

(İlhan ve diğerleri,2006,49)

Tablo 2.2. Müze eğitimi, " Aile Ağacı Hazırlama " etkinlik örneği

ETKİNLİK ADI	AİLE AĞACI HAZIRLAMA
YÖNTEM ve TEKNİKLER	Tartışma, Sergi Düzenleme
KAZANIMLAR	1.Akranlar kendi fikirlerini ifade etme becerisi kazanırlar. 2.Akranlar topladıkları nesneleri sergilerler. 3.Akranlar oyun yoluyla kendilerini gerçekleştirmekten zevk alırlar. 4.Akranlar akrabalık ilişkilerini ve akrabalarının adlarını öğrenirler.
ARAÇ ve GEREÇLER	1.Fon kartonları (ya da resim kağıtları) 2. Renkli boya kalemleri (pastel ya da kuru boya) 3.Aile Fotoğrafları 4. Makas ve yapıştırıcı 5.Aile Ağacı Çizim Örneği
SÜREÇ	1.Akran lideri, akranlardan aile albümleri hakkında bilgi toplamalarını ve beraberinde getirmelerini ister. 2.Akranlar yanlarında bulunan aile albümlerindeki fotoğrafları kısaca tanıtır, varsa hikayelerini anlatırlar. 3.Tüm akranlarını aile albümü tanıtımı bittikten sonra lider, Aile Ağacı çizimini akranlara göstererek benzer bir aile ağacını kendi fon kartonlarına çizmelerini ister. 4.Fon kartonlarına çizilen ağaçlar makasla kesilir ve her akran kendi aile bireylerinin fotoğraflarını kronolojik düzende ağaca yerleştirir. 5.Akranlar aile bireyleri hakkında diğer akranları bilgilendirirler ve etkinlik sona erer.

(İlhan ve diğerleri,2006,50)

Tablo 2.3. Müze eğitimi, " Sikkenin Öyküsü " etkinlik örneği

ETKİNLİK ADI	SİKKENİN ÖYKÜSÜ
YÖNTEM ve TEKNİKLER	Anlatım, Soru-Cevap, Gösterip Yaptırma, Sergi Düzenleme
KAZANIMLAR	1. Akranlarda grup çalışmasına katılma ve grupla işbirliği yapma becerisi gelişir. 2. Akranlar günümüz gündelik hayatını geçmiştekilerle karşılaştırırlar. 3. Akranlar insanlar arasında değişik kültürlerin, yaşam tarzlarının ve alışkanlıkların olduğunu fark ederler.

ARAÇ ve GEREÇLER	1.Fon kartonları 2. Boya kalemleri ve kalem 3.Makas ve Yapıştırıcı 4.Sikkeye ilişkin bilgi kağıdı
SÜREÇ	1.Akran lideri, akranlara paranın hayatımızdaki yeri ve önemi konusunda bilgi verir. 2.Daha sonra bir kese içine yerleştirdiği tahılı göstererek elindeki malzemenin para yerine kullanılmış olup olamayacağını sorar. Lider tahıl örneğinden ve akran yorumlarından yola çıkarak para icat edilmeden önce insanların para yerine neleri kullandıklarını akranlarla paylaşır. 3.Daha sonra bir kağıt ve madeni parayı akranlara göstererek paralar üzerindeki simgeleri ve kişileri ve neden paranın üzerinde yer aldığını aktarır. 4.Lider geçmişte hükümdarların, hükümdarlıklarının sembolü olarak kendi figürlerinin islendiği paralar bastırdıklarını ya da bazı sikkelerin ön ve arka yüzlerinde basıldıkları şehrin önemli özelliklerini, mitolojik kahramanları vb. içerdiğinden bahsedilir. (Örneğin Efes'te basılan para üzerinde ari sembolünün yer alması vb.) 5.Daha sonra lider ve akranlar okul yakınlarındaki müzeyi ziyaret ederler. 6. Kısa bir müze gezisinden sonra lider akranlarla birlikte sikke sergisine yönelir. Burada sikkelerden bahsedildikten sonra Roma Dönemi sikkeleri üzerinde durulur. 7. Lider, akranlara bir Roma sikkesi göstererek, Roma İmparatorluğu Döneminde basılan sikkelerin ön yüzünde imparatorun isim ve unvanı, arka yüzlerinde ise dini, mitolojik ve tarihi olaylar ile tapınak, tiyatro, köprü, hamam hatta şehir görüntülerinin de yer aldığı bilgisini akranlarla paylaşır. 8. Sikke incelemesinin ardından lider, akranları 2 kişilik gruplara ayırır. Grupta yer alan akranlardan birine Roma imparatoru olduğunu, diğerine ise para basımından sorumlu kişi olduğunu hayal etmesini söyler. Şehir için bir sikke basılacaktır. İmparator, Roma sikkelerinde yer alan sembollerden yola çıkarak ve bu sembolleri kendi şehrine uyarlayarak sikke basacak olan kişiye nasıl bir sikke bastırmak istediğini tarif eder. 9.Akranlara 30 dakika süre tanınır. Bu sürede imparatoru canlandıran akranın istediği sikkenin, diğer akran tarafından ön ve arka yüzü resmedilir ve sikkenin açıklaması ayrı bir kağıda yazılır. 10. Süre sonunda akranlar sikkelerini diğer gruplara tanıtırlar. Resmedilen sikkelerin müzede ve okulda sergilenmesi sağlanır ve etkinlik sona erer.

(İlhan ve diğerleri,2006,104)

Aşağıda 6. Sınıf öğrencilerinin müzedeki nesneleri canlandırma hikayeleriyle ilgili örnekler verilmiştir.

6. Sınıf Öğrencisi Melike Lök'ün Canlandırdığı Gözyaşı Şişelerinin Hikayesi: " Ey! İnsanoğlu ben bir gözyaşı şişesiyim. Ben de diğer arkadaşlarım gibi Alanya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmekteyim. Şimdi sizlere hikayemi anlatmak istiyorum. Anneler, eşler, nişanlılar; hasret kaldıkları çocukları, eşleri, nişanlıları ölen yakınları için ağladıkları zaman gözyaşlarını bana akıttırlardı. Daha sonra da kavuştuklarında beni ağladıkları kişilere hediye ederlerdi ve hediye edilen gözyaşları değerli bir mücevher gibi saklanırdı. Aslında ben içimi dökmek isterdim; ama onlar benim içimi doldururdu (Karakuş, 2012, 136). Ben, günümüzdeki insanoğlunu seviyorum; çünkü beni kazılar sonucu bulunca kırılırim diye korktuklarından toprağımi bile silmeden beni Alanya Arkeoloji Müzesi'ne getirdiler; ama iyi ki toprağımi silmemişler; çünkü ben o zamanın toprağıyla yaşamak istiyorum. Arkeologların kazıları sonucunda ortaya çıkarıldığımda fark ettim ki, bu yeni dünya benim eski dünyama hiç benzemiyordu. Eski toprağın kokusu gibi kokmuyordu. Benim yaşadığım dönemde her yer yemyeşildi; ama ben çıkarılırken gördüm ki, şimdi yeşil renk sadece evlerin boyalarının rengi. Ben bu müzede mutluyum yalnız istediğim bir şey var o da müzeye gelen insanlar cam kenarından bana bir göz gezdirip gidiyorlar oysa ben bana dokunsunlar beni hissetsinler istiyorum; ama sonra korkuyorum eğer dokunurlarsa eski zamanın toprağı üstümden gider diye " (Karakuş, 2012, 136).

6. Sınıf Öğrencisi Rabia Arslan'ın Canlandırdığı Osmanlı Kadın Kemerleri'nin Hikayesi: " Merhaba, ben Osmanlı kadınlarının kullandığı kemerlerden biriyim. Şu an Alanya Arkeoloji Müzesi'nde bulunmaktayım. Eskiden Osmanlı kadınlarının giydiği süslü kıyafetlerin içinde benim de ayrı bir yerim vardı. Her dönemde olduğu gibi Osmanlı kadınları da güzelliğe ve zerafete önem verirdi ve bundan dolayı kemer olarak ben de çok gösterişli yapıliyordum. Değişik tarzda kadın kemerleri türlerim vardı. Altın, gümüş, bronz gibi. Günümüzde ise, benim yerime yapımı daha kolay, işlemleri benim kadar ihtişamlı olmayan çok çeşitli kemerler kullanılmaktadır. Eskiden hanımımın güzelliğine güzellik katarken, şu an müzede ziyaretçileri beklemekteyim; ama ben yine de burada mutluyum çünkü kırılıp çöpe atılıp tamamen yok olmaktansa müzede daima

beni koruyacaklar ve her gün yeni ziyaretçiler beni görmeğe gelecek" (Karakuş, 2012, 136)

8. Sınıf Öğrencisi Emine Kaçmaz'ın Canlandırdığı Herakles'in Hayati: " Merhaba ben Herakles. Ben de Alanya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmekteyim. Gücün simgesi sayılan yarı tanrıyım. Yarı tanrı olmamın nedeni babam Zeus'un ölümsüz tanrı, annem Alkmene'nin ölümlü olmasıdır. Gelin size hayatımı anlatayım; Doğduğumda beni sevenler de oldu, sevmeyenler de. Bunlardan birisi babamın karisi yani ciciannem olan tanrıça Hera'ydi. O beni hiç sevmeydi. Sonradan öğrendiğime göre; beşiğimin yanına beni öldürsünler diye iki tane yılan koymuş ve ben de ikisini ellerimle boğarak öldürmüşüm ve gücümde, soğukkanlılığımdan herkes sasırmış. Gençliğim ise serüvenlerle geçti. Daha sonra evlendim, çocuklarım oldu. Bir çılgınlık nöbeti sırasında esimi ve çocuklarımı öldürdüm. Bunun için tanrılar beni yargıladılar ve on iki zor işi başarmamı istediler ve sonunda bu işlerin hepsini basardım. Sonra tekrar evlendim. Çapkınlık yaptığım için, yeni karım bana zehirli sıvıya Batırılmış bir elbise giydirdi. Acılar içinde kıvranıyordum. Bu acılardan kurtulmak için kendimi ateşe attım. Sevgili babam Zeus, beni Olimpos'a tanrılar arasına kattı ve ölümsüzleştirdi. Gün boyu bir sürü turist müzeyi geziyor. Eserleri inceliyor ve gidiyor. Benim ne düşündüğümde hissettiğimi anlamıyorlar. İnsanlar, müzeye karşı ilgisizler müzeye gelecekleri yerde pikniklere, denize ya da çay bahçelerine gidiyorlar. Ben onların yerinde olsaydım, okumadık kitap, gezmedik müze bırakmazdım. Ayrıca o müzeleri sadece gezmekle kalmaz o eserlerin bir bir hangi döneme ait olduğunu, müzeye ne zaman getirildiklerini öğrenirdim". (Karakuş, 2012, 137)

2.2.Sosyal Bilgilerde Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Kullanılması

Alan yazına bakıldığında sınıf dışı eğitim ile ilgili farklı sınıflamalara rastlanabilmektedir. Boss'a göre sınıf dışı eğitimin üç temel biçimi bulunmaktadır: macera eğitimi, kültürel habercilik ve katılımcı araştırma, servis öğrenme (Akt. Altın ve Demirtaş, 2009,516). Sosyal Bilgiler öğretiminde farklı sınıf dışı eğitim etkinlikleri olduğu gibi(arazi çalışmaları, topluma hizmet uygulamaları) bunların en önemlilerinden biri de müzelerdir. Daha önceden de bahsi geçtiği gibi pek çok müze türü vardır. Bazı

müzeler genel bir ilgi alanına sahiptir; doğa tarihi müzeleri ya da büyük sanat müzeleri gibi. Bazı müzelerde koleksiyonlarını saatler, otomobiller, Afrika sanatları gibi tek, çok özel bir alanla sınırlarlar. “çocuk müzeleri” gibi özel tasarlanmış müzelerde vardır (Gartenhaus, 2000, 35) .

Grant’a göre Sosyal Bilgiler kapsamında öğrencilerin müzelere götürülmesi gerekmektedir. Özellikle tarih konularının öğretiminde veya milli bilinç kazandırmada müzeler etkili birer dersane konumundadır (Akt. Altın ve Demirtaş, 2009,518).

Öğrenciler Sosyal Bilgiler dersini bir yığın gereksiz bilginin ezberletildiği sıkıcı bir ders olarak görmektedir. Bunun ortadan kaldırılması için ilk önce çocuklarda öğrenme merakı canlandırılmalıdır (Cominius, 2007, 23). Bu bağlamda müzeler, Sosyal Bilgilerin daha eğlenceli ders olması için eşsiz fırsatlar sunabilir.

Müzeler, okullar, üniversiteler, ve kütüphanelerle karşılaştırıldığında, öğrenene farklı öğrenme olanakları sunmaktadır. Müzelerin bir avantajı geniş bir yelpazede ziyaretçi potansiyeline sahip olmalarıdır. Müzeler kimliğin oluşması için fırsatlar sunarlar. Müzede yer alan nesneler ve bilgi ile ilgilenirken, ziyaretçiler kendilerini ve kültürlerinin yansımalarını da keşfederler. Bu süreç öğrenenin yeni bağlantılar kurmasını, anlam oluşturmalarını ve öğrenmesini sağlar. Müzelerin eğitimsel bazı amaçları olmuştur. Müzeler, serbest seçenekli ya da informal öğrenme ortamları olarak tanımlanabilir. Serbest seçenekli kavramı; kendini yönlendiren, gönüllü ve kişisel ihtiyaç ve ilgilerle kılavuzlanan ve öğrenmenin bireyin yaşamını genişletmek amacına yöneldiği öğrenme durumları için kullanılabilir (Grant, akt. Altın ve Demirtaş, 2009, 518).

1997-98 Öğretim yılında İlköğretim 6. ve 7. sınıflardaki Millî Tarih dersi kaldırılarak, yerine Sosyal Bilgiler dersi konmuş ve üniversitelerde Sosyal Bilgiler öğretmenliği programı açılmıştır. Buna paralel olarak Eğitim Fakültelerinin bünyesinde yeni Sosyal Bilgiler Öğretmenliğini Anabilim dalları açıldı. Bu sayı günümüzde 30 Anabilim dalına ulaşmıştır. Atatürk ve Gazi Üniversitelerinin bünyesinde 3 Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs bünyesinde 2 Anabilim Dalı kurulmuştur. 14 Anabilim Dalında ikinci öğretim yapılmaktadır. Ortalama 100 öğrenci alınmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmenliği lisans programı incelendiğinde İlkçağ Tarihi ve Uygarlığı, Ortaçağ Tarihi

ve Uygarlığı, İslam Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü, Osmanlı Tarihi, Cumhuriyet Tarihi ve Arkeoloji ve Sanat Tarihi gibi dersler konmuştur. Özellikle Arkeoloji ve Sanat Tarihi dersinin tanımı dikkatlice incelendiğinde "müze eğitimi ve müzenin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanımı" bu ders bağlamında ele alınmıştır (Ata, 2002, 36).

Sheppard'a göre öğrenciler farklı özelliklere sahiptir. Bireylerin ihtiyaçlarına en uygun yolları uygulamakla etkili öğrenme başarılabilir. Öğrenciler kendi ilgi ve ihtiyaçlarına hitap eden öğretim etkinliği olmadığında öğrenme zorluğu çeker. Sosyal Bilgiler öğretmeni çoklu zeka kuramına göre sınıf stratejilerini dikkate alarak dersi işlemelidir. Öğretmenler tek metotla yetinmezler, her metottan yararlanmalıdır. Sosyal Bilgiler dersi içinde sadece geçerli bir metot yoktur öğrenme faaliyetleri içinde öğrencileri aktif kılacak metotları uygulamalıdır (Akt. Yılmaz ve Şeker, 2010, 24).

Onun için çoklu zeka kuramı ve yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrencilerin öğrenme şekilleri değişebilir. Bundan dolayı müzeler öğrenme ortamını kendisi oluşturduğu için öğrencilerin alacağı doneler daha fazla olacaktır. Öğretmen veya rehberin önderliğinden verilmesi gereken kazanımlar amacına ulaşacaktır.

Gençleri, en uygun yollar ve vasıtalarla eğitim ve öğretime tabi tutabilmek demek, onların zihinlerine türlü yazarların kitaplarından alınmış ibareler, cümleleri tıka basa doldurmak ve ezberletmek değildir; tersine öğrencileri, eşya ve olaylar karşısında durup düşünmeye alıştırmaktır.

Sosyal Bilgiler dersinde söze dayana metotlarla yeterli bir öğrenme gerçekleştirilemez. Çünkü söz eşyanın yerini almamakta, öğrenci üzerinde onun yapacağı etkiyi yapamamaktadır (Yılmaz ve Şeker, 2010, 26).

Sosyal Bilgiler gibi soyut kavramların olduğu ve nesne öğretiminin çok olduğu bir derste somutlaştırma yoluna gidilmelidir. Günümüzde çok çeşitli müzeler oluşturulmaktadır. Günlük yaşantımızla alakalı hemen hemen her şey müzelerde sergilenmeye başlanmaktadır.

Lacina ve Latson' a göre Müzelerin Sosyal Bilgiler eğitiminde kullanılmasının pek çok yararları vardır. Müzeler, öğrencilerin geçmiş zamanlardan kalan tarihi eser ve kültürel varlıkların değerini anlamalarını, kültürel mirasa sahip çıkarak korumalarını ve

farklı kùltùrlere hoşgùrùlù yaklaşıarak çok kùltùrlùlùğù özùmsemlerini sağlar. Müzelerde sergilenen koleksiyonlar öğrencilerin geçmişin nasıl yorumladığını görmelerini sağlayarak geçmiş ve tarih disiplini hakkında eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur . Müzelerde toplanarak sergilenen nesneler, objeler veya koleksiyonlar ulusal kimliğin, kùltürün ve belleğin korunmasına, tarihi ve kùltürel mirasın yeni nesillere aktarılmasına da yardım eder (Akt. Yılmaz ve Şeker, 2010, 24).

Sosyal Bilgilerde müze eğitimi kapsamında öğrencilere kazandırılmak istenen birtakım beceri ve değerler şu şekildedir: Kùltürel miras temalı etkinliklerde bilgi toplama, kaydetme, düzenleme ve sunma, eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturma, farklı uygarlık ve kùltürlere karşı hoşgörü ve farkındalık oluşturma, kùltürel mirası estetik ve güzellik kavramlarıyla değerlendirmedir. Yapılan etkinlikler neticesinde öğrenciler gündelik yaşamla ilintili birçok beceri ve değer kazanırlar. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Yerel olanla evrensel olanı ayırt edebilir, oyun ve canlandırma yoluyla yaratıcı düşünce ve hayal gücü gelişir, araştırma yapma becerileri gelişir, farklı fikirlere saygı duyarlar ve günümüz gündelik hayatını geçmiştekilerle karşılaştırırlar (İlhan ve diğerleri, 2006, 8, 9). Bu faydalarının yanı sıra müzeler, gözlem yapma, hayal gücünü kullanma ve yaratıcılık gibi becerilerin ve estetik veya beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine de yardımcı olur. Bu sebeplerden dolayı müzeler, gerek Sosyal Bilgiler gerekse tarih eğitimi müfredat programlarında belirtilen birçok amacın etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine imkan verecek potansiyele sahiptir. Müzelerin Sosyal Bilgiler ve tarih eğitimine getireceği bu katkılardan dolayı tarih standartlarında müzelerin eğitimsel amaçlı kullanılması gerektiği vurgulanmış (ve lisans programlarındaki Sosyal Bilgiler öğretim yöntemleri dersinin müze eğitimini kapsamı tavsiye edilmiştir (Yılmaz ve Şeker, 2010, 24).

2.2.1. Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi

Ülkemizde Kùltür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 189 müze ve 131 düzenlenmiş ören yeri olmak üzere, ziyaret edilebilir 320 ünite aynı zamanda birer eğitim ve bilim kurumu olarak hizmet vermektedir (<http://icomturkey.org>).

2.2.2.1. Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi

Aşağıda verilen tabloda 5. sınıf Sosyal Bilgiler programı müzeler ile ilişkilendirilmiş, üniteler ilgili kazanım ve açıklamalarla birlikte tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2.4. Beşinci sınıf Sosyal Bilgiler programının müzeler ile ilişkilendirilmesi

SINIF	ÜNİTE	KAZANIM	AÇIKLAMA
5	ADIM ADIM TÜRKİYE	1. Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesneleri ve yapıtları tanır. 2. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. 3. Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 4. Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamadaki önemini açıklar.	Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.
		5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.	Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzelerine gezi düzenlenebilir.
	GERCEKLESEN DÜŞLER	1. Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir. 2. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır.	Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelere gezi düzenlenebilir.

5		3. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır. 4. Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.	
	BİR ÜLKE, BİR BAYRAK	5. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.	TBMM Müzesi incelenebilir.
	HEPİMİZİN DÜNYASI	4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.	Sanal ortamda çeşitli ülkelerde bulunan doğal varlıklar ile tarihi eserlerin yer aldığı eski yerleşmeler, milli parklar ve açık hava müzeleri ile nesnelerin yer aldığı arkeoloji, etnografya ve çeşitli ülke müzelerine gezi yapılabilir.

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2008)

Tablo 2.4 incelendiğinde 5. sınıflarda müze ile ilişkilendirilen kazanım sayısı 11 dir. Buna göre " Adım adım Türkiye" ünitesindeki " Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanları, nesneleri ve yapıtları tanır. Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir, Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır, Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar" kazanımlarına ilişkili olarak " Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekanlar, eski yerleşmeler, milli parklar, açık hava müzeleri (Truva, Kapadokya, Çanakkale, Nemrut vb.) ile arkeoloji, etnografya ve il müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir" şeklinde ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak; Etnografya Müzesi(Ankara), İstanbul Arkeoloji Müzesi(İstanbul) Anadolu Medeniyetleri Müzesi (Ankara), Topkapı Sarayı Müzesi(İstanbul), Türk İslam Eserleri Müzesi (İstanbul), Panorama 1453 Tarih Müzesi (İstanbul), Vakıf Eserleri Müzesi(Ankara), Karagöz Müzesi(Bursa) vb. olarak verilebilir. Ayrıca "kanıt kullanarak Atatürk inkılaplarının öncesi ile sonrasındaki

günlük yaşamı karşılaştırır" kazanımına karşılık olarak " Kurtuluş Savaşı Müzesi, Anıtkabir Müzesi, Askeri Müzeler, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı boyunca gezdiği illerdeki Atatürk Müzelerine" gezi düzenlenebilir.

Gerçekleşen düşler ünitesindeki " Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir. Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır, buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır , Kanıtlara dayanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir" kazanımlarına karşılık olarak "teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelere gezi düzenlenebilir." Açıklamalar verilmiştir. Bunlara ek olarak Tofaş Otomobil Müzesi(Bursa), ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi, Telekomünikasyon Müzesi(Ankara), Rahmi Koç Müzesi (İstanbul), İslam Bilim ve Teknoloji Müzesi(İstanbul), İstanbul Oyuncak Müzesi (İstanbul), Hava Kuvvetleri Müzesi (Ankara), TCDD Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi(Ankara), Tıp Tarihi Müzesi(İstanbul) vb. müzelere geziler düzenlenebilir.

Programda " Hepimizin Dünyası" ünitesindeki çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir, kazanımına karşılık " sanal ortamda çeşitli ülkelerde bulunan doğal varlıklar ile tarihi eserlerin yer aldığı eski yerleşmeler, milli parklar ve açık hava müzeleri ile nesnelerin yer aldığı arkeoloji, etnografya ve çeşitli ülke müzelerine gezi yapılabilir" şeklinde açıklama yapılmıştır. Bu kapsamda öğrenciler British Müzesi(İngiltere), Louvre Müzesi (Fransa), Alman Tarih Müzesi (Almanya), Asya Uygarlıkları Müzesi (Singapur) vb. müzelere sanal ortamda geziler düzenlenebilir. Ayrıca Etnografya Müzesi(Ankara), İstanbul Arkeoloji Müzesi (İstanbul) Anadolu medeniyetleri müzesi (Ankara) vb. müzelere katılımlı geziler yapılabilir.

2.2.1.2. Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi

Aşağıda verilen tabloda 5. sınıf Sosyal Bilgiler programı müzeler ile ilişkilendirilmiş, üniteler ilgili kazanım ve açıklamalarla birlikte tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2.5. Altıncı sınıf Sosyal Bilgiler programının müzeler ile ilişkilendirilmesi

SINIF	ÜNİTE	KAZANIM	AÇIKLAMA
6	YERYÜZÜNDE YAŞAM	6. Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur. 7. Anadolu ve Mezopotamya’da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder.	Arkeoloji müzelerine, arkeolojik buluntuların sergilendiği il müzelerine ve Çatalhöyük, Kültepe, Alişar, Truva, gibi acık hava müzelerine yapılacak sanal ya da gerçek ortamda gezi düzenlenebilir.
	İPEK YOLUNDA TÜRKLER	2. Destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur. 3. Günümüz Türk Silahlı Kuvvetleri’ni ilk Türk devletlerinin ordusu ile ilişkilendirerek, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin önemini ve görevlerini kavrar.	Sanal ortamda Orhun Abideleri ile ilgili inceleme yapılabilir. Askeri müzelere sanal ya da gerçek ortamda inceleme gezisi yapılabilir.
	ELEKTRONİK YÜZYIL	2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer.	Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerde nesne ve drama çalışması yapılabilir.

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2008)

Tablo 2.5 incelendiğinde müzeler 6. Sınıf programında müzeler ile ilişkilendirilen kazanım sayısı 5'dir. "Yeryüzünde Yaşam" ünitesinde "Örnek incelemeler yoluyla tarih öncesindeki ilk yerleşmelerden günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur, Anadolu ve Mezopotamya'da yaşamış ilk uygarlıkların yerleşme ve ekonomik faaliyetleri ile sosyal yapıları arasındaki etkileşimi fark eder" kazanımlarına karşılık olarak "Arkeoloji müzelerine, arkeolojik buluntuların sergilendiği il müzelerine ve Çatalhöyük, Kültepe, Alishar, Truva, gibi açık hava müzelerine yapılacak sanal ya da gerçek ortamda gezi düzenlenebilir" şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur. Anadolu Medeniyetleri Müzesi(Ankara), Hattuşaş Antik Kenti(Çorum), Milet Antik Kenti(aydın) vb müzelere geziler düzenlenebilir.

"İpek Yolunda Türkler" ünitesinde verilen "destan, yazıt ve diğer belgelerden yararlanarak, Orta Asya ilk Türk devletlerinin siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur, günümüz Türk Silahlı Kuvvetleri'ni ilk Türk devletlerinin ordusu ile ilişkilendirerek, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin önemini ve görevlerini kavrar." kazanımlarına karşılık Sanal ortamda Orhun Abideleri ile ilgili inceleme yapılabilir, Askeri müzelere sanal ya da gerçek ortamda inceleme gezisi yapılabilir" açıklamalarında bulunulmuştur.

6. sınıf "Elektronik Yüzyıl" ünitesinde verilen bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin yaratıcı fikirler ileri sürer" kazanımının gerçekleştirilmesi için "Teknolojik ürünlerin sergilendiği kurum ve kuruluşlarla kişilerin kurduğu özel müzelerde nesne ve drama çalışması yapılabilir" şeklinde açıklamalarda bulunulmuştur. Bu kazanımların gerçekleştirilebilmesi için gidilecek diğer müzeler şu şekildedir: Tofaş otomobil müzesi(Bursa), ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi, Telekomünikasyon Müzesi(Ankara), Rahmi Koç Müzesi (İstanbul), İslam Bilim ve Teknoloji Müzesi(İstanbul), İstanbul Oyuncak Müzesi (İstanbul), Hava Kuvvetleri Müzesi (Ankara), TCDD Açık Hava Buharlı Lokomotif Müzesi (Ankara), Tıp Tarihi Müzesi (İstanbul) vb.

2.2.1.3. Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Programı ile Müzelerin İlişkilendirilmesi

Aşağıda verilen tabloda 7. sınıf Sosyal Bilgiler programı müzeler ile ilişkilendirilmiş, üniteler ilgili kazanım ve açıklamalarla birlikte tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2.6. Yedinci sınıf Sosyal Bilgiler programının müzeler ile ilişkilendirilmesi

SINIF	ÜNİTE	KAZANIM	AÇIKLAMA
7	TÜRK TARİHİNDE YOLCULUK	1. Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir	Anadolu Selçuklu Devleti ile Anadolu'da kurulan ilk Türk beylik ve devletlerinin merkezleri olan şehirlerdeki (Konya, Sivas, Erzurum vb.) şehir müzelerine, Ahlat Acık Hava Müzesine sanal ya da gerçek gezi düzenlenebilir.
		3. Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini, Osmanlı'da ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir.	Deniz müzelerine gerçek veya sanal alanda gezi düzenlenebilir.
		6. Osmanlı- Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.	İstanbul'da (Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Yıldız Sarayı vb.) ve Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde yer alan Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine ait kültür öğelerinin sergilendiği Türk ve Avrupa müzeleri incelenebilir.
		8. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal	Kurum ve kuruluşlara ait özel müzelere (Tanzimat Müzesi); banka müzeleri,

		ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.	askeri müzeler, eğitim müzelerine gezi düzenlenebilir.
	ZAMAN İÇİNDE BİLİM	1. İlk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir. 2. İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.	Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk yazılı tabletlerin bulunduğu Kültepe yerleşimi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi sanal ya da gerçek ortamda incelenebilir.
	EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini tarihten örneklerle açıklar. 3. Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk koy yerleşmesi olan Çatalhöyük'e sanal ya da gerçek alanda gezi düzenlenebilir.
	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	1. 20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasi ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir.	Birinci Dünya Savaşında acılan cephelerin bulunduğu illerdeki müzeler ve tarihi mekanlar (Erzurum Tabyaları, Çanakkale vb.) ve Avrupa'da Birinci Dünya Savaşı ile ilgili müzeler sanal ortamda incelenebilir.
	ÜLKELER ARASI KÖPRÜLER	4. Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.	İl müzeleri, arkeoloji müzeleri, bilim müzeleri, etnografya müzeleri ve sanat müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir.

(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2008)

Tablo 2.6 incelendiğinde müzeler 7. Sınıf programında müze ile ilişkilendirilen kazanım sayısı 10'dur. "Türk Tarihinde Yolculuk" ünitesindeki " Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir" Anadolu Selçuklu Devleti ile Anadolu'da kurulan ilk Türk beylik ve devletlerinin merkezleri olan şehirlerdeki (Konya, Sivas, Erzurum vb.) şehir müzelerine, Ahlat Acık Hava Müzesine sanal ya da gerçek gezi düzenlenebilir. " Osmanlı Devleti'nin fetih ve mücadelelerini, Osmanlı'da ticaretin ve denizlerin önemi açısından değerlendirir" kazanımına ilişkin olarak " Deniz müzelerine gerçek veya sanal alanda gezi düzenlenebilir açıklamasında bulunulmuştur. "Osmanlı-Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder, kazanımına ilişkin " İstanbul'da (Dolmabahçe Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Yıldız Sarayı vb.) ve Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde yer alan Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine ait kültür öğelerinin sergilendiği Türk ve Avrupa müzeleri incelenebilir" şeklinde açıklamada bulunulmuştur. "Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur" kazanımlarını verebilmek için şu açıklamalarda bulunulmuştur: Kurum ve kuruluşlara ait özel müzelere (Tanzimat Müzesi); banka müzeleri, askeri müzeler, eğitim müzelerine gezi düzenlenebilir.

7. sınıf " Zaman İçinde Bilim" ünitesi incelendiğinde ilk uygarlıkların bilimsel ve teknolojik gelişmelere katkılarına örnekler verir, İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder kazanımlarına ilişkin olarak " Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk yazılı tabletlerin bulunduğu Kültepe yerleşimi, Anadolu Medeniyetleri Müzesi sanal ya da gerçek ortamda incelenebilir" müzeleri önerilmiştir.

" Ekonomi ve Sosyal Hayat" ünitesine ilişkin olarak program 2 kazanıma verilen "Üretimde ve yönetimde toprağın önemini tarihten örneklerle açıklar" ve "Tarihten ve günümüzden örnekler vererek üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir" kazanımlarına " Türkiye'nin çeşitli illerinde bulunan arkeoloji müzeleri ile Anadolu'daki ilk koy yerleşmesi olan Çatalhöyük'e sanal ya da gerçek alanda gezi düzenlenebilir" biçiminde açıklamalarda bulunulmuştur.

Programda yer alan "Ülkeler Arası Köprüler Ünitesi" incelendiğinde 20. Yüzyılın başında Osmanlı Devleti ve Avrupa ülkelerinin siyasi ve ekonomik yapısıyla I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını ilişkilendirir" kazanımına karşılık verilen açıklama "Birinci Dünya Savaşında acılan cephelerin bulunduğu illerdeki müzeler ve tarihi mekanlar (Erzurum Tabyaları, Çanakkale vb.) ve Avrupa'da Birinci Dünya Savaşı ile ilgili müzeler sanal ortamda incelenebilir" biçiminde yapılmıştır.

Ayrıca "Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin, doğal varlıkların ve tarihi çevrelerin ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır" kazanımına ilişkin olarak "İl müzeleri, arkeoloji müzeleri, bilim müzeleri, etnografya müzeleri ve sanat müzelerinde inceleme gezileri yapılabilir" şeklinde açıklama yapılmıştır.

2.3. İlgili Literatür/Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında, genel müze eğitimi, ilköğretim 2. Kademedede (ortaokul) müze eğitimi, müzelerde yapılan eğitim uygulamaları, eğitim fakültelerindeki müze uygulamaları, Sosyal Bilgilerde müzelerin kullanılması, vb. ile ilgili yurt içinde ve dışında yapılan çalışmalar ve YÖK ulusal tez merkezi tarama servisinden ulaşılabilen araştırmalardan bir kısmı yer almaktadır.

2.3.1.Yurt Dışı Araştırmaları

Hein (2004), yaptığı çalışmada Jhon Dewey' in müzeler ile ilgili görüşlerini araştırmıştır. Yaşamı boyunca müzeleri sık sık ziyaret eden Jhon Dewey bu yönüyle daha az tanınmıştır. Aratırmada Dewey'in müzelerle ilgili görüşlerine değinilmiştir. Müzelerin bütünleştirici rolü olduğunu savunan Dewey Şikago Labaratuvarı Okulu'nda müzeye öğrenci ziyareti uygulamaları yaptı. Araştırmada Dewey'in müze ve eğitimle ilişkili fikirlerinin uygulanması gerektiğiyle ilgili fikirler sunulmuştur.

Griffin 'in 2004 yılında Öğrenciler ve Müzeler üzerinde Araştırma : Okul Grupları İçinde daha yakından bakılan Öğrenciler adlı yaptığı çalışmasında son on yılda

müzelere ziyarette bulunan okul grupları üzerinde anket çalışması yapmıştır. Araştırmacı sınıfı içi öğrenme ile alan gezileri arasındaki farkları öğrenci görüşlerine göre değerlendirmiştir. Araştırmacı bu bağlamda öğrenmeye yeni bir anlayış getirildiğini savunmaktadır. Ayrıca makalede müzede öğrenmenin tanımı değerlendirilmekte, müze ve okulda öğrenmenin sınırları tartışılmaktadır.

Duhs (2010), " Üniversite Müzelerinde ve Yükseköğretimdeki nesnelerden Öğrenme: Londra Akademi Üniversitesi (UCL) " adlı çalışmasında zengin kaynaklı üniversite müzelerinden doğan nesne temelli öğrenmeden ve bunun problemleri aşmada kolaylıklar sağladığını anlatılmaktadır. Bunun yanında üniversitelerin koleksiyonlar aracılığıyla öğrenmeyi kolaylaştıracağını belirtilmektedir. Her yıl yaklaşık 100 bölümden öğrenci 2500 nesne üzerinde çalıştığını ve bu öğrencilerin öğrenmelerini yavaşlatan çeşitli zorluklarla karşılaştığını söylemektedir. Araştırmacı yaptığı çalışma sonucunda müzedeki nesneler aracılığıyla bu zorlukların kolaylıkla aşılabileceğini bildirmektedir.

Garcia (2012), Müzede kendini haklarını öğrenme isimli çalışmasında, müzelerin öğrenme gücüne olan çocuklara destek sağladığını ve müzede öğrenmenin benzersiz, çok yönlü ve bilişsel gelişime sebep olduğunu söylemektedir. Fakat müze eğitimcilerinin müzelerin fonksiyonlarına ilişkin tanımlarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca müzelerin birer öğrenme değeri olarak kullanılması için müze eğitimcilerinin yeterli girişimleri yapmadığını belirtmiştir.

Castle (2012), Müzelerde tarih öğretimi isimli makalesinde tarihi nasıl öğrenmemiz ve yorumlamamız gerektiği üzerinde durmuştur. Araştırmacı tarafından müze ziyaretçilerine sorulmak üzere yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu hazırlamıştır. Çalışmanın birinci bölümünde tarihin müzelerde öğretilmesi tartışılmaktadır. İkinci bölümde tarih rehberleri ve eğitimciler ile Toplumsal Tarih Müze'sine yapılan bir okul gezisi değerlendirilmektedir. Sonuç olarak müzelerde tarih rehberlerinin tarih yapımındaki etkisi değerlendirilmiştir.

Zaharias, Michael ve Chrysanthou (2013) yaptığı araştırmaya göre interaktif teknolojiler ziyaretçilerin deneyimini geliştirmek ve onları daha otantik yollarla öğretmek için müzelerde bulunmaktadır. Bu çalışma Lefkoşa, Kıbrıs Leventis Belediye Müzesi'

nde yüklü "Lefkoşa Surları" isimli 3D çoklu dokunmatik ekranın kullanımına yönelik yapılmıştır. Araştırmaya aktif olarak 10 ila 11 yaşlarında ilkokul 5. sınıf öğrencileri katılmıştır. Katılımcılar 2 gruptan a kontrol grubu (geleneksel grup) öğrencileri müzeyi rehber ile birlikte tur atmışlar ve müzede sergilenen basılı haritalar aracılığıyla Lefkoşa duvarlarını öğrenmişler, b deney grubu öğrencileri ise çoklu dokunmatik ekran uygulaması ile araştırmaya katılmışlardır. Bu çalışmanın ana amacı iki grup arasındaki öğrenme performansını ve kullanıcı deneyimini değerlendirmektir. Sonuç olarak öğrenme performansında anlamlı farklılık bulunmuştur. Deney grubundakilerin kullanıcı deneyimi önemli ölçüde yüksek seviyede bulunmuştur. Araştırmada ayrıca bulgular tartışılmış ve gelecekteki araştırmalar için fikirler sunulmuştur.

Kaschak (2014), "Sosyal Bilgilerde Müze Ziyareti Uygulamaları" adlı çalışmasında müze ziyaretleri öğrenciler için ilgi çekici olduğunu ve interaktif yöntemlerle öğrenme fırsatı sunduğunu belirtmiştir. Sosyal Bilgilerde müzeler öğrencilerin sınıfta bulamayacakları imkanları bulacaklarını söylemektedir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenler müzelerin müfredata uygunluğunun yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırma çerçevesinde doğa tarihi müzesine gezi düzenlenmiş öğretmenler müze öncesi, müze gezisi esnasında ve sonrasında bir takım uygulamalar yapmışlardır. Araştırma sonucunda müzelerin Sosyal Bilgilerin bir parçası olması gerektiğiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Ottenheim (2014) "Müze Nasıl Ziyaret Edilmelidir?" isimli çalışmasında ilkokul öğrencileriyle yapılan müze ziyaretlerinin onlar açısından iyi bir deneyim olacağını söylemektedir. Çalışma müze ziyaretiyle ilgili model oluşturmaktadır. Hollanda Leiden Boerhaave Bilim Müzesi'nde yapılan çalışmada, okulda anlatılan tarih dersleriyle müzede anlatılanlar arasında önemli farklar tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya 8. öğrencilerinden random yöntemiyle belirlenen yaşları 11 ile 13 arasında değişen ve üç gruptan [Grup A(10), Grup B(9), Grup C(9)] oluşan toplamda 28 öğrenci katılmıştır. Araştırmada planlı ve programlı bir müze gezisinin nasıl yapılması gerektiği ve elde edilen veriler doğrultusunda ilkokulda müze gezilerinin çok önemli olduğuna dair bilgiler verilmiştir. Ayrıca müzede eğitimin normal tarih dersinden dört kat daha fazla zaman aldığı fakat özellikle öğrencilerin bildirim yeteneğinin gelişmesinde büyük etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Alanda müze eğitimi üzerine yapılan bir dizi araştırma sonuçları şu şekildedir: Müzelerde öğrencilerin kendi öğrenmelerini sağlamasının yanı sıra sosyalleşmelerini sağladığını (Griffin & Symington, 1997; Paris, 1997; Shelnut, 2000). Piscitelli(1997). Müze temelli birtakım çalışmalarda matematik, sanat, fen bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde bazı müfredat konularının öğretiminde büyük faydalar sağladığı görülmüştür (McLeod ve Kilpatrick, 2000; Schmitt, 2002). Müzelerde yapılan eğitimin öğretmenlerin pedagoji ile ilgili güvenlerini arttırdığı, çoğu ilköğretim öğretmenin fen eğitiminde kolaylık sağladığı ve öğrencilerin öğrenmelerinde pozitif etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Hannon ve Randolph, 1999). Brooke ve Solomon'un (2001) yaptıkları çalışmada bilim müzesine gerçekleştirilen bir ziyaretin öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu saptamışlardır.

2.3.2.Yurtiçi Araştırmaları

2.3.2.1.Müze Eğitimi ile İlgili Genel Araştırmalar

Benuğur (2000), " Arkeoloji müzelerinin çocuklara yönelik faaliyetleri" adlı çalışmasında Arkeoloji müzelerinin eğitim ortamı olarak etkin hale gelebilmesi, öğrencilere yönelik yeni etkinliklerin belirlenebilmesi için ilköğretim öğrencilerine anket düzenlenmiş, çocukların bu konuda çok duyarlı oldukları ve müzelerden eğitim ortamı olarak faydalanmak istedikleri tablolar halinde açıklanmıştır. Arkeoloji müzelerinin eğitim ortamı olarak etkin hale gelebilmesi, öğrencilere yönelik yeni etkinliklerin belirlenebilmesi için öğretim Üyeleri, Müze araştırma görevlileri, Rehberler, Arkeoloji ve Sanat Tarihi öğrencileri ve ilköğretim öğretmenlerine anket düzenlenmiş ve bu konudaki görüşleri belirlenmiş, tablolar halinde açıklanmıştır. Bu çalışmada müzelerin temel işlevi olan eğitimin etkin hale gelebilmesi için Arkeoloji Müzelerinde en kısa sürede çocuklara yönelik etkinliklerin (yaratıcı drama seramik çalışmaları, eser mulajları, broşür, video gösterileri, belgeseller) başlatılması, Müze Eğitibilim Uzmanı, Rehber öğretmen, gönüllü öğretmenlerin müzelerde görevlendirilmesi gerekmektedir. Dünya ülkelerinde hızla çoğalan Çocuk Müzelerinin,

Arkeoloji Müzeleri bakımından zengin Türkiye'de de gelişmesi, Arkeoloji Müzelerinde bağımsız çocuk müzelerinin kurulması ilk adım olarak önemlidir sonucuna ulaşmıştır.

Altun'un 2003 yılında yapmış olduğu " Müzelerin eğitimdeki yeri ve bu bağlamda müzelerin eğitim olanakları (araç-gereç-personel) açısından yeterlilik durumları" adlı çalışmada eğitim önemi ve gerekliliği tartışmasız kabul görür. Tüm toplumlarda eğitim ön planda tutulan problemleri üzerinde çalışılarak acilen çözüm yollarına gidilen, sürekli yenileştirme ve geliştirme çabalarında bulunulan, her türlü (sosyo-ekonomik, teknik) gelişmeden nasibini alan bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim insan yaşamında uzun zamana yayılmış bir süreçtir. Toplumların gelişmesi ancak eğitim ile mümkündür. Gelişmiş toplumları incelediğimizde, aslında onların çok iyi organize edilmiş bir eğitim sistemine sahip olduklarını görmekteyiz. Eğitimi sadece okullarla sınırlı tutmak günümüz eğitim anlayışına ters düşmektedir. Buradan hareketle eğitimi tüm elverişli ortamlarda yaşatmak ve bu bilinçle hareket etmek gerçeği doğmaktadır. Müzeler mevcut ortamları ve yüklendikleri misyon ile ideal bir eğitim ortamı olma özelliğine sahiptir. Müze içinde uygulanacağı gruba göre ayrı ayrı tasarlanarak uygulamaya geçirilir. Programın ne derece başarıya ulaştığı ise değerlendirme ile saptanır. Tüm bu etkinlikler müzede müze eğitimcileri tarafından gerçekleştirilmektedir. En önemli görevleri müzede programlı eğitim etkinliklerini düzenlemektir. Müze eğitimcileri; müzecilik ile ilgili alanların eğitimi yanında birde pedagojik formasyon eğitim almış olmalıdırlar. Böylece ziyaretçilerin müzeden, daha etkili ve verimli bir şekilde faydalanarak ayrılması sağlanacaktır. Böylece müze ziyaretçi sayısı da artacaktır.

Bakan (2003), " Eğitim fakültelerinde müze eğitimi ve uygulamaları" adlı yüksek lisans tezinin ilk bölümünde konunun problemlerinden, amaç ve öneminden, veri toplama tekniklerinden bahsederek araştırmanın yöntemini anlatmıştır. İkinci bölümde Müzeciliğin Tarihi ve Temel İlkelerini açıklayarak müzenin görevlerine değinmiş ve müze uygulamaları başlığı altındaki üçüncü bölümde, bir müze ziyaretinin nasıl olması gerektiğini anlatmıştır. Dersin olması gereken içeriğinin aksaklıklarını ve çözüm önerilerini dördüncü ana başlık Eğitim Fakültelerinde Müze Eğitimi ve Uygulamaları Dersi bölümünde sunmuştur. Müzecilik Eğitimi ve Uygulamaları Alanında Yetkinleşmiş Sanat Eğitimcilerinin Sanat Eğitimine Katkıları olan beşinci bölümde

sanat eğitimcilerinin görevlerine değinmeye çalışmış ve Altıncı bölümdeki sonuçta ise konuya çözüm getirecek önerileri sunmuştur.

Gürkan (2004), İlköğretim II. kademe müze eğitiminin önemi üzerine bir araştırma (Bursa örneğinde) adlı çalışmasında İlköğretim II. kademe öğrencilerinin müzelerle ilgili genel bilgilerini, müzelere bakış açılarını belirlemek ve müze eğitiminin sanat eğitimine etkilerini saptamak üzere hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında, İlköğretimden mezun olma aşamasına gelmiş öğrencilerin müze eğitimi ile ilgili bilgilerini ölçme amacı ile Bursa ili merkez üç ilçeden (Osmangazi, Nilüfer, Yıldırım) ikişer okul olmak üzere toplam 6 okulun 8. sınıflarından birer şube öğrencilerine anket uygulaması yapılmıştır. Ankete katılan öğrenci sayısı 178'dir. Bunun yanı sıra Müze eğitiminin sanat eğitimine katkılarını belirlemek amacıyla da Yıldırım Ticaret Borsası İlköğretim Okulu 7/A sınıfı öğrencileri ile 3 hafta süren bir ders uygulaması yapılmıştır. 20 kişiden oluşan sınıf, sistematik örneklem yoluyla çift ve tek numaralı öğrenciler olmak üzere iki ayrı gruba bölünerek, İlköğretim Resim-iş Eğitimi dersi müfredat programından seçilen "Arak Malzemelerle Yüzey Düzenlemesi" konusu; bir grupla müze gezisi yoluyla, diğer grupla da sınıf ortamında ve teorik anlatım yöntemiyle işlenmiştir ve iki grup arasında fark olup olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen verilerle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır: 1. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun müzelerle ilgili genel bilgileri yeterli düzeydedir. 2. Öğrencilerin % 94'ü daha önce müzeye gitmiş fakat bu ziyaretlerin çoğu okul tarafından sağlanmıştır. Birçok öğrenci de eğitim yaşantısı boyunca sadece bir kez okul gezisiyle müzeye gitmiştir. 3. Öğrenciler müzelere genelde zaman yetersizliğinden dolayı gidememektedirler ve müzelere gitme sıklıkları düzenli olmayıp ortalama 3-4 yılda bir defadır. 4. Sanat eğitimi derslerinde müzelerin kullanımı büyük önem taşımakta, müze gezisi yoluyla yaparak-yaşayarak öğrenme, öğrencilerin sanatsal aktivitelerinde çok olumlu etkiler bırakarak kalıcı öğrenme sağlamaktadır. 5. Farklı disiplinlerin sanat eğitiminde kullanılmasında müzeler çok elverişli ortamlardır.

Epik (2004) "Müzelerin lise öğrencilerinin tarih dersi başarıları ve hatırd tutma becerileri üzerindeki etkileri" adıyla bir çalışma yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, müzeciliğin tarihsel gelişimine ışık tutmak, müzelerin eğitici rollerini ortaya koymak, müze gezilerinin ve müzelerde uygulanan eğitsel etkinliklerin lise öğrencilerinin tarih dersi başarıları ve hatırd tutma becerileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu çalışma

iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde, müzeciliğin tarihçesi ve müzelerin eğitim işlevi konusunda bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma bu yönüyle tarihsel araştırmalar sınıfına girebilir. Bu araştırmanın deneysel bölümü, 2003-2004 öğretim yılı II. döneminde Güzelbahçe İMKB Endüstri Meslek Lisesi'nin 9. sınıflarında tarih derslerinde uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre ulaşılan sonuçlar şunlardır: 1.Müzelerin, ilk kurulduğu yıllardan 20. yüzyılın ortalarına kadar devam eden süreçte en önemli görevleri; kültürel değerleri toplamak, depolamak, korumak, belgelemek ve sergilemek iken sonraları bu görevleri araştırma, topluma estetik duygusunun kazandırılması, geçmişin, bugünün ve geleceğin açıklanması ve halkın eğitilmesi de girmiştir. 2.Tarih dersindeki bir konuyu, -derste anlatılan konunun müzedeki koleksiyonların anlattığı konuyla örtüştüğü durumlarda- çeşitli öğretme ve öğrenme yöntemleriyle müzede işleyen deney gurubunun başarısının, aynı konunun geleneksel yöntemlerle sınıfta işlendiği kontrol gurubunun başarısından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre, müzelerden bir ders ortamı olarak tarih derslerinde yararlanılması, öğrencilerin başarısını artırmakta, bilişsel becerilerini geliştirmektedir. 3. Tarih derslerinin, çeşitli öğretme ve öğrenme yöntemleriyle müzelerde işlendiği deney gurubundaki kalıcılık düzeyi, aynı dersin geleneksel yöntemlerle sınıfta işlendiği kontrol gurubuna göre daha fazla çıkmıştır.

Bayraktar (2006), "Konya merkezindeki müzelerin ve tarihi mekanların tarih öğretiminde kullanılmasına ilişkin lise tarih öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi" adıyla yaptığı alan araştırması niteliği taşıyan bu çalışma Tarih Öğretimi, Gezi Gözlem-Alan Gezileri Yöntemi; Tarih Öğretiminde Müzeler ve Tarihi Mekanlar, Konya Merkezindeki Belli Başlı Müzeler, Tarihi Mekanlar ve Bunların Tarih Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Değerlendirmeler; Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri olmak üzere üç ana bölümden oluşmuştur. Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşlerinin bulunduğu üçüncü ana bölüm, bulgular ve yorumlar, sonuçlar ve öneriler alt bölümlerinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda tarih öğretmenlerinin müzelerin ve tarihi mekanların tarih öğretiminde kullanılmasının önemine inandıkları ancak sınıfların kalabalık olması müfredatın yoğunluğu, yeterli zamanın olmaması, geliş-gidiş ve tanıtım sorunu gibi nedenlerle uygulama konusunda çeşitli sorunlarla karşılaşıldığından yeterince faydalanılamadığı ortaya çıkmıştır.

Zilcioğlu (2008)'nin "Avrupa'da Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi Almanya Örneği" isimli çalışması ile Türkiye için yeni bir müze türü olan çocuk müzeleri incelenmiştir. Beş bölümden oluşan araştırma ile çocuk müzelerinin gerekliliği ve önemi belirtilmiştir. Çocuk müzeleri tanımlanmış, dünya çocuk müzeleri örnekleri ile birlikte açıklanmıştır. Almanya çocuk müzeleri daha ayrıntılı ele alınıp Frankfurt Çocuk Müzesi'nin gerçekleştirdiği iki sergiye yer verilmiştir. Çocuk müzelerinin ortak özellikleri, hedefleri ve görevlerinden yola çıkılarak çocuk müzeleri tanımlanmıştır. Dünya çocuk müzelerinin doğuşu açıklanmış, Amerika Birleşik Devletlerinde, Avrupa'da, Japonya'da çocuk müzeleri örnekleri ile incelenmiştir. Avrupa çocuk müzeleri içerisinde Almanya örneği ele alınmış Almanya müzelerinde müze eğitimi çalışmalarının başlangıcı ve bugünü örnekleri ile açıklanmıştır. Almanya'nın ilk çocuk müzesi olarak kabul edilen Frankfurt Çocuk Müzesi'nin gerçekleştirdiği iki sergi: Kalp Kıpırtısı ve Dünya Oyuncakları sergileri hazırlık, açılış ve ziyaret aşamaları ile anlatılmıştır. Almanya Çocuk Müzeleri Kataloğu ile Avrupa da çocuk müzeleri alanında önemli yere sahip olan bu ülkenin çocuk müzeleri kataloğu oluşturulmuştur. Sonuç kısmında bu müzelerin Türkiye'de yaygınlaştırılması konusunda toplumun her kesiminden kişi ve kuruluşlara düşen görevler belirtilmiş ve bu müze türünün yaygınlaştırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Önder, Abacı ve Kamaraj (2009) yaptığı çalışmada "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı" isimli proje çalışması; İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı'nın işbirliği ile Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Çağdaş Drama Derneği, Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı ve Turist Rehberleri Birliği'nin katkıları ile gerçekleştirilmiştir. Projenin Marmara Üniversitesi tarafından belirlenen amacı: İstanbul'da tarih boyunca yaşamış olan farklı uygarlıkların giyim tarzları ve farklı işlevlerinin beşinci sınıf öğrencileri tarafından öğrenebilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak eğitimsel hedefler belirlenmiştir. Proje çalışmasındaki uygulamalar gezi öncesi, gezi ve gezi sonrası olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamalar çeşitli derslerde yapılan kompozisyon yazma, drama, çalışma sayfası, sanat eğitimi, öykü tamamlama gibi öğretim yöntem ve tekniklerini içermiştir. Ayrıca öğrenciler "İstanbul Arkeoloji Müzesini" ziyaret etmişlerdir. Proje uygulamaları, İstanbul MEB'e bağlı Zahide Zehra Garring İlköğretim

Okulu'nun 5-A sınıfında toplam 32 öğrencinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Uygulanan programın etkililiğini ölçmek amacıyla deney-kontrol gruplu deneme modeli oluşturulmuştur. Araştırmacılar tarafından hazırlanan "Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Değerlendirme Formu" deney-kontrol gruplarına ön test-son test olarak uygulanmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde yapılan istatistiksel analizlere göre, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden "Arkeoloji Müzesi ile ilgili bilgi düzeyi" ve araştırmanın temasını oluşturan "giysilere ilişkin bilgi düzeyleri" açısından daha başarılı oldukları bulunmuştur. Programın farklı temalarla, farklı yaş grubu çocukları ile çalışılması önerilmiştir.

Karadeniz(2009), "Dünyada Çocuk Müzeleri ile Bilim, Teknoloji ve Keşif Merkezlerinin İncelenmesi ve Türkiye için bir Çocuk Müzesi Modeli Oluşturulması" adlı bu çalışmada, dünyanın çeşitli ülkelerinde öncelikli amacı eğitim olan ve izleyicilerinin eğitimini doğrudan ya da dolaylı yollarla etkileyen çocuk müzeleri ve bilim, teknoloji ve keşif merkezleri incelenmiş ve Türkiye için bir çocuk müzesi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın çıkış noktasını, müzelerin okul dışı eğitiminde sunduğu olanakları Türkiye için de yaratma koşullarını aramak oluşturmıştır. Bu nedenle, çalışmanın ilk bölümü, bu araştırmaya neden gereksinim duyulduğu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve tanımları içermektedir. İkinci bölümde, müze, çocuk müzeleri ve bilim, teknoloji ve keşif merkezlerinin tanım ve amaçlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde dünyadaki çocuk müzeleri ile bilim, teknoloji ve keşif merkezleri tarihçeleri, koleksiyon içerikleri, tasarladıkları sergiler ve eğitim etkinlikleri bağlamında ayrıntılı olarak incelenmiştir. Dördüncü bölümde, müze eğitimi, tarihçesi ve Türkiye'de bulunan müzelerde düzenlenen eğitim etkinliklerine yer verilerek, Türkiye için bir çocuk müzesi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Değerlendirme ve sonuç bölümünde yapılan araştırma sonuçları özetlenmiş ve Türkiye'de bir çocuk müzesine duyulan ihtiyaç nedenleriyle birlikte vurgulanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda dünyadaki örneklerine bakılarak, çocuk ve gençlerin kültürel kimliğe sahip çıkan, evrensel değerlere saygılı, araştıran, sorgulayan ve bilimin takipçisi bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayan bu kurumların Türkiye'nin de önemli bir ihtiyacı olduğu vurgulanmıştır.

Demirci'nin(2009) " Kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemi" adlı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu çalışmanın amacı, kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin yeri ve önemini tespit etmektir. Araştırmada ilk önce, yapılan literatür çalışmasına yer verilmiştir. Kültür, millî kültür, kültürel millî kimlik, kültür - eğitim ilişkisi, kültürel süreçler ve kültür öğeleri ile müze, müzenin işlevleri, müze çeşitleri, Türkiye' de müzecilik, müze eğitimi, müzede öğrenme ve müze gezileri kavramları ele alınarak incelenmiştir. Araştırmada daha sonra ise ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemine yönelik görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılan anket çalışmasına yer verilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2007 - 2008 Eğitim Öğretim yılı II. Döneminde Konya ili merkez ilçelerinde (Selçuklu, Meram, Karatay) görev yapan 212 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin analizinde SPSS 11.0 programından yararlanılmıştır. Araştırma bulguları sınıf öğretmenlerinin kültürel öğelerin öğretimini gerekli gördüklerini ve kültürel öğelerin öğretiminde müze gezilerinin önemli etkilerinin olacağını düşündüklerini göstermektedir. Araştırmada müze gezilerine genel olarak olumlu bakan sınıf öğretmenlerinin uygulamada müze gezilerine pek fazla yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Bu durumun ise yasal işlemlerin çok uğraştırması, sorumluluğun çok fazla olması, öğrencileri kontrol etmenin güç olması, ulaşımında problem yaşanması, maddi problemlerle karşılaşılması gibi sebeplerden kaynaklandığı belirtilmektedir.

Demirboğa (2010)'nın yaptığı çalışma, sanal müze ziyaretlerinin öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel kazanımları üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada betimsel analiz yönteminden yararlanılmış ve ilişkisel yaklaşım benimsenmiştir. Bu araştırmanın evrenini Ankara İl Merkezinde bulunan Şehit Mehmet Ali Durak İlköğretim okulundaki 8.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örnekleme ise 2009-2010 eğitim öğretim yılı ilköğretim 2. Kademe iki farklı 8. Sınıf öğrencileri içerisinde seçilen toplam 60 öğrenciyi kapsamaktadır. Uygulama bizzat araştırmacı tarafından sınıf ortamında ve görsel sanatlar eğitimi ders saatleri içinde uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak deney ve kontrol gruplarına açık uçlu 12 adet sorudan oluşan ön anket ve son anket uygulaması yapılmıştır. Öğrencilerin, Sanal Müze ziyaretiyle görsel sanatlar dersi kapsamında yapılan etkinliklere yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla tutum ölçekleri literatüründen likert tipi; tutum maddelerine İlköğretim 2.

kademe 8. sınıf öğrencilerinin karar verme becerileri de göz önünde bulundurularak tutum ölçeği hazırlanmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulguların sonucunda ön anket ve son anket puanları ile frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, İlköğretim II. kademe 8. sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre; Sanal Müze Ziyareti etkinliği Görsel Sanatlar dersine olumlu anlamda katkı sağladığı tespit edilmiştir. Görsel Sanatlar dersinde; müze eğitimi konusunun işlenişinde çağdaş bir yaklaşımla, çağımızın gerektirdiği teknolojik imkanlardan yararlanılarak sanal müze ziyareti etkinliği ile müzeler eğitim hizmetinde daha aktif ve etkili olacaktır. Sanal Müze Ziyareti etkinliği ile dünyanın her hangi bir yerindeki kullanıcı evrensel kültür mirası olan müzeleri gezme fırsatı bulacaktır.

Kapan(2011), " Müzelerin yetişkin eğitiminde kullanılmasına yönelik bir program denemesi-Rahmi Koç Müzesi iletişim araçları örneği" adlı çalışmasında müze objelerinden yola çıkılarak yetişkinlere yönelik bir eğitim programı hazırlanmıştır. Bu eğitim programının, yetişkinlerin bilişsel, duyuşsal ve müzelere yönelik tutumlarında yol açtığı değişikliklerin eğitim programı çerçevesinde değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda yetişkinlere yönelik hazırlanan ve uygulanan eğitim programının yetişkinlerin bilişsel ve duyuşsal düzeylerinde olumlu etkiler yarattığı, müzelere karşı olumlu tutumlar geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma ile, yaşam boyu eğitim sürecinde yetişkinlere yönelik olarak, yetişkinlerin ihtiyaçlarını karşılayacak çeşitli müze eğitim programlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Yılmaz(2011), " Müzelerin eğitim fonksiyonlarına yönelik müze yöneticilerinin tutum ve fikirleri" adlı çalışmada Müze yöneticilerinin müzelerin eğitim fonksiyonlarına yönelik tutum ve fikirleri konulu bu çalışmada, müze yöneticilerinin müze eğitimi konusundaki yaklaşımları araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı 101 adet müze müdürlüğü ve 141 adet özel müze oluşturmaktadır. Buna göre T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne bağlı 43 adet müze müdürlüğü ve 7 adet Özel müze müdürlüğüne araştırmacı tarafından geliştirilen Müzecilikte Eğitim Ölçeği (MEÖ) isimli anket uygulanmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde müze yöneticilerinin demografik özellikleri İkinci bölümde ise müzelerin eğitim fonksiyonlarına yönelik önermeler sunulmuştur. Araştırmada

tarama modellerinden tekil ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Soruların yanıtlanma durumu yüzde ve frekans çözümlemesi ile irdelenmiştir. Soruların tamamı değerlendirildiğinde t-testi ve varyans analiz sonuçları istatistik olarak önemli değildir. Tek tek sorular dikkate alınarak yapılan Mann Whitney U testi sonucunda belirli sorularda rank ortalamaları arasındaki farklar istatistik olarak önemlidir. Bunlar; cinsiyet özelliği, tecrübe özelliği, atölye durumu ve müze tipidir. Tek tek sorular dikkate alınarak yapılan Kruskal-Wallis test uygulandığında belirli sorularda yaş gruplarının rank ortalamaları arasındaki farklar istatistik olarak önemlidir.

Dikyol, İnce ve Usta(2011) " Öğretmen adaylarının tarihi mekanlara ve eserlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi" isimli yaptığı çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve eserlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmanın örneklemi, 89 Sosyal Bilgiler ve 87 Fen Bilgisi öğretmen adayından oluşmaktadır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada 17 maddeden oluşan “Tarihi Mekân ve Eserlere Yönelik Görüş Ölçeği (TAMEGÖ) ” kullanılmıştır. Bu çalışmada öğretmen adaylarının bildirdikleri görüşlerinin genel incelemesinde; Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere yönelik görüşlerinin Sosyal Bilgisi öğretmen adaylarına kıyasla çok daha olumlu olduğu belirlenmiş ve bu farklılığın kaynaklanabileceği sebepler tartışılmış, çeşitli öneriler sunulmuştur. Anabilim Dallarının 1. ve 4. sınıfları arasındaki farklılık incelendiğinde ise 4. sınıfların tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Bunun sebebi, hem Fen Bilgisi hem de Sosyal Bilgiler Eğitimi öğretmen adaylarının kişisel ve mesleki gelişimlerinin Lisans eğitimleri boyunca devam ettiği; bunun sonucu olarak da merak eden, sorgulayan, araştıran ve özellikle eleştirel düşünebilen bireyler olduklarını göstermektedir. Bu sonuç, " Eleştirel düşünme becerilerinin eğitim programlarında uygulanması ile öğrencilerin yetişkinler gibi bireysel bağımsızlık kazanmaları, toplumda ve sosyal sorunlarda bilgili bireyler olarak yer almaları ve sorunların çözümüne katkıda bulunmaları, eleştirel gözlemci olarak davranmaları, demokratik kurumların haklarını savunmaları, çalışma alanında kolayca ilerlemeleri ve gelecekte de ekonomik başarılar elde etmelerinin sağlanması olanaklıdır” görüşünü destekler niteliktedir.

Güler (2011) " Planlı bir müze gezisinin İlköğretim öğrencilerinin Tutumuna Etkisi" adındaki araştırmasında öğretmenin, müze gezisi öncesinde, müzede ve müze gezisi sonrasında yapılacak etkinlikleri planlayarak programlı bir müze gezisi hazırlamasına yardımcı olacak bir müze eğitim paketi geliştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmada, Sanat Etkinlikleri dersi için geliştirilen müze eğitim paketini; uygulamanın, öğrencilerin tutumlarına etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Şehit Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu birinci kademe üçüncü sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Random yoluyla seçilen örneklem gruplarından biri deney grubu (37), diğeri kontrol grubu(38) olarak belirlenmiştir. Veriler tutum ölçeğiyle elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde ilişkisiz örneklem t-testi ile tek faktörlü anova uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencilerinin tutum düzeyleri arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Taş (2012), " Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimi'ne İlişkin Görüşleri" isimli araştırmasında, sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının görüşleri belirlenmek istenmiştir. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan 209 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların tamamı Konya Üniversite Eğitim Fakültesi'ndendir. Araştırmacı tarafından hazırlanan anket aracılığıyla müzeler ve müze eğitimi ile ilgili öğretmen adaylarının görüşleri toplanmıştır. Veri analizi sırasında frekans ve yüzdelere kullanılmıştır.

Sonuç olarak, öğretmen adaylarının müze eğitimi konusunda olumlu görüşler vermişlerdir. Adayların %71.30'u müze eğitiminin özellikle tarih derslerinde kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları üniversite eğitimi sırasında Sosyal Bilgiler ve uygarlık tarihi derslerinde gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları müze eğitiminin tüm derslerde etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir.

2.3.2.2. Sosyal Bilgilerde Müze Eğitimi ile İlgili Araştırmalar

Ata'nın 2002 yılında "Müzelerle ve tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri" adlı doktora tezidir. Bu doktora tezinin amacı, müze ve tarihi mekanlarla tarih öğretiminin; tarihi, eğitimbilimsel ve psikolojik temellerini irdelemek ve tarih öğretmenlerinin, müze eğitime ilişkin görüşlerini değerlendirmiştir. Bu tez iki bölümden oluşmaktadır. I. Bölümde konuya teorik yaklaşılarak, birinci olarak, Türkiye'de tarihçiliğin gelişimine bakılmıştır. Bu bağlamda üniversite tarih lisansı programları incelenmiştir. Daha sonra okul tarih programlarının müze gezilerine ilişkin direktifleri ele alınmıştır, ikinci olarak; müzelerle ve tarihi mekanlarla öğrenme psikolojisi üzerine yapılan çalışmalar aktarılmıştır. Üçüncü olarak, müzelerin ve tarihi mekanların tanımı, türleri ve işlevleri üzerinde durulmuştur. Dördüncü olarak, tarihî sit alanına gezi-gözlem yönteminin etkili kullanılması üzerine teorik bilgiler verilmiştir. Beşinci olarak, somut kanıtlara (nesne, fotoğraf, belgesel ve temsili resimler ve tarihî yapı gibi) dayalı bir tarih öğretiminde nasıl yapılmalıdır? sorusuna cevap aranmıştır. Tezin II. bölümünde tarih öğretmenlerinin müze eğitime ilişkin görüşleri ortaya çıkarılmıştır. Araştırmanın evreni, Ankara ilinde ilköğretim ve ortaöğretimdeki tarih öğretmenleridir. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde ilköğretim ve ortaöğretimdeki görevli 204 tarih öğretmeni ile sınırlıdır. Burada 28 soru bağlamında tarih öğretmenlerinin müze eğitime yaklaşımı ortaya çıkarılmıştır. Araştırmaya ilişkin bulgular şöyledir; 1.Tarih öğretmenleri, müze eğitime ilişkin olumlu görüşlere sahiptir. 2.Tarih öğretmenlerinin mezuniyetine, kıdemine çalıştıkları okul öğretim düzeyine göre müze eğitime ilişkin görüşlerinde bazı farklılıklar görüldüğü tespit edilmiştir.

Gökkaya ve Yeşilbursa (2009) " Sosyal Bilgiler öğretiminde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi" isimli yaptığı araştırmada, ilköğretim 6.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" ünitesinin geleneksel yöntemle (anlatım yöntemi) işlenişiyile, Tarihî yerleri kullanarak yapılan öğretime göre işleniş arasında, öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını saptanmaya çalışılmıştır. Ön test-son test-kalıcılık testi karşılaştırmalı deneysel yöntemin uygulandığı araştırma, 2004–2005 eğitim – öğretim yılı bahar döneminde Bursa ili, İnegöl ilçesinde yürütülmüştür.

Tarihî yerlerle öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu ile "Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" ünitesi çerçevesinde Söğüt Ertuğrulgazi Türbesi, Bilecik Şeyh Edebâli Türbesi ve Bursa'daki cami, türbe, medrese, bedesten gibi Tarihî yerlere alan gezisi düzenlenmiştir. Kontrol grubunda ise aynı konu sınıf ortamında geleneksel öğretim yöntemiyle işlenmiştir. Genel olarak araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihî yerlerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır. Sonuç olarak; Öntest, sontest ve kalıcılık testinden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile ulaşılan sonuçlar uygulamanın başarısını gösteren bilimsel sonuçlardır. Bununla birlikte gerek sınıftaki uygulamalar ve özellikle de Tarihî yerlere yapılan geziler sırasında öğrenci merakları ve ilgileri, Osmanlı Tarihînin sadece savaşımlardan ibaret olmadığını, yüksek bir medeniyete sahip olduğunu dile getirmeleri, bilimsel kanıt olarak kabul edilmese de araştırmanın başarısı hakkında fikir vermektedir.

Güleç ve Alkış (2003) tarafından yapılan araştırma kapsamında ilk olarak literatür taraması yapıldıktan sonra veri toplama aracı olan "müze gezileri anketi" oluşturulmuştur. 10 sorudan oluşan bu ankette açık uçlu sorular bulunmaktadır. Bu çalışmada; müze, eğitim ve iletişim ilişkisi dikkate alınarak, ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin alternatif bir eğitim ve iletişim ortamı olan müzeleri ders kapsamında kullanıp kullanmadıkları ve sınıf öğretmenlerinin müze gezileriyle ilgili görüşleri ve bu mekanlarda yapılan uygulamalar ortaya konmuştur. Ayrıca çalışmada müze gezileri ve bu gezilerin etkililiği çeşitli 75 kriter açısından ele alınmış ve okulun bağlı bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre (A, B ve C okulları) müze gezilerinin nicelik ve nitelik açısından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenerek aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak ilköğretim birinci kademedeki sınıf öğretmenlerinin müze gezilerini planlarken ve gerçekleştirirken Sosyal Bilgiler ve Sanat Eğitimi öğretmenleriyle işbirliği içinde çalışmalarını eğitimin kalitesi ve gezinin amacına ulaşması açısından daha faydalı olabilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı ve ilgili diğer bakanlık ve kuruluşlar ile müzelerin işbirliği içinde çalışmalarını ve yeni projeler üretmeleri de aynı şekilde daha faydalı sonuçlar verebilmiştir.

Yılmaz ve Şeker (2010) yaptığı araştırmada ilköğretim öğrencilerinin müze gezilerine ve müzelerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklem grubu, A Büyükşehir ilinin üç ilçesinde yer alan altı ilköğretim okulunda 6., 7. ve 8. sınıflarda öğrenim gören 210 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında 5'li likert ölçeği içeren bir anket kullanılmış, elde edilen veriler SPSS 15,0 bilgisayar programı ile çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucu, öğrencilerin büyük bir kısmının bilgi, görsellik ve genel kültür açısından müze gezilerinin kendilerine çok yarar sağladığını, müzelerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını, tarih, coğrafya ve genel kültür alanında kendilerini geliştirmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin düzenlenmesinin gerekli olduğuna inandıkları tespit edilmiştir.

Ekelik (2010), " Sosyal Bilgiler Derslerinde Müze Faaliyetlerinin Programlanması (Konya Müzeleri Örneği) " adlı çalışmasının konusu; müzelere, Sosyal Bilgiler dersleri konularının öğretiminde düzenlenecek müze ile eğitim faaliyetlerinin programlanmasıdır. Bu çalışmada; Konya il merkezinde bulunan toplam on müze hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Çalışmanın hazırlık aşamasında; müze, müzecilik, Konya il merkezinde bulunan müzeler ve müze eğitimi hakkında ayrıntılı olarak kaynak taraması yapılmıştır. İlköğretim Sosyal Bilgiler ders programı, her sınıf kademesine ait birer tane (4, 5, 6 ve 7.) ders kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı incelenmiştir. Çalışmanın amacı bu çerçevede şekillenmiştir. Bu çalışmada, Fen ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının tarihi mekân ve tarihi eserlere ilişkin görüşleri incelenmiş olup, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının bu yönlü görüşlerinin daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Çalışma, belirtilen bu sonuçları ile literatüre büyük katkı sağlamakta ve bu farklılığın sebeplerinin daha ayrıntılı olarak araştırılması önerilmektedir.

Filiz (2010), " Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımı " adlı bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmanın amacı, müze eğitimi ile yapılan Sosyal Bilgiler eğitiminin öğrenciler için ifade ettiği anlamın ortaya konulmasıdır. Bu amaçla 6. Sınıf Sosyal Bilgiler öğretiminde Talim Terbiye Kurulu'nun tavsiye ettiği ünitelerle ilgili müze etkinlikleri geliştirilmiştir. Araştırmada betimleyici fenomenoloji deseni uygulanmıştır.

Araştırma sürecinde dört farklı müze etkinliği geliştirilerek geziler düzenlenmiş ve etkinliğe katılan öğrencilerin düşünceleri yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırma kapsamında yürütülen görüşmelerin fenomenolojik analizi, öğrencilerin müze eğitimi ile Sosyal Bilgiler öğrenme sürecinin kendileri için ettiği anlamı şu şekilde betimlediklerini ortaya koymaktadır: Müze ortamı öğrencilerde şaşkınlık ve heyecan yaratarak geçmişi öğrenme konusunda merak duygusunu harekete geçirmiş ve bu durum tarihi öğrenme konusunda motive edici olmuştur. Öğrenme konusunda güdülenmiş olan öğrenciler bilişsel becerilerini etkin bir biçimde kullanmaya başlamışlar, derinlemesine incelemeler yürütmüşler, nesnelerle çalışma deneyimi elde etmişler ve kendi araştırma süreçleri içerisinde aktif bir rol edinmişlerdir. Öğrenciler, tarihsel bilginin yapılandırılması ile ilgili süreçler üzerinde durarak bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanda kazanımlar elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, müze etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler öğrenmenin eğlendirici olduğunu ve keyif alarak öğrendiklerini vurgulamışlardır. Öğrenciler, müze etkinliklerinin Sosyal Bilgilere verdikleri değerin artmasına yardımcı olduğunu ve etkinlik sonrası derse karşı olumlu tutum geliştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Yalçın (2010), "Tarih Öğretim Alanı Olarak Müzelerin Kullanılmasının Toplumsal Tarih Bilincinin Kazandırılmasındaki Etkileri" başlığını taşıyan tez çalışması, müzelerin öğretim alanı olarak kullanılması yoluyla toplumsal tarih bilincinin gelişimine katkıda bulunulabileceğini savunmaktadır. Tez içeriğinde öncelikle müze kavramı ve bu kavramın tarihsel süreçte gösterdiği değişim ve gelişim ele alınmış ve müze türleri tanımlanmıştır. Müzelerin kullanım alanları ve özellikle de eğitim alanında kullanımı üzerinde durulmuş, Türkiye'de müzelerin öğretim alanında kullanım düzeyinin ortaya konulması amacıyla Kayseri örneği üzerinde bir araştırmaya yer verilmiştir. Bu araştırmanın sonuçları değerlendirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın yeni müfredat yapılandırma süreci içerisinde Sosyal Bilgiler Müfredat Programı, müzelerin öğretim alanı olarak kullanılması açısından değerlendirilmiştir. Tez kapsamında gerçekleştirilen Kayseri ili Melikgazi İlçesi'nde yapılan görüşmeler; toplumsal tarih bilincinin geliştirilmesinde çok önemli olduğu Millî Eğitim Bakanlığı tarafından vurgulanan müzelerin, eğitim alanında yeterli seviyede kullanılmadığı sonucuna ulaşılmasında etkili olmuştur. Bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı'nın .

müzelerde eğitim uygulamaları hem de aktif öğrenme yöntemleri konusunda, uygulayıcı öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerine önem vermesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yazıcıoğlu (2010) " Sosyal Bilgiler öğretiminde İstanbul'daki bazı tarihi mekanların kullanımı" adlı Bu araştırmada, İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde Türk Tarihinde Yolculuk ünitesi içerisinde yer alan Osmanlı Devleti Yeni Başkentinde konusu doğrultusunda İstanbul'un bazı tarihi mekânlarının ve müzelerinin, geleneksel yöntemle işlenişiyse, tarihi yerlerle öğretim yöntemine göre işleniş arasında, öğrencilerin akademik başarılarını etkileme ve bilgilerin kalıcılığını sağlama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Genel olarak araştırma sonucunda, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihi mekân ve müzelerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Çerkez (2011), " Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitime dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısına ve tutumlarına etkisi" adlı araştırması, ilköğretim 7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitime dayalı öğretim uygulamalarının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına etkisini incelemek için gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini Kastamonu ilinde Merkez ilköğretim Okulu'ndaki 7. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada bilgi toplamak için (a) Kişisel Bilgi Formu, (b) Akademik Başarı Testi ve (c) Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada öntest- sontest kontrol gruplu model kullanılarak bir deneysel uygulama gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin özellikleri bakımından her iki grubunda denk olduğu çalışmaya, deney (N=28) ve kontrol (N=28) gruplarından toplam 56 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi uygulamalarının kullanıldığı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına etkisini tespit etmek için veri toplama araçlarında elde edilen nicel veriler kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, sınıf içi öğrenme yaklaşımlarına göre Sosyal Bilgiler dersinde okul dışı müze eğitime dayalı öğrenme uygulamalarının kullanılmasının, öğrencilerin derse yönelik tutumlarına, akademik başarılarına anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür. Müze eğitime dayalı öğrenmenin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarında, akademik başarılarında

cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Uygulama sonucunda akademik başarı ön test ve tutum ön test puanları arasında ilişki bulunmamasına rağmen, akademik başarı son test ve test tutum son test puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Egüz (2011), " İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde müze ile eğitimin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi: Samsun ili örneği" adlı araştırması 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinde 10 ilköğretim okulunda görev yapan 10 Sosyal Bilgiler öğretmeni ve 20 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Sosyal Bilgiler Programında yer alan müze ile eğitim konusunda öğretmenlerin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin sanal müzeler hakkında da bilgi sahibi olmadıkları ve Sosyal Bilgiler dersinde sanal müze ziyaretlerini bilinçli olarak yaptırmadıkları da tespit edilmiştir. Ayrıca müze ile eğitim kapsamında yapılan etkinliklerin değerlendirilmediği de belirlenmiştir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak, ilköğretim programlarında müze ile eğitimi daha etkin hale getirmek ve öğretmenlerin uygulamadaki zorluklarının giderilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Kısa 2012 yılında " Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi" adlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini, öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılar ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışmanın örneklemini Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında eğitim gören farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılan 577 ilköğretim ikinci kademe 6. ,7. ve 8.sınıf öğrencisi, farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılmayan 423 ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8.sınıf öğrencisi ile Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında görev yapan 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Veri analizi sonucunda ulaşılan sonuçlar şöyledir: öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bazı maddelerde tutarlılık olduğu gözlenmiştir. Kız öğrencilerinin müze gezilerinden beklentilerinin daha fazla olduğu ve

8.sınıf öğrencilerinin müze etkinliklerine daha az katıldıkları görülmüştür. Yılda üç kez ve daha fazla müzeye giden öğrencilerin çoğunun okul gezileriyle ya da öğretmenleriyle müzeleri ziyaret ettikleri ve müze rehberiyle yapılan gezilerin daha verimli geçtiğine ulaşılmıştır. 11 yıl ve daha fazla kıdem yılına sahip öğretmenlerin müze gezilerine daha fazla önem verdikleri ve öğretmenlerin müze gezilerinde yaşadıkları en büyük problemin sınıfların kalabalık olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışkan ve Çerkez(2012), " Sosyal Bilgilerde Müze Uygulamalarının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı makalesinin amacı Sosyal Bilgiler derslerindeki müze uygulamalarını öğrenci görüşlerine göre belirlemektir. Araştırmanın örneklemini 2009-2010 yılında Kastamonu merkezde okuyan 26, 7. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri anket formu ile toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak, çalışmada genel olarak olumlu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin müze oldukları ve sınıf ortamında uygulamalarının olumlu etkilerine rastlanmıştır.

Yapılan çalışmalar doğrultusunda, müfredat programlarındaki konuların öğrenilmesini kolaylaştırdığı, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve akademik başarılarını arttırdığı, sorgulama, yaratıcı düşünme ve problem çözme gibi yüksek düzeyde düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Ayrıca müze eğitiminde yeterli uygulamanın yapılmadığı, öğretmenlerin müze eğitimi konusunda yetersiz olduğu, bu konuda hizmet içi eğitimin verilmediği, müzelerin eğitim için yetersiz olduğu ve müzelerin kullanımındaki yasal prosedürlerin fazla olduğu vb. eksikliklere işaret edilmiştir.

BÖLÜM III

Bu bölümde, araştırmanın türü, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve verilerin çözümlemesi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek için nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırmacı gözlem, görüşme ve dokümanlardan yola çıkarak kavramları, anlamları ve ilişkileri açıklayarak süreci sürdürür (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 39). Bu araştırmada da bunlardan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel yöntemle tasarlanmış araştırmalarda ele alınan konu hakkında derin bir kavrayışa ulaşma çabası vardır. Bu yönüyle araştırmacı bir kaşif gibi hareket ederek ilave sorularla gerçekliğin izini sürer ve muhatabının öznel bakış açısına önem verir (Neuman, akt. Karakaş, 2015, 64). Nitel araştırma esnek yapısı nedeniyle araştırma tasarımının oluşturulması ve araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecinde kolaylık sağlar. Duruma göre araştırmanın her aşamasında yeni yöntem ve yaklaşımların geliştirilmesine ve araştırma deseninde değişiklikler yapılmasına olanak verir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 52).

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Öğretmen adaylarının yazılı görüşlerinde kullandıkları diller, anlamlar ve kavramlar üzerinde durularak, onları anlamaya çalışılmıştır. Anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıran nitel yöntem, esnek yapısı gereği araştırma da derinlemesine inceleme imkanı sunmuştur.

Bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan "olgubilim (görüngubilim, fenomenolojik) deseni" kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olduğumuz, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Ancak bu tanışıklık olguları tam olarak anladığımız manasına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan, aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim uygun bir araştırma zeminini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 72) Olgu bilimsel (fenomenolojik) çalışmalar, bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yükledikleri anlamları ortaya çıkarmayı hedeflediğinden dolayı, hedef kitledeki bireylerin söz konusu olguya yönelik deneyimlerinin özüne inilmesini gerektirmektedir. Patton (2002), üzerinde durulan olgunun özüne inilebilmesi için farklı bireylerin deneyimlerinin detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiğini belirtmektedir. (Akt. Dağhan ve Akkoyunlu, 2005, 326). Araştırmada kullanılan olgubilim deseni sayesinde öğretmen adaylarının iç yaşantıları anlanmaya çalışılmış ve çözümlemeler yapılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 öğretim yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakülteleri'nin İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalının 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 39'u erkek 36'sı kız olmak üzere toplamda 75 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcı öğretmen adaylarının 40'ı Abant İzzet Baysal Üniversitesi 35'i ise Gazi Üniversitesi'nde devam etmektedirler. Katılımcı olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarından 13'ü 3. sınıfta, 62'si ise 4. Sınıfta öğrenim görmektedirler. 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarının seçilmesinin nedeni bu sınıf düzeyinde müze eğitimi veya müze ve tarihi mekan kullanımı dersini almalarıdır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden, "*ölçüt örnekleme yöntemi*" yararlanılmıştır. Bu yöntemdeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Sözü edilen ölçüt ya da ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 112). Bu

doğrultuda araştırmada öğretmen adaylarının; (1) Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı'nın 3. veya 4. sınıflarında öğrenim görmeleri, (2) gönüllü olarak çalışmaya katılım ölçütü olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı'nın 3. veya 4. sınıflarında öğrenim görmelerinin ölçütü olarak belirlenmesinin sebebi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde verilen Müze Eğitimi ve Tarihi Mekanlar dersinin 4. sınıfın ikinci döneminde ve Gazi Üniversitesi'nde verilen Müze Eğitimi seçmeli dersinin 2. sınıfın ikinci döneminde olmalarıdır. Gazi Üniversitesi'nde bulunan 2. sınıfındaki öğretmen adaylarını araştırma kapsamına alınmamasının nedeni, araştırma süresince henüz müze eğitimi seçmeli dersinin tam olarak bitirilmemiş olmasıdır. Araştırmacı tarafından, ulaşılan öğretmen adayları arasından gönüllü olanların çalışmaya katılması da bir ölçütü olarak belirlenmiştir. Çünkü araştırmaya gönüllü olarak katılan öğretmen adaylarından daha sağlıklı bilgi alınacağı düşünülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.1. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bağımsız değişkenlere göre dağılımı

<i>DEĞİŞKEN</i>		<i>f</i>
<i>Cinsiyet</i>	Erkek	39
	Kız	36
<i>Sınıf Düzeyi</i>	3. sınıf	13
	4. sınıf	62
<i>Müze ve tarihi mekanların Kullanımı dersini alma durumu</i>	Evet	34
	Hayır	41
<i>Üniversite</i>	AİBÜ	40
	Gazi Üniv.	35

Tablo 3.1'de görüldüğü üzere, cinsiyet değişkenine göre öğretmen adaylarının 39'u erkek, 36'sı ise kız adaydır. Sınıf düzeyi bağımsız değişkeninde, 4. Sınıf 62, 3. sınıftan ise 13 aday katılım göstermiştir. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini alma durumu değişkeninde ise 34 katılımcı dersi alırken, 41'i ise dersi almadığını belirtmiştir. Üniversite değişkeninde ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nden 40, Gazi Üniversitesi'nden 35 aday katılım göstermiştir.

3.3. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada, veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem ne tam yapılandırılmış görüşmeler kadar katı ne de yapılandırılmamış görüşmeler kadar esnektir (Karasar, 1995, 165). Araştırmacıya çalışmada esneklik ve ortam üzerinde kontrol sağladığı için bu yöntem tercih edilmiştir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerini belirleyebilmek amacıyla alanda yapılmış çalışmalar incelenerek, incelemeler doğrultusunda müze eğitime ilişkin görüş maddelerinin yer aldığı 14 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu, 3 alan uzmanının görüşüne sunulmuş, gerekli incelemeler yapıp dönütler alınmıştır. Bu süreçte görüşme formu AİBÜ Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalının 3. ve 4. sınıfına devam eden 18 öğretmen adayına uygulanmıştır. Sonrasında öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlar incelenmiş ve görüşme formu üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Son şekli ile görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. 1. Bölümde öğretmen adaylarının sınıf, cinsiyet, üniversite, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini alma durumuna ilişkin sorular yer almaktadır. 2. bölümde ise müze, müze eğitimi, Sosyal Bilgilerde müze eğitimi, öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin öz yeterlilikleri, okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ve müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin 14 açık uçlu soru yer almaktadır. Bu sorular aşağıda 4 alt problem altında sıralanmıştır:

Araştırmanın birinci alt problemi " Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müzeler ve müzelerin Sosyal Bilgilerde kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir? " şeklindedir. Birinci alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze ile ilgili kavramlar hangileridir?*
- *Müze eğitimi hakkında ne düşünüyorsunuz?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemini nedir? Açıklayınız.*
- *Sosyal Bilgilerde, müzelerde işlenecek konular öğrenciye hangi açıdan yarar sağlar.*

- *Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları (bilgi, beceri, değer) nelerdir?*
- *Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzeler daha uygundur? Neden?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz? Neden?*

Araştırmanın ikinci alt problemi, " Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Sosyal Bilgilerde müze eğitimi uygulanmalarına ilişkin görüşleri nelerdir? " şeklindedir. İkinci alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinlikler nelerdir?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılmalıdır?*
- *Staj yaptığınız okullarda müze eğitime yönelik uygulamalar var mıydı?*

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimindeki öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklindedir. Üçüncü alt probleme ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- *Müze eğitime ilişkin öz yeterlilikleriniz nelerdir (Yeterli olduğunuz, geliştirilmesi gerekenler)?*
- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda nasıl kullanabilirsiniz?*

Araştırmanın dördüncü alt problemi " Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine yönelik sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik görüşleri nelerdir? " şeklindedir. Dördüncü alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlar nelerdir?*
- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?*

Hazırlanan görüşme formu araştırmanın kolay ulaşılabilirliğine ve ölçütlerine uyan iki farklı ilde (Ankara, Bolu) öğrenimlerine devam eden öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Görüşme formu uygulanırken öğretmenlere araştırmanın amacı açıklanmış ve görüşme formundaki soruları samimi bir şekilde cevaplamalarının araştırmanın amacına ulaşması için önemli olduğu söylenilmiştir. Ayrıca katılımcıların kişisel bilgilerinin hiçbir şekilde başkalarıyla paylaşılmayacağı konusunda güvence verilmiştir.

3.4. Veri Toplaması ve Analiz Süreci

Veriler 2012-2013 Öğretim yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalının 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğretmen adaylarından toplanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde veri çözümleme yaklaşımlarından betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bilgileri düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 224). Bu çalışmada da, katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Verilerin analizi için ilk olarak her bir katılımcıdan elde edilen veriler, sorular bazında ayrı ayrı incelenerek kodlama yapılmıştır. Daha sonra her bir tema altında yer alan kodların frekansları hesaplanmış ve tablolar halinde düzenlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri ÖA:1, ÖA:2... ÖA:75 şeklinde kodlanan görüşlere bulgular bölümünde yer verilmiştir. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan alıntılar ilgili araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik:

LeCompte ve Goetz' e göre (1982) göre genel anlamda " geçerlik" araştırma sonuçlarını konu edinir. Dış geçerlik, elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da

ortamlara aktarabilirliğine, iç geçerlik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliliğine ilişkindir. "Güvenirlik" ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenilirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenilirlik ise başka araştırmaların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşıp ulaşmayacağıyla ilişkindir (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011, 255).

Lincoln ve Cuba (1985), nitel araştırmanın niteliğini artırabilecek birtakım stratejiler önermektedirler. Ancak bu önerileri nicel araştırmada genel olarak kabul gören ve önemli değer ölçütleri olarak ön plana çıkarılan "geçerlik" ve "güvenirlik" kavramları çerçevesinde değil nitel araştırmanın doğasına uygun olabileceğini düşündükleri alternatif kavramlarla yapmaktadırlar. Bu çerçevede iç geçerlik yerine "inandırıcılık", dış geçerlik yerine "aktarılabilirlik", iç güvenilirlik yerine "tutarlık" ve dış güvenilirlik yerine "teyit edilebilirlik" kavramlarını kullanmayı tercih etmektedirler (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011, 264). Bu nedenle bu araştırmada, geçerlik ve güvenilirlik kavramlarının yerine inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramları kullanılmıştır.

1. İnandırıcılık : Nitel araştırmalarda inandırıcılığı sağlamaya dönük işlemlerden biri araştırmanın gerçekleştirildiği durumun, katılımcıların ve temaların ayrıntılı bir şekilde betimlenmesidir. Bu ayrıntılı betimleme okuyucuya açıklamaların inandırıcılığını anlamlandırma fırsatı sunarken, aynı zamanda bulguların benzer durumlara uygulanabilirliği konusunda karar vermesi için de olanak sağlar (Creswell ve Miller, 2000). Johnson ve Christensen ise (2004), nitel araştırmanın raporlaştırılmasında katılımcıların özellikleri ile ilgili bilgilerin verilmesinin, nitel araştırmanın inandırıcılığını arttıracaklarını belirtmişlerdir (Akt. Karakuş, Aslan ve Ergüven, 2015). Bu araştırmada da, katılımcıların özellikleri ile ilgili bilgiler verilerek, araştırmanın inandırıcılığı arttırılmaya çalışılmıştır. Merriam (1998), inandırıcılığı sağlayabilmek için, araştırmanın bir uzmana sunulmasını önermiştir. Bu araştırmada da, inandırıcılığı sağlayabilmek için araştırma, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nden 3 uzmana sunulmuş ve uzmanın görüşleri doğrultusunda araştırmada düzenlemeler yapılmıştır. İnandırıcılığı arttırmak için yapılan bir diğer strateji ise, verilerin analizini katılımcılara sunma ve ulaşılan sonuçların katılımcılar tarafından teyit edilmesini

sağlamadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011,265). Bu araştırmada da, araştırma sonuçları araştırmaya katılan iki Sosyal Bilgiler öğretmen adayı tarafından teyit edilmiştir.

2. Aktarılabilirlik (Transfer Edilebilirlik) :Nitel araştırmalarda, araştırma verilerinin elde edildiği ortama benzer bir ortamın tekrar elde edilmesi mümkün olmadığı için, yapılan araştırmanın genellenebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle nitel araştırmalarda araştırmanın aktarılabilir olması üzerinde durulur (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 270). Guba ve Lincoln (1985), araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak için verilerin detaylı bir şekilde betimlenmesini, doğrudan alıntılara yer verilmesini ve okuyucuya anlaşılır bir şekilde sunulması gerektiğini belirtmişler (Akt. Karakuş, Aslan ve Ergüven, 2014, 215). Bu araştırmada da, araştırmanın aktarılabilirliğini sağlamak için veriler detaylı bir şekilde betimlenmiş, katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılmış ve okuyucunun anlayabileceği şekilde sunulmuştur.

3. Tutarlılık: Araştırmanın tutarlılığını artırmak için çalışmada elde edilen bulguların tamamı yorum ve genelleme yapılmadan doğrudan okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca araştırma sürecinde elde edilen tüm veriler, araştırmacı tarafından ayrı ayrı incelenip kodlanmıştır.

4. Teyit Edilebilirlik: Araştırmada elde edilen ham veriler ve kodlamalar ilgililerin inceleyebilmeleri imkân sunmak için araştırmacı tarafından saklanmaktadır.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, toplanan verilerin yöntem bölümünde açıklanan tekniklerle analizi sonunda elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve tablolara göre yorumlar yapılmıştır. Bulgular ve yorumları araştırmanın alt amaçları göz önünde bulundurularak, sırasıyla verilmiştir. Yapılan yorumlar ilgili araştırmalarla desteklenmiştir.

4.1.Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt amacı " Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müzeler ve müzelerin Sosyal Bilgilerde kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir? " şeklindedir.

Görüşme formunda birinci alt amaca ait olarak yedi soru sorulmuş, elde edilen veriler analiz edilmiş , veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Sorulan sorular çerçevesinde elde edilen verilerle tablolar haline getirilmiş ve yorumlanarak ilgili araştırmalarla desteklenmiştir. Birinci alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze kavramları hangileridir?*
- *Müze eğitimi hakkında ne düşünüyorsunuz?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemini nedir? Açıklayınız.*
- *Sosyal Bilgilerde, müzelerde işlenecek konular öğrenciye hangi açıdan yarar sağlar.*
- *Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları (bilgi, beceri, değer) nelerdir?*
- *Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzeler daha uygundur? Neden?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz? Neden?*

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, " Müzelerle ilgili kavramlar nelerdir?" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş , veriler

kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların Müzelerle ilgili kavramlara verdikleri görüş birden fazla olduğu için tablodaki frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.1. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze kavramına ilişkin görüşleri

	<i>f</i>	%
Tarihi Eserler	32	21
Tarih	32	21
Kültür	21	14
Kalıntı	15	10
Geçmiş	10	7
Sanat	10	7
Antika	7	5
Tarihi Mekan	7	5
Kültürel Miras	6	4
Somut Bilgiler	5	3
Coğrafya	3	2
Ders dışı etkinlikler	3	2
TOPLAM	151	100

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi öğretmen müze kavramlarına ilişkin görüşlerini: Tarihi eserler (32), tarih (32), kültür (21), kalıntı (15), sanat (10), geçmiş (10), Tarihi mekan (7), kültürel miras (6), somut bilgiler (5), Coğrafya (3), sınıf dışı etkinlikler (3) şeklinde ifade etmiştir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müzelerle ilgili kavramlar kavramlara ilişkin olarak görüşme formunda şu bilgilere yer vermişlerdir:

" Tarihi kalıntılar, tarih, geçmiş " (ÖA.2). "Tarih, kültür, değer"(ÖA.3.). " Tarih, kültür, manevi değerler" (ÖA.16). " Kanıtlara dayalı eğitim, somut örnekler, tarihsel eşyalar " (ÖA.20). Tarihi eserler, kültürel miras, arkeolojik kazılar" (ÖA.27). " Eski çağlara ait eserlerin sergilendiği yer, tarihimiz açısından en önemli yerler, Sosyal Bilgiler açısından önemli bir yer (ÖA 42). " Gezilip bir şey öğrenilecek yer, zevkle tarihi eser incelenecek yer, bilimsel gerçeklerin öğrenileceği yer."(ÖA.44).

Öğretmen adayları müze kavramlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde müze ile ilişkili kavramları söyledikleri gözlemlenmiştir. Sheppard’a göre (2003), Müzeler,

öğrencilerin " *geçmiş zamanlardan kalan tarihi eser ve kültürel varlıkların*" değerini anlamalarını, " *kültürel mirasa sahip çıkarak korumalarını*" ve " *farklı kültürlerle hoşgörülü yaklaşarak çok kültürlülüğü özümsemelerini sağlar.* " Bu bilgi öğretmen adaylarının vermiş olduğu " *geçmiş, tarihi eser, kültürel miras, kültür*" kavramlarıyla benzerlik göstermektedir.

Onur'a göre 18. Yüzyılın sonlarında müze, koleksiyonun kendisinden çok, " *kültür mirası*" ile ilgili nesneleri depolamak ve sergilemek için kullanılan bina anlamını taşımaya yöneldi. Günümüzde ise müze terimi sanat galerilerini, bilim ve keşif merkezlerini içine alacak biçimde oldukça genişlemiştir (Onur, 2012, 20). Kılcan ve Akbaba'nın (2013) 8. sınıf öğrencilerine yapmış olduğu kültürel mirasa duyarlılık değerine ilişkin metafor çalışmasında, kültürel mirasa duyarlılıkla ilgili olarak öğrenciler " *müze, müzecilik* " gibi benzetmelerde bulunmuşlardır. Yapılan araştırmada ise öğretmen adaylarından 6'sı müze ile ilgili " *kültürel miras*" kavramını görüş olarak belirtmişlerdir. Bu bağlamda çalışmada elde edilen kültürel miras kavramı, Onur'un yaptığı müze tanımının içeriği ile Kılcan ve Akbaba'nın yapmış olduğu çalışma sonucu ile örtüşmektedir.

Öğretmen adaylarının genel olarak müzelerle ilgili kavramlara hakim olduğu ancak katılımcıların öğretmen adayı olduğu düşünüldüğünde doğrudan " *eğitim*" kavramının hiçbir katılımcı tarafından verilmediği yalnızca 2 katılımcının " *sınıf dışı*" eğitim ve ÖA.16 kanıtlara dayalı eğitim cevabını verdiği tespit edilmiştir. Oysaki yapılan güncel tanımlarda eğitim müzenin bir işlevi olarak görülmektedir. ICOM' un yapmış olduğu tanıma göre: Müze, insanoğlunun ve çevresinin kesin kanıtlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur" şeklindedir (<http://icomturkey.org/tr>). Bu bağlamda öğretmen adaylarının müzeleri çoğunlukla, " *tarihi eserler, tarih, kültür*" kavramlarıyla ilişkilendirmekte birlikte, müze ile eğitimi kavramsal olarak ilişkilendirmekte eksik oldukları düşünülebilir.

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında, "Müze eğitimi hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş,

bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcı Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için tablodaki frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin görüşleri

	<i>f</i>	%
Müzedede eğitiminin yapılması gerekli	18	22
Müzedede eğitim somut öğelerden yararlanarak kalıcı öğrenmeyi sağlama	18	22
Müzelerimiz eğitime uygun değil	10	12
Müzeler eğitime uygun	7	9
Eğitim açısından son derece önemli	5	6
Geçmiş ile bugün arasında bağ kurmamızı sağlama	5	6
Müze eğitimi sırasında öğrencilerin yönetiminin, müze eğitimini zorlaştırması	4	5
Müzeler okul dışında ders yapma fırsatı sunma ve dersi eğlenceli hale getirme	3	4
Soyut bilgileri somutlaştırmak için müze eğitimi gerekli	3	4
Ülkemizde müze eğitimi yeterli düzeyde değil	3	4
Ülkemizde müze eğitimi verecek uzman sayısı yetersiz	3	4
Müzelerde eğitim için ayrılmış bölümler mevcut değil	2	2
TOPLAM	81	100

Tablo 4.2’ de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin görüşleri: Müzedede eğitiminin yapılması gerekli (18); müzedede eğitim somut öğelerden yararlanarak kalıcı öğrenmeyi artırır (18); müzelerimiz eğitime uygun değil(10); müzeler eğitime uygun(7); eğitim açısından son derece önemli (5); geçmiş ile bugün arasında bağ kurmamızı sağlamalı(5); müze eğitimi sırasında öğrencilerin yönetimi müze eğitimini zorlaştırır(4); müzeler okul dışında ders yapma fırsatı sunar ve dersi eğlenceli hale getirmeli(3); somut bilgileri somutlaştırmak için müze eğitimi gerekli(3); ülkemizde müze eğitimi yeterli düzeyde değil(3); ülkemizde müze eğitimi verecek uzman sayısı yetersiz(3); müzelerde eğitim için ayrılmış bölümler mevcut değil(2); müze eğitimi öğretim yöntem ve teknikleri ile desteklenmeli(2) şeklindedir. Öğretmen adayları müzelerin eğitime uygunluğuna ilişkin görüşleri ilişkin görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bu konuda yeterli bilgiye sahip oldukları anlaşılmıştır.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemine ilişkin görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir.

" Müze eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyorum. Müze eğitimi için müzelerimizin uygun olmadığını ancak gerekli düzenlemeler yapılarak uygun hale getirilebileceğini düşünüyorum. Müze eğitimi dersinin her öğretmen adayı için gerekli olduğunu düşünüyorum. Müze eğitimi almamış bir öğretmenin müzeye düzenlendiği gezinin etkili ve verimli olmayacağını düşünüyorum " (ÖA.2). " Müze eğitimi yapılması kesinlikle gereklidir. Öğrenciye geçmişin veya bugünün en iyi şekilde öğretilmesi alanlar olarak görüyorum. Olumsuz olarak öğretmene bir çok sorumluluk düşebilir ama öğrencinin en etkin şekilde öğrenebileceği alanlar olarak görüyorum. " (ÖA.8). "Müze eğitimi verilmeli, müzeler ziyaret edilmeli, müzeler derslere uygun bir biçimde gezilmeli. " (ÖA.25). " Müze eğitimi kesinlikle yapılmalıdır. Öğrencilerin sadece oradaki eşyaları görmeleri yeterli değil ayrıca onlara dokunabilmelidir. " (ÖA.27). " Müze eğitimi kesinlikle yapılmalıdır. Yerinde yaşayarak görerek öğrenmek için müze eğitimi önemlidir. Fakat müzelerimiz eğitim için uygun değil diye düşünüyorum. Çünkü müzelerimizde ders yapılmamakta sadece gezme için kullanılmaktadır " (ÖA.28).

Öğretmen adaylarının "müzedede eğitiminin yapılması gerekli" ve "müzedede eğitim somut öğelerden yararlanarak kalıcı öğrenmeyi artırır" görüşlerini belirtmişlerdir. Bu görüşler müze temelli çalışmaların matematik, sanat, fen bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde bazı müfredat konularının öğretiminde büyük faydalar sağladığı sonuçlarıyla uyumaktadır. (McLeod ve Kilpatrick, 2000; Schmitt, 2002). Taş (2012), öğretmen adayları müze eğitiminin tüm derslerde etkili bir yöntem olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bu araştırmanın "müzedede eğitiminin yapılması gerekli, eğitim açısından çok önemli" bulgularını destekler niteliktedir. Okvuran (2012) ise müzedede drama etkinliklerinin geçmiş-bugün ve gelecek kavramlarını somutlaştırarak eğitimde kolaylaştırıcılığı sağlamış olacağını belirtmiştir. Bu görüş öğretmen adaylarının "geçmiş ve bugün arasında bağ kurmamızı sağlar" ve "soyut bilgileri somutlaştırmak için müze eğitimi gerekli " sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının vermiş oldukları "Ülkemizde müze eğitimi verecek uzman sayısı yetersiz, Ülkemizde müze eğitimi yeterli düzeyde değil" görüşleri Garcia' nın yapmış olduğu araştırma tarafından desteklenmektedir. Garcia (2012)

yapmış olduğu araştırma sonucunda müze eğitimcilerinin müzelerin fonksiyonlarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca müzelerin birer öğrenme değeri olarak kullanılması için müze eğitimcilerinin yeterli girişimleri yapmadığını belirtmiştir.

Bu çalışmada ve araştırma konusu üzerine yapılan benzer çalışmalarda (Akmehmet ve Ödekan, 2006; Filiz, 2010; Güleç ve Alkış, 2003; Maccario, 2002) öğretmen adayları müze gezilerine yönelik algılarının oldukça olumlu olduğu, müzelerin kendilerini çeşitli açılardan geliştirmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve müzelerin Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılmasının gerekliliğine inandıkları görülmüştür.

3. Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemi nedir? Açıklayınız.

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, "*Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemini nedir? Açıklayınız*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcı Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitiminin Önemine ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için tablodaki frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.3. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitiminin önemine ilişkin görüşleri

Alt Temalar	f	%
Sosyal Bilgiler dersinin somut verilerle öğrenilmesini sağlama	26	41
Öğrenmede kalıcılığı artırma	9	14
Geçmiş ile günümüz arasında bağ kurmamızı sağlama	8	13
Tarihi birincil kaynaklardan öğrenmeyi sağlama	6	10
Yaşayarak öğrenmeyi sağlama	6	10
Tarih bilinci kazandırma	4	6
Zaman ve kronolojiyi algılamayı kolaylaştırma	4	6
TOPLAM	63	100

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi öğretmen adayları Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitiminin Önemine ilişkin görüşlerini: Sosyal Bilgiler dersinin somut verilerle

öğrenilmesini sağlar (26); öğrenmede kalıcılığı arttırır (9); geçmiş ile günümüz arasında bağ kurmamızı sağlar (8); Tarihi birincil kaynaklardan öğrenmeyi sağlar (8); yaşayarak öğrenmeyi sağlar (6); tarih bilinci kazandırır (4); zaman ve kronolojiyi algılamayı kolaylaştırır (4) biçiminde ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitiminin Önemine ilişkin görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir:

"Çocuklara yaratıcı drama etkinlikleri, atölye çalışmaları, el becerisine yönelik çalışmalar yaptırarak çocuklara müzenin önemini kavratır. " (ÖA.9). " Öğrencilere vermemiz gereken tarih ve millet olma bilincini müzeler sayesinde yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayabiliriz. " (ÖA.16). " Sosyal Bilgilerde işlenen konular eğitim düzeyleri açısından kimi öğrencilere soyut kalmaktadır. Bu bilgilerin iyi öğrenilmesi ve somutlaştırılması açısından önemlidir. " (ÖA.42). " Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin en önemli faydası birden fazla duyu organına hitap ettiğinden öğrenmeyi kolaylaştırması, zaman ve kronoloji algısını geliştirmesi ve geçmişle bugün arasında bağlantı kurabilmesi. " (ÖA.43). " Müzede sergilenen nesneler geçmişe dair kalıntılar olduğu için ve bu tarihi kalıntılar Sosyal Bilgiler dersini ilgilendirdiği için çok önemlidir. " (ÖA.52). " Üniversite de müze eğitiminin önemini tam olarak açıklayamayacağım. Ancak Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi ile öğrencilerin kültürümüzü anlayabilmeleri için somut örnekler sağlar " (ÖA. 62).

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar, daha önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Ata, 2002; Okvuran, 2012; Yazıcıoğlu, 2010; Yılmaz ve Şeker, 2010).

Araştırmanın "Sosyal Bilgiler dersinin somut verilerle öğrenilmesini sağlar, Öğrenmede kalıcılığı arttırır" bulguları daha önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir: Ata'nın (2002) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler, müze ortamlarının eğitim amaçlı kullanılmasına ilişkin olumlu düşüncede olduklarını ifade ettikleri, tarih konularını müzeleri ve tarihi yerleri gezdirerek öğretmenin bilgiyi daha kalıcı yapacağını görüşünde bulunduklarını görülmektedir.

Yılmaz ve Şeker'in (2010) yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük bir kısmının bilgi, görsellik ve genel kültür açısından müze gezilerinin kendilerine çok yarar sağladığını, müzelerin tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığını, tarih, coğrafya ve genel kültür alanında kendilerini geliştirmelerine yardım ettiğini düşündükleri ve Sosyal Bilgiler öğretiminde müze gezilerinin düzenlenmesinin gerekli olduğuna inandıkları tespit etmiştir.

Benzer şekilde Yazıcıoğlu'nun (2010) 7. sınıf öğrencilerine yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihi mekân ve müzelerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın bulguları yapılan müze eğitimi ile ilgili yapılmış olan diğer çalışmalarla paralellik göstermiştir.

Okvuran (2012) ise müzede drama etkinliklerinin geçmiş-bugün ve gelecek kavramlarını somutlaştırarak eğitimde kolaylaştırıcılığı sağlamış olacağını belirtmiştir. Bu görüş öğretmen adaylarının *"geçmiş ve bugün arasında ilişki kurmamızı sağlar"* ve *"Sosyal Bilgiler dersinin somut verilerle öğrenilmesini sağlar"* sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

4. Sosyal Bilgilerde, müzelerde işlenecek konular öğrenciye hangi açıdan yarar sağlar?

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, *"Sosyal Bilgilerde, müzelerde işlenecek konular öğrenciye hangi açıdan yarar sağlar "* sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların müzelerde işlenen konuların öğrenciye sağlayacağı yararlarla ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için tablodaki frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.4. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müzelerde işlenen konuların öğrenciye sağlayacağı yararlarla ilişkin görüşleri

Alt Temalar	f	%
Soyut bilgilerin somutlaştırılması sonucu öğrenme kolaylaştırma	18	23
Dersin birinci elden kaynaklarla öğrenilmesi	16	21
Konuların kalıcılığını sağlama	12	15
Öğrencilerin empati kurması sağlama	9	12
Öğrencilerin kültürel birikimi arttırma	6	8
Yaparak yaşayarak öğrenme sağlama	5	6
Öğrencilerin sosyalleşmesi sağlama	4	5
Kültürel miras bilinci kazanma	4	5
Öğrencinin derse olan merakı arttırma	4	5
TOPLAM	78	100

Tablo 4.4' de görüldüğü gibi öğretmen adayları Sosyal Bilgilerde dersinde müzelerde işlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararlarla ilişkin görüşleri: Soyut bilgilerin somutlaştırılması sonucu öğrenme kolaylaşır (18); ders birinci elden kaynaklarla öğrenilir (16); konuların kalıcılığını sağlar(12); öğrencilerin empati kurması sağlanır(9); öğrencilerin kültürel birikimi artar(6); yaparak yaşayarak öğrenme sağlanır(5); öğrencilerin sosyalleşmesi sağlanır(4); kültürel miras bilinci kazanılır (4); Öğrencinin derse olan merakı artar(4) biçiminde ifade etmişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları dersinde Müzelerde İşlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararlarla ilişkin olarak görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir:

" Konuyu daha iyi anlarlar, geç unutulur, daha çok zevk alırlar, sosyalleşmeleri sağlanır, empati kurabilirler. " (ÖA.1). " Öğrenciye dokunarak, yaşayarak öğrenme olanağı sağlar; Öğrenci yaratıcı drama etkinlikleri yaparak müzede kendini rahat hisseder; Öğrenci yapmış olduğu el ve atölye çalışmalarıyla kendini mutlu hisseder. (ÖA.9). " Öğrencileri belli kalıplardan çıkararak farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlar. İşbirliğine dayalı problem çözme becerilerini geliştirir " (ÖA.12). " Mekanı algılama, zaman ve kronoloji algılama ve empati kurmayı kolaylaştırır. " (ÖA.44). " Tarihin bir gerçek olduğunu ve soyut konuları somutlaştırmayı sağlar, tarihsel empati becerisi kazandırır, kültürel mirasa sahip çıkmayı öğretir " (ÖA.52).

Yapılan çalışmalar araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir (Yazıcıoğlu 2010;Gökkaya ve Yeşilbursa, 2009; Çulha, 2006). Yazıcıoğlu'nun (2010' da yapmış olduğu deneysel çalışmada müzelerde işlenen dersin, öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama açısından, daha çok duyu organına hitap eden, öğrenci merkezli öğretimi temel alan tarihi mekân ve müzelerle öğretim yönteminin, geleneksel öğretim yöntemine oranla daha başarılı olduğu anlaşılmıştır.

Gökkaya ve Yeşilbursa (2009) Sosyal Bilgiler dersinde tarihi yerlerin kullanımının akademik başarıya etkisi isimli araştırmasında tarihi mekânlarla öğretim yönteminin kullanıldığı deney grubunda öğrenim gören öğrencilerin, kontrol grubu öğrencilerine göre akademik bilgi edinmede daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır.

Çulha'nın (2006) araştırmasındaki, tarihi mekânlarda öğrenirken olumlu tutuma sahip oldukları, empati duygusu geliştirerek bilgilerini yapılandırdıkları, akranları ile sosyal etkileşim içerisine girerek zevk aldıkları bir öğrenme süreci yaşadıkları bulgular arasındadır ve çıkan sonuçlarla benzeşmektedir. Yapılan çalışmalar araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müzelerde işlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararlarla ilişkin görüşleri incelendiğinde yeterli bilgiye sahip oldukları anlaşılmıştır.

5. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin size kazandırdıkları (bilgi,beceri,değer) nelerdir?

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, "*Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları (bilgi, beceri, değer) nelerdir?*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin kazandırdıklarına (bilgi, beceri,değer) ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.5. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin kazandırdıklarına(bilgi, beceri,değer) ilişkin görüşleri

BİLGİ		
Alt Temalar	f	%
Müzelerin Kullanımı hakkında bilgi edinme	10	25
Müze hakkında teorik bilgi (kavramı, işlevi ve tarihsel gelişimi) edinme	10	25
Geçmiş ve günümüzü öğrenme	6	14
Müze öncesi, gezi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenme	6	14
Müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımı hakkında bilgi edinme	4	11
Ulusal kimliğin öğrenilmesi	4	11
TOPLAM	40	100
BECERİ		
Alt Temalar	f	%
Empati kurma	11	48
Zamanı ve mekânı algılama becerisi	4	17
Eleştirel düşünme	4	17
Sürekliliği algılama	2	9
Problem Çözme	2	9
TOPLAM	23	100
DEĞER		
Alt Temalar	f	%
Hoşgörü	12	33
Saygı	11	31
Kültürel değerlere bağlılık	6	17
Vatan ve millet sevgisi	5	14
Sevgi	2	5
TOPLAM	36	100

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına bilgilere ilişkin görüşleri: Müzelerin Kullanımı hakkında bilgi edinme(10); müze hakkında teorik bilgi (kavramı, işlevi ve tarihsel gelişimi) edinme(10); müze öncesi, gezi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenme(5); müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımı hakkında bilgi edinme(5); ulusal kimliğin öğrenilmesi(5) şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdığı veya kazandıracakları becerilerine ilişkin görüşleri: Empati kurma (11); zamanı ve mekânı algılama becerisi (4), eleştirel düşünme (4); sürekliliği algılama (2); problem çözme (2) şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracakları değerlere ilişkin görüşleri: Hoşgörü (12); saygı (11); kültürel değerlere bağlılık (6); vatan ve millet sevgisi (5); sevgi (2) biçiminde ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına (bilgi, beceri, değer) ilişkin olarak görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir:

" Müzelerin Sosyal Bilgilerde kullanımı, yararları, sınırlılıkları ve müze türlerinin neler olduğu. Empati kurma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, zaman ve mekânı algılama becerisi, Hoşgörü ve farklılıklara saygı duyma. " (ÖA.10). " Müze, envanter fişi vb. bilmediğimiz bir çok kelime bilgisi kazandırdı, Müze ile ilgili plan yapma ve uygulama becerisi kazandırdı. Geçmişe sahip çıkma ve kültürel öğelere önem verme değerini kattı. " (ÖA.27). " Müzelerin tarihçesi, işlevleri, özellikleri ve müze eğitimi konusunda bilgiler öğrendim. Tarihsel empati, Tarihe ve farklılıklara saygı . " (ÖA.32). " Müzelerin ne anlama geldiği hangi amaçla kullanıldığı konusunda bilgi sahibi oldum, Mekânı algılama, zaman ve kronolojiyi algılama, Hoşgörü, vatanseverlik değerlerini kazandırdı. " (ÖA.44). " Tarihi olaylarla objeleri ilişkilendirecek bilgi kazandım, Zamanı ve sürekliliği algılama becerisi, mekânı algılama becerileri kazandırdım, Geçmişe sahip çıkmanın önemini öğretti " (ÖA.58).

AİBÜ müze eğitimi ve tarihi mekanlar ders öğretim programı incelendiğinde dersin öğrenme çıktıları şu şekildedir: " Sosyal Bilgiler derslerinde müzenin kullanımı konusunda bir dersi planlayabilir, müzelerin Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılması için en uygun müze seçme ölçütlerini açıklayabilir, müze ile eğitim tekniklerini bilir, Sosyal Bilgiler öğretiminde müzenin etkisini kavrar, müze ile ilgili temel kavramları bilir" şeklindedir (<http://bologna.ibu.edu.tr/>). Araştırmada dersinin tarihi mekânların

kullanımı size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına ilişkin bilgilerinin elde edilen " müzelerin kullanımı hakkında bilgi edinme, müze hakkında teorik bilgi (kavramı, işlevi ve tarihsel gelişimi) edinme müze öncesi, gezi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenme, müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımı hakkında bilgi edinme" verileri, AİBÜ müze eğitimi ve tarihi mekanlar ders öğretim programıyla paralellik göstermektedir. Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına bilgilere ilişkin görüşleri incelendiğinde müze eğitimi ve tarihi mekanların kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının yeterli bilgiye sahip oldukları, dersi almayanların genel itibarıyla görüş bildirmedikleri, görüş bildirenlerin ise bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Alandaki çalışmalar da müzelerin, "yaratıcı düşünme, problem çözme gibi yüksek düzeyde düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiği (zaman ve kronolojiyi algılama, tarihte değişim ve sürekliliği kavrama, tarihsel kanıtları kullanma, tarihsel empati yapma gibi) " vurgulanmıştır. (Akmehmet ve Ödekan, 2006; Çulha, 2006; Demir, 2005; Filiz, 2010; Güleç ve Alkış, 2003; Maccario, 2002; Sheppard, 2001). Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kazandıkları veya kazanacakları becerilere ilişkin görüşlerini " empati kurma, zamanı ve mekanı algılama becerisi, eleştirel düşünme, sürekliliği algılama, problem çözme" şeklinde ifade etmişlerdir. Bu bağlamda elde edilen verilen veriler incelendiğinde müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının gerekli becerileri kazandığı, dersi almayanların ise bu konuda görüş bildirmedikleri belirlenmiştir.

Sosyal Bilgilerde müze eğitimi kapsamında öğrencilere kazandırılmak istenen birtakım değerler şu şekildedir: Eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturma, farklı uygarlık ve kültürlerle karşı hoşgörü ve farkındalık oluşturma, kültürel mirası estetik ve güzellik kavramlarıyla değerlendirmedir. (İlhan ve diğerleri, 2006). öğretmen adaylarının vermiş olduğu "farklı fikirlere saygı duyma ve kültürel değerlere bağlılık" yanıtları "eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturma, farklı uygarlık ve kültürlerle karşı hoşgörü ve farkındalık oluşturma" değerlerine sahip olduğunun göstergesi olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kazandıkları veya kazanacakları değerlere ilişkin görüşleri incelendiğinde müze ve tarihi mekanların

kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının gerekli değerleri aldığı dersi almayanların ise bu konuda görüş bildirmediikleri belirlenmiştir.

6. Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzeler daha uygundur? Neden?

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, "*Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzeler daha uygundur? Neden?*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler dersine uygun olan müzelere ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.6. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler dersine uygun olan müzelere ilişkin görüşleri

<i>Alt Temalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Etnografya Müzeleri	29	27
Tarih Müzeleri	21	20
Arkeoloji Müzeleri	9	8
Anadolu Medeniyetleri Müzesi	9	8
Açıkhava Müzeleri	6	6
Anıtkabir Anıt Müzesi	6	6
Doğa Müzeleri.	6	6
Panorama 1453 Tarih Müzesi	5	5
Sanat Müzeleri	5	5
Sanal Müzeler	3	3
Bilim ve Teknoloji Müzeleri	3	3
Tüm Müzeler bunun için uygun	3	3
TOPLAM	105	100

Tablo 4.6' da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzelerin daha uygun olduğuna ilişkin görüşleri: Etnografya Müzeleri (29), Tarih Müzeleri (21), Arkeoloji Müzeleri (9), Anadolu Medeniyetleri Müzesi (9), Anıtkabir Anıt (6) Müzesi, Doğa Müzeleri(6), Açıkhava Müzeleri (6), Panorama 1453 Tarih Müzesi (5), Sanat Müzeleri (5), Sanal Müzeler (3), Bilim ve Teknoloji Müzeleri (3) ve tüm müzeler(3) uygundur şeklinde ifade vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzelerin daha uygun olduğuna ilişkin görüşleri şu şekildedir:

" Bilim ve teknoloji müzeleri, tarih, coğrafya ve doğa müzeleri, etnografya müzeleri." (ÖA.1). " Etnografya Müzeleri çünkü hayata yakınlık açısından daha yararlı olacaktır." (ÖA.16). " Sosyal Bilgiler dersi için arkeoloji, tarih ve Atatürk ile ilgili müzeler daha uygundur. Çünkü bu dersin kapsamındaki konuları somutlaştıracak nitelikte müzelerdir." (Ö.19). " Etnografya ve doğa tarihi müzeleri uygundur. Etnografya müzeleri tarih açısından, doğa tarihi müzeleri coğrafya açısından önemlidir. " (ÖA.24). " Her müze uygundur. Çünkü Sosyal Bilgiler çok geniş kapsamlı bir derstir ve her müzeden yararlanacak bir konu illaki bulunur. " (ÖA.41). " Arkeoloji, antropoloji, tarih ile ilgili müzeler uygundur. Çünkü sosyal bilgilerin içinde bu bilimler bulunur " (ÖA.58).

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzelerin daha uygun olduğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersine uygun olan müze türlerini belirtmekle birlikte belli başlı müze isimlerini görüş olarak vermişlerdir. Öğretmen adaylarının bu görüşleri MEB'in 2008 yılında yayınlamış olduğu müze ile eğitim programıyla uyum sağlamaktadır.

7. Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz? Neden?

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında, *"Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz? Neden? "* sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların Sosyal Bilgiler dersinde Kaçınıcı sınıfları götürmek istediklerine ilişkin ve nedenine yönelik görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.7. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler dersinde kaçınıcı sınıfları müzelere götürmek istediklerine ve nedenine ilişkin görüşleri

<i>Alt Temalar</i>	<i>Nedeni</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
4.SINIF			
	Mümkün olduğu kadar küçük yaşta başlanmalı	7	21
	Soyut düşünme becerileri gelişmediği için	5	15
5.SINIF		5	15
8.SINIF			
	Diğer sınıflara göre daha olgun oldukları için.	5	15
TÜM SINIFLAR(4, 5, 6, 7, 8,)			
	Derse karşı olumlu tutum oluşturma	3	8
	Her sınıf düzeyine faydalı	9	26
		34	100

Tablo 4.7' de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz ve nedeni sorusuna ilişkin görüşleri: 4. Sınıf; mümkün olduğu kadar küçük yaşta başlanmalı (4); soyut düşünme becerileri gelişmediği için(3). 5. Sınıf, 6. Sınıf, 8. Sınıf; diğer sınıflara göre olgun oldukları için (5). Tüm sınıflar: derse karşı olumlu tutum oluşturur (3); her sınıf düzeyinde faydalıdır (9) şeklinde ifade vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz ve nedeni sorusuna ilişkin görüşme formundaki görüşleri şu şekildedir:

" 5. Sınıflar daha olgun davranacaklarını ve bilişsel yeterliliklerinin daha yüksek olacağını düşündüğüm için " (ÖA.1). " İlkokul 4. Sınıftan itibaren götürülmesi gerekir. Çünkü 4. Sınıftan itibaren Sosyal Bilgiler dersini almaya başlamaktadırlar " (ÖA.3) . " Özellikle 7-12 yaş arası grupların götürülmesini isterim. Çünkü bu yaştaki öğrenciler somut işlemler döneminde " (ÖA.4). " Sınıf olarak belirlemek yanlış bence öğrencilerimize sınıfta yaptıracağımız etkinlikleri müzelerde yaptırabiliriz. Ünite ile bağlantılı olduktan sonra her sınıfta müzelere götürebiliriz " (ÖA.8). " 5, 6, 7 ve 8.Sınıflarda müze eğitimi bilinci hemen oluşmayacağından dolayı bütün sınıf düzeylerinde götürülmesi gerekir" (ÖA.9). " 6. Sınıftan itibaren verilmelidir. Çünkü bu

sınıftan itibaren tarih konuları sistematik olarak işlenmeye başlanıyor" . (ÖA.45)." 1 ile 8. Sınıflar arasında götürülmelidir. Çünkü öğrenciler kültürel mirasa saygı duyması için küçük yaşlardan başlanmalıdır " (ÖA.52).

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz ve nedeni sorusuna ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin müze eğitime mümkün olduğu kadar küçük yaşta başlamalı ve tüm sınıflarda bu eğitimi almalıdır şeklinde görüş belirtmişlerdir. Güler'in (2008) yaptığı deneysel çalışmada, *"Gerçekleştirilen planlı müze gezisinin, öğrencilerin " Sanat Etkinlikleri" dersine yönelik tutumlarında da olumlu etkisi olduğu görülmüştür"* sonucu, bu araştırmanın *" Sosyal Bilgilere dersine karşı olumlu tutum oluşturur"* bulgusunu destekler niteliktedir.

Öğretmen adaylarının görüşleri genel itibariyle MEB'in (2008) müze ile eğitim programıyla örtüşmektedir. Çünkü müzeler Sosyal Bilgiler programıyla ilişkilendirilerek ve gerekli hazırlıklar yapılarak her sınıf düzeyinde kullanılabilir.

4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt amacı *" Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının, Sosyal Bilgilerde müze eğitimi uygulanmalarına ilişkin görüşleri nelerdir?"* şeklindedir.

Görüşme formunda ikinci alt amaca ait olarak üç soru sorulmuş, elde edilen verilere içerik analizi yapılmış, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Sorulan sorular çerçevesinde elde edilen verilerle tablolar haline getirilmiş ve yorumlanarak ilgili araştırmalarla desteklenmiştir. Birinci alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinlikler nelerdir?*
- *Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılmalıdır?*
- *Staj yaptığınız okullarda müze eğitime yönelik uygulamalar var mıydı?*

8. Müze eğitimi ve tarihi mekanlar dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinlikler nelerdir?

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında, "*Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinlikler nelerdir?*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, müze eğitimi ve tarihi mekanlar dersinde uygulamalı olarak yaptıkları etkinliklere ilişkin görüşleri görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.8. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müze eğitimi ve tarihi mekanlar dersinde uygulamalı olarak yaptıkları etkinliklere ilişkin görüşleri

<i>Alt Temalar</i>	<i>Uygulama Yapılan Müze</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Dersi almadım		35	51
Ders kapsamında etkinlik yapılmadı		7	10
Müzedeki objeler incelendi		7	10
Müzede sunum yapıldı		4	6
Sanal müze uygulamaları yapıldı		4	6
Yaratıcı drama yapıldı		4	6
	Anadolu Medeniyetleri Müzesi	3	4
	Bolu Müzesi'ne gittim	3	4
	İzzet Baysal Müzesi	2	3
TOPLAM		69	100

Tablo 4.8 'de görüldüğü gibi öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinliklere ilişkin görüşleri: Dersi almadım (35); ders kapsamında etkinlik yapılmadı (7); müzedeki objeler incelendi (7); müzede sunum yapıldı (4); sanal müze uygulamaları yapıldı (4); yaratıcı drama yapıldı (4); Anadolu Medeniyetleri Müzesi (3); Bolu Müzesi (3), İzzet Baysal Müzesi (2) şeklinde ifade etmişlerdir.

Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığımız etkinliklere ilişkin olarak görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir:

" İzzet baysal müzesini gezdik. Sınıfta küçük bir canlandırma yapıldı. " (ÖA.1).
 " Uygulamalı bir etkinlik yapmadık sadece sunum yaptık. " (ÖA.10). " Araştırmalar üzerine işlediğimiz dersimizde genel itibariyle müzelerin her çeşidini inceledik ve sanal müzelerle ve müze broşürleriyle ders zenginleştirdik. " (ÖA.23). " 3. Sınıf öğretmen adaylarını müze gezisine götürüp tanıtım yaptım. " (ÖA.29). " Müze gezisinde fotoğraf ve müze çekimi yaptık. " (ÖA.31). " Bolu müzesini inceledik, sanal müze gezisi yaptık. " (ÖA.51). " Tarihi mekanların kullanımıyla ilgili özel öğretim yöntemleri dersinde bir kazanımı bu konuya uyarladık etkinlik oluşturduk. Ankara Etnografya Müzesi'nde drama etkinliği yaptık " (ÖA.60).

AİBÜ'de seçmeli ders olarak verilen müze eğitimi ve tarihi mekanlar dersindeki uygulamalara yönelik olarak, ders kapsamında toplu müze gezisi, bireysel müze gezileri yapılacağı dersin içeriğinde belirtilmiştir (<http://bologna.ibu.edu.tr/>). Araştırma sonucunda dersi alan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite ilindeki müzeleri gerek toplu gerekse bireysel geziler yaptıkları anlaşılmıştır.

9. Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılmalıdır?

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında, "*Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılmalıdır?* " sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.9. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri

a) Müze eğitimi öncesi		
Alt Temalar	f	%
Gerekli izinlerin alınmalı	35	46
Gezilecek müze hakkında bilgi verilmeli	14	18
Kurallar öğrenciler hatırlatılmalı	7	9
Öğrencilerin bilgilendirilmeli	6	8
Müze çalışanları ile iletişim kurulmalı	6	8
Planlama yapılmalı	5	6
Araç ayarlanmalı	4	5
TOPLAM	77	100
b) Müze eğitimi sırasında		
Alt Temalar	f	%
Rehber eşliğinde eserler hakkında bilgi alınmalı	11	32
Yaratıcı drama etkinliği yaptırılmalı	10	29
Öğrencilere gezi sırasında notlar aldırılmalı	6	18
Öğrenciler küçük gruplar halinde gezdirilmeli	4	12
Öğrencilerin müzedeki eserlerle ilgili görüşleri istenmeli	3	9
TOPLAM	34	100
c) Müze eğitimi sonrasında		
Alt Temalar	f	%
Öğrencilere değerlendirme formu verilmeli	16	35
Öğrencilerin gezi sonrası görüş, duygu ve düşünceleri istenmeli	14	31
Müzedeki yapılanlar sınıfta tartışılmalı	7	16
Öğrencilerin gezi ile ilgili bir sunum yapmaları istenmeli	5	11
Kompozisyon yazdırılmalı	3	7
TOPLAM	45	100

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri: Gerekli izinlerin alınması (35); gezilecek müze hakkında bilgi verilmeli (11); kurallar öğrenciler hatırlatılmalı(7); öğrenciler bilgilendirmeli (7); Müze çalışanları ile iletişim kurulmalı (6); planlama yapılmalı (5); araç Ayarlanmalı (4) şeklinde ifade vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılması gerekenlere ilişkin görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir:

" Müze eğitimi öncesi gidilecek müze belirlenmelidir. Gezi bir günden uzun sürecekse kalacak yer ayarlanmalıdır. Gidilecek müze hakkında bilgi verilmelidir. Müzede yardımcı olacak kişiler belirlenmeli ve irtibata geçilmelidir. Müze eğitimi sırasında öğrenciler gruplara ayrılmalı ve her grubun başında bir öğretmen olmalıdır. Grup etkinlikleri yapılmalıdır. Resimler çekilmelidir. Öğrencinin not tutması sağlanmalıdır. Rol yapma, drama çalışmaları yapılmalıdır. Müze eğitimi sonrasında öğrencilerin not aldıkları bilgileri sınıf arkadaşlarıyla paylaşımları sağlanmalı, müze ile ilgili öğretmen soru sormalı, hangi eserleri beğendikleri , eksik kalan yönleri konusunda öğrencilerin görüşlerine başvurulmalıdır. " (ÖA.5). " Müze eğitimi öncesi gerekli izinler alınmalı (resmi yerlerden ve velilerden) müze eğitiminde yapılacak etkinlikler hakkında bilgi verilmelidir. Müze kuralları söylenmelidir. " Müze eğitimi sırasında müze gezilirken dikkatli gözlem yapılması gereken nesnelere ilgi uyandırılmalı, çeşitli etkinliklerle öğrencilere kalıcı yaşantılar sağlanmalıdır. Gerekirse öğretmen tarafından ek bilgilendirmeler yapılmalıdır. Müze eğitimi sonrasında öğrencilerin müzede neler öğrendikleri, hangi nesnelerin dikkatlerini çektiği sorularak amaca ulaşp ulaşılmadığı belirlenmelidir. (ÖA.27)." Müze eğitimi öncesi öğrencilerin ailelerine izin kağıdı gönderilebilir, öğrencilere gidilecek yerle ilgili çalışma kağıdı verilmelidir. Gerekli hazırlıklar kalacak yer, yeme içme vb. ayarlanmalıdır. Müze eğitimi sırasında öğrencilere tarihi eserler, yerler hakkında açıklayıcı bilgiler verilmeli ve bu bilgiler rehber eşliğinde verilmeli, öğrencilerin eserlere dokunarak dikkatle izlemeleri sağlanmalıdır. Müze eğitimi sonrasında genel bir değerlendirme yapılmalı, öğrencilere müze eğitimi değerlendirme formu verilmeli. " (ÖA.35). " Müze eğitimi öncesi ailelerden izin alınmalı, idari işlemler yapılmalı, müze öncesi araştırmalar yaptırılmalı, öğrencilere görevler verilmeli. Müze eğitimi sırasında öğrenciler yalnız bırakılmamalı, her öğretmen en fazla 16 öğrenci düşme kaydıyla öğrenciler ayrılmalı. Rol yapma vb. gibi uygulamalar yapılmalı. Müze eğitimi sonrasında öğrencilerin müze ile ilgili görüşleri alınmalı ve ne öğrendikleri ile ilgili değerlendirme formu verilmeli " (ÖA.43.). " Müze eğitimi öncesi öğrencilere gidilecek mekanla ilgili bilgi verilir. Gerekli bilgi ve kuruluşlardan bilgi ve izinler alınır. Velilerin izni alınır vb. Müze

eğitimi sırasında öğrencilere müzede herhangi bir eseri bulmasını kolaylaştıracak yönergeler verilir. Broşürlerle öğrencilerin ziyaret ettiği alanlar hakkında bilgi verilir. Müze eğitimi sonrasında dersliklerde müze sonrası gezi panosu hazırlanır. Öğrencilerden gezilen yerle ilgili duygu ve düşüncelerini anlatan yazılar yazdırılabilir. " (ÖA 52).

İlhan ve diğerlerine göre (2006) müze öncesi çalışmalar kişileri ve koşulları hazırlama işlemleridir. Çalışmayı yaptıracak eğitimci çalışacağı grubu belirler. Gerekli izinleri, tarihi alıp çalışacak grubun niteliğine göre ziyaret planını hazırlar. Yapılacak çalışma hakkında grubu bilgilendirir ve kullanılacak malzemeleri sağlar. Müzedeki ilgili kişileri müzeye gidilecek gün, saat ve grubun özellikleri ile ilgili olarak bilgilendirir (s.15). Öğretmen adaylarının gerekli izinleri, tarihi alma, çalışacak grubun niteliğine göre ziyaret planını hazırlama, yapılacak çalışma hakkında grubu bilgilendirme konusunda bilgi sahibi olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının genel itibarıyla Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının bu düzeydeki bilgilerinin yeterli olduğu söylenebilir. Bu aşamada araştırma çalışma Ay ve Fidan'ın (2014) yapmış olduğu çalışmadaki öğretmen adaylarının müze gezilerinin planlama aşamasına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının bu aşama ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sırasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri: Rehber eşliğinde eserler hakkında bilgi alınmalı (11), Yaratıcı drama etkinliği yaptırılmalı (10), Öğrencilere gezi sırasında notlar aldırılmalı(6), Öğrenciler küçük gruplar halinde gezdirilmeli (4), Öğrencilerin müzedeki eserlerle ilgili görüşleri istenmeli(3) biçiminde ifade vermişleridir. İlhan ve diğerlerine (2006) göre müzedeki çalışmalar, önceden planlanmış, fakat şartlara göre değişik alternatiflere açık, farklı algı ve duyulara hitap eden eğitici, eğlendirici, yaratıcı ve açık düşünebilmeye uygun uygulamalardır. Müzedeki çalışmalarda tüm müzenin görülmesi şart değildir. Çoğunlukla bir nesneye, döneme, düşünceye odaklanan müze eğitimi yeni edinilecek kazanımları destekleyen yaratıcı drama ve atölye çalışmalarını içerir. (2006,15). Bu aşamada İlhan ve diğerlerinin çalışması araştırmanın sonuçlarını

destekler niteliktedir. Ayrıca müze ve tarihi mekan kullanımı dersini almayan öğretmen adayları sorunun bu kısmına yanıt vermemişlerdir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri: Öğrencilere değerlendirme formu verilmeli(16), Öğrencilerin gezi sonrası görüş, duygu ve düşünceleri istenmeli(14), Müzede yapılanlar sınıfta tartışılmalı (7), Öğrencilerin gezi ile ilgili bir sunum yapmaları istenmeli(5), Kompozisyon yazdırılmalı (3) biçiminde ifade vermişlerdir. İlhan ve diğerlerine göre müzede yapılan çalışmaların sonuçları, müzede veya okulda değerlendirilir. Atölye çalışmalarında ortaya konmuş olan etkinliğin ürünleri (resim, kumaş, mask, heykel vb.) sergi olarak sunulabilir. Yapılan çalışmaların düşünsel sonuçları kompozisyon, tartışma, mektup, gazete haberi vb. uygulamalar ile ortaya konulur. (İlhan ve diğerleri, 2006,15). Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin *"gezi sonrası görüş, duygu ve düşünceleri istenmeli, kompozisyon yazdırılmalı"* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adayları, atölye çalışmalarının (resim, kumaş, mask, heykel vb.) sergi olarak sunulması veya çalışmaların düşünsel sonuçları tartışma, mektup, gazete haberi vb. uygulamalar ortaya konması ile ilgili görüş bildirmemişlerdir. Bu bağlamda öğretmen adaylarından elde edilen veriler yeterli olmasa da İlhan ve diğerlerinin çalışması ile kısmen benzerlik göstermektedir. Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılması gerekenlere ilişkin, öğretmen adaylarından dersi alanlar görüş bildirirken, dersi almayanlar görüş bildirmemişlerdir.

10. Staj yaptığınız okullarda müze eğitime yönelik uygulamalar nelerdir? Açıklayınız?

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında, *"Staj yaptığınız okullarda müze eğitime yönelik uygulamalar nelerdir? Açıklayınız"* sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, staj yaptıkları okullardaki müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.10. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, staj yaptıkları okullardaki müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri

Alt Temalar	f	%
Müze eğitime yönelik uygulama yapılmadı	35	43
Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesine gezi düzenlendi	18	23
Staj yapmadım	13	16
Bolu müzesine gezi düzenlendi	6	8
Müze gezisi yapıldı	5	6
Etnografya müzesine gezi düzenlendi	3	4
TOPLAM	80	100

Tablo 4.10' da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri: Müze eğitime yönelik uygulama yapılmadı (35); Ankara Anadolu Medeniyetler müzesine gezi düzenlendi (18); staj yapmadım (13); müze gezisi yapıldı (5); Etnografya Müzesine gezi düzenlendi (3) biçiminde ifade vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adayları staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşme formundaki görüşleri şu şekildedir:

" Müze eğitime yönelik uygulamalara pek rastlamadım " (ÖA.6).
 " Staj yaptığım okulda birinci dönem Bolu Müzesi ve İzzet Baysal Müzesi'ne gezi yapılmıştı." (ÖA24). " Evet Ankara'ya müze gezisi yapıldı " (ÖA.34). " Evet vardı. 7. Sınıflara yönelik Bolu Müzesine gezi düzenledi " (ÖA.16). " Evet öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde müzeye götürüldü " (ÖA. 45). " Staj yaptığım okullarda müze eğitime yönelik uygulama yok " (ÖA. 62).

Öğretmen adayları staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri genelde staj yaptıkları okullarda müze eğitime yer verilmediği, yapılanların ise plansız müze gezilerinden ibaret olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar, daha önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Demirci, 2009; Fidan, 2014; Gökmen, 2004; Kısa, 2012).

Demirci'nin (2009) yapmış olduğu araştırmada müze gezilerine genel olarak olumlu bakan sınıf öğretmenlerinin uygulamada yasal işlemlerin çok uğraştırması, sorumluluğun çok fazla olması, öğrencileri kontrol etmenin güç olması, ulaşımda problem yaşanması, maddi problemlerle karşılaşılması gibi sebeplerden müze gezilerine pek fazla yer vermedikleri ortaya çıkmıştır. Gökmen (2004)'in araştırmasında ankete katılan öğretmenlerin % 36'sı müzelerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Kısa'nın (2012) yaptığı araştırmaya katılan öğrenciler, müze gezisi sonrası okullarda ve Sosyal Bilgiler derslerinde yeteri kadar etkinlik yapılmadığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Ay ve Fidan (2014), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının çoğu Türkiye'deki müzelerin eğitsel açıdan yeterliliğine ilişkin olarak müzelerin çok zengin olduğunu ancak eğitsel açıdan yeterince yararlanılmadığını ve öğrencilerin seviyesine uygun biçimde bilgi veren müze yetkililerinin olmadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Yapılan çalışmalardan elde edilen veriler, araştırmanın " *müze eğitime yönelik uygulama yapılmadı* " sonucunu destekler niteliktedir.

4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt amacı " Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimindeki öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri nelerdir? " şeklindedir.

Görüşme formunda birinci alt amaca ait olarak iki soru sorulmuş, elde edilen verilere analiz yapılmış, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Sorulan sorular çerçevesinde elde edilen verilerle tablolar haline getirilmiş ve yorumlanarak ilgili araştırmalarla desteklenmiştir. Üçüncü alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze eğitime ilişkin öz yeterlilikleriniz nelerdir(Yeterli olduğunuz, geliştirilmesi gerekenler)?*
- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda nasıl kullanabilirsiniz?*

11. Müze eğitime ilişkin öz yeterlilikleriniz nelerdir? (Yeterli olduğunuz, geliştirilmesi gerekenler).

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında, “*Müze eğitime ilişkin öz yeterlilikleriniz nelerdir? (Yeterli olduğunuz, geliştirilmesi gerekenler)*” sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.11. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri

a) Yeterli olduğunuz:		
Alt Temalar	f	%
Yeterli olduğumu düşünmüyorum	13	31
Geziyi planlama	6	14
Teorik olarak yeterliyim	6	14
Öğretim tekniklerini uygulama	5	12
Sosyal Bilgiler ile müzeleri ilişkilendirebilirim	5	12
Araştırma yapma	4	10
Müzeler hakkında bilgi sahibiyim	3	7
TOPLAM	42	100
b) Geliştirilmesi Gerekenler :		
Alt Temalar	f	%
Müze etkinliklerinin uygulanması	7	23
Müzeleri yeterince tanımak (türleri,işlevi vb.)	7	23
Müzedeki eserler hakkında bilgi	5	16
Öğrencilere rehberlik yapma	5	16
Müze eğitiminde yöntem ve teknikler	3	10
Müze eğitiminin planlanması	2	6
Sosyal Bilgilerde müzelerin kullanımı	2	6
TOPLAM	31	100

Tablo 4.11’ de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri: Yeterli olduğumu düşünmüyorum (13); geziyi planlama (6); teorik olarak yeterliyim (6); öğretim tekniklerini uygulama(5); sosyal

Bilgiler ile müzeleri ilişkilendirebilme (5); araştırma yapma (4); müzeler hakkında bilgi sahibiyim (3) şeklinde ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde müze ve tarihi mekanları kullanımı dersini alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kendilerini bilgi düzeyinde yeterli gördükleri, müze eğitiminin uygulama safhasındaki yeteneklerinin ise geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin görüşleri: Müze etkinliklerinin uygulanması (7); müzeleri yeterince tanımak (türleri,işlevi vb.) (7); Müzedeki eserler hakkında bilgi (5); öğrencilere rehberlik yapma (5); müze eğitiminde yöntem ve teknikler (3); müze eğitiminin planlanması (2); Sosyal Bilgilerde müzelerin kullanımı (2) biçiminde ifade etmişlerdir. Müze eğitime Yönelik öz yeterliliklerine İlişkin Görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitiminin uygulama kısmında kendilerini yetersiz gördükleri belirlenmiştir.

Müze eğitime Yönelik öz yeterliliklerine ilişkin olarak görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir.

" Bilgi birikimi olarak yeterliyi. Uygulama becerilerimi geliştirmem gerek " (ÖA.10). *" Bilgi düzeyinde teorik olarak müzeye gitmeden önce müze eğitimi sırasında ve sonrasında yapılacakları biliyorum. Müze eğitimi uygulamalı olarak yapmadığımızdan dolayı etkinlik gerçekleştiremem "* (ÖA.11). *" Yeterli olduğumu düşünmüyorum. Müze eğitimi dersi herkese verilmemi seçmeli ders olarak kalmamalıdır "* (ÖA. 48) *" Müze eğitiminde Sosyal Bilgiler kitabındaki konuları ilişkilendirebilirim. Uygulamada geliştirmem gereken şeyler var "* (ÖA .58). *" Müzeler hakkında bilgi sahibiyim. Sosyal Bilgilerde müze eğitimi hangi konular üzerinde kullanabilirim. "* (ÖA.60).

Görüşlerin analiz edilme safhasında müze ve tarihi mekanların kullanımı veya müze eğitimi dersini alan öğretmen adaylarının soruları yanıtlama düzeyinin fazla olduğu görülmüştür. Yeşilbursa ve Uslu(2014)' nun yaptığı araştırma sonucuna göre Müze eğitimi dersi alma durumu değişkenine ilişkin bulgular ışığında, müze eğitimi dersi alan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile müze eğitimi dersi almayan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz-yeterlik inancı toplam puanları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ve müze eğitimi dersi alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze eğitimine yönelik öz-yeterlik inançlarının müze eğitimi dersi almayan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Elde edilen veriler yapılan bu araştırmayı destekler niteliktedir.

Öğretmen adayları kendilerini teorik olarak yeterli görseler bile, müze eğitimi uygulama aşamasında yetersiz görmektedirler. Bu sonuç dersin teorik olarak işlendiğini, uygulama boyutunda eksiklikler olmasından kaynaklı olabilir.

12. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri meslek hayatınızda nasıl kullanabilirsiniz?

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında, "Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri meslek hayatınızda nasıl kullanabilirsiniz? " sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldıkları bilgileri meslek hayatlarında nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.12. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldıkları bilgileri meslek hayatlarında nasıl kullanabileceklerine ilişkin görüşleri

<i>Alt Temalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Müzedede uygulamalı öğretim yapma	18	46
Göreve başladığımda müzeleri Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir şekilde kullanma	17	44
Sanal müze gezi yaptırma	4	10
TOPLAM	39	100

Tablo 4.12' de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri: Göreve başladığımda, müzedede uygulamalı öğretim yaparım (18); müzeleri Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir şekilde kullanabilirim (17); öğrencilere sanal müze gezisi yaptırabilirim (4) şeklinde ifade vermişlerdir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda kullanılabilirliğine ilişkin görüşme formunda görüşleri şu şekildedir:

Öğrencileri müzeye götürürüm. Fakat bu konuda zamanım yoksa onları mobil müzeler yoluyla bilgilendirmeye çalışırım. (ÖA.9). Öğrencilere tarihi bir olayı anlatırken küçük bir nesneden yola çıkarak konunun anlaşılmasını sağlayabilir veya öğrencileri derse güdüleyebilirim. (ÖA.14). Üniversite hayatında gördüğümüz müze eğitimi dersi kapsamında edinilen bilgiler mesleki hayatımızda yararlı olacaktır. Müze gezileri yaptırırken her şey kurallara uygun ve sorunsuz yapılır (ÖA.39). " Meslek hayatımda çok yararlı olacağına inanıyorum. Mümkün olduğunca kullanacağıma, öğrencilerimi müzeye götüremesem bile oralarla ilgili bilgiler vereceğim " (ÖA.42). " Müze eğitimi dersi almadım. Ancak halk eğitim ya da hizmet içi eğitim olarak bunu geliştirebilirim. " (ÖA.50)." Öğrencilere müze gezisi sırasında, öncesinde ve sonrasında neler yapacağını öğrendim " (ÖA.52).

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda kullanılabilirliğine ilişkin görüşleri kullanabilecekleri konusunda görüş bildirseler de detaylı görüş vermemişlerdir. Araştırmada elde edilen *"göreve başladığımda müzeleri Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir şekilde kullanabilirim"* Meydan ve Akkuş'un (2014) yapmış olduğu çalışmada *"öğretmen adayları hizmet öncesinde yapmış oldukları bir etkinliği mesleğe atıldıklarında kesinlikle uygulamayı düşündükleri"* bulgusuyla paralellik göstermektedir.

4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt amacı " Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine yönelik sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik görüşleri nelerdir? " şeklindedir.

Görüşme formunda birinci alt amaca ait olarak iki soru sorulmuş, sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış ve temalarına ayrılmıştır. Sorulan sorular çerçevesinde elde edilen verilerle tablolar haline getirilmiş ve yorumlanarak ilgili araştırmalarla desteklenmiştir. Dördüncü alt amaca ilişkin olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlar nelerdir?*
- *Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?*

13. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlar nelerdir?

Araştırmanın dördüncü alt amacı kapsamında, "*Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlar nelerdir?*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.13. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşleri

Alt Temalar	f	%
Dersin daha çok teorik işlenmesi, uygulama kısmının göz ardı edilmesi	11	25
Müzelerin eğitime uygun olmaması	6	14
Müze prosedürlerinin gereğinden fazla olması	5	12
Müzelerin eğitim amaçlı kullanılmaması	5	12
Zaman kısıtlaması	4	9
Dersin daha çok sınıf ortamında verilmesi	3	7
Maddi kaynağın bulunmaması	3	7
Müzelere ulaşım problemi	3	7
Öğretim görevlilerinin dersle ilgili yeterli bilgi ve donanımına sahip olmaması	3	7
TOPLAM	43	100

Tablo 4.13’de görüldüğü gibi öğretmenin adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşleri: Dersin daha çok teorik işlenmesi, uygulama kısmının göz ardı edilmesi (11); Müzelerin eğitime uygun olmaması (6); müze prosedürlerinin gereğinden fazla olması (5); müzelerin eğitim amaçlı kullanılmaması (5); zaman kısıtlaması (4), Dersin daha çok sınıf ortamında verilmesi (5); maddi kaynağın bulunmaması (5); müzelere ulaşım problemi (4); öğretim

görevlilerinin dersle ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaması biçiminde (3) ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşme formunda şu görüşlere yer vermişlerdir.

" Dersin sürekli teorik işlenmesi dersi sıradanlaştırmaktadır. " (ÖA.49). " Müze görevlilerinin tutumu, öğrencilerin ön yargısı, gereksiz bilgiler" (ÖA.65)." Müze ve tarihi mekanlar eğitim için dizayn edilmemiş" (ÖA .59)." Bu eğitim sınıf ortamında değil de müzelerde verilmelidir. Fakat müzelerimiz geliştirilmelidir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin ders yapabileceği alanlar müzelerde genişletilmelidir." (ÖA.58). " Yeteri kadar uygulama yapamadık ve bu da geliştirilmesi gereken bir yönüdür. Müze eğitimi dersi uygulamalı bir ders olmalı"(ÖA.43) . " Ders görsellerle zenginleştirilebilir. Müze gezisi yaptırılabilir. Müze kartının alınması sağlanabilir. " (ÖA.24). " Yeterli ulaşım imkanlarının, materyalin ve zamanın olmaması " (ÖA.15).

Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşleri incelendiğinde dersi alan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları *"dersin daha çok teorik işlendiğini uygulama kısmının göz ardı edildiğini"* ve *"müze prosedürlerinin gereğinden fazla olduğu"* görüşlerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar yapılan diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Ay ve Fidan, 2014; Bayraktar, 2006; Demirci, 2009; Gökmen, 2004; Kısa, 2012). Demirci'nin (2009) çalışmasında, müze gezilerinin yapılamamasının yasal işlemlerin çok uğraştırması, sorumluluğun çok fazla olması, öğrencileri kontrol etmenin güç olması, ulaşımında problem yaşanması, maddi problemlerle karşılaşılması gibi sebeplerden kaynaklandığı belirtilmektedir.

Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin öğretmen adayları *"müze prosedürlerinin gereğinden fazla olması"* görüşünü belirtmişlerdir. Ay ve Fidan'ın (2014) çalışmasındaki *"gezilerde resmi izin alma sürecinin zorluğu ve öğretmene yüklenen sorumluluk nedeniyle müzelerden eğitsel açıdan yeterli düzeyde yararlanılamadığını düşünüyorum"* görüşüyle paralellik göstermektedir. Aynı şekilde Bayraktar (2006) müze eğimi için yeterli zamanın olmaması, geliş-gidiş ve tanıtım

sorunu gibi nedenlerle uygulama konusunda çeşitli sorunlarla karşılaşıldığından yeterince faydalanılamadığı ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Gökmen (2004)'in araştırmasında ankete katılan öğretmenlerin % 36'sı müzelerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca Kısa' nın (2012) yaptığı araştırmaya katılan öğrenciler, müze gezisi sonrası okullarda ve Sosyal Bilgiler derslerinde yeteri kadar etkinlik yapılmadığını belirtmişlerdir.

14. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

Araştırmanın dördüncü alt amacı kapsamında, "*Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?*" sorusu adaylara sorulmuştur. Sorulan sorular analiz edilmiş, veriler kodlanmış temalarına ayrılmıştır. Daha sonra bu temalara ait frekanslar belirlenmiş, bulgular doğrultusunda yorumlamaya gidilmiştir. Katılımcıların, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri birden fazla olduğu için aşağıdaki tabloda frekans bölümü görüş frekansı ile ifade edilmiştir.

Tablo 4.14. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, müze ve tarihi mekanların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri

Alt Temalar	f	%
Müze gezileri düzenlenmeli	9	30
Teorikten ziyade pratiğe ağırlığın verilmesi	6	19
Öğretim görevlileri bu konuda bilinçlendirilmeli	6	19
İzin vb. prosedürlerin kolaylaştırılması	3	10
Müzelerde eğitimi destekleyici uzmanlar bulunmalı	3	10
Ders ile ilgili seminerler düzenlenmeli	2	6
Müzelerde, müze eğitimi yapılacak bir alanın olması	2	6
TOPLAM	31	100

Tablo 4.14' de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri: Müze gezileri düzenlenmeli (9); teorikten ziyade pratiğe ağırlığın verilmesi (6); öğretim görevlileri bu konuda bilinçlendirilmeli (6); İzin vb. prosedürlerin kolaylaştırılması (3), Müzelerde eğitimi destekleyici uzmanlar bulunmalı (3); ders ile ilgili seminerler

düzenlenmeli (2) ve müzelerde, müze eğitimi yapılacak bir alanın olması (2) biçiminde ifade vermişleridir.

Öğretmen adayları Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine İlişkin görüşme formundaki görüşleri şu şekildedir.

" Dersin verildiği ortamın imkanları arttırılmalı, daha aktif bir ders ortamı sağlanmalı, uygulama yapılmalı" (ÖA.10). " Müze gezilerini daha sıklaştırmak ve uygulama çalışmaları yapmak (ÖA.12). " Kırtasiyecilik bürokrasi azaltılmalı, ders programında daha geziler daha belirgin hale getirilmeli, bütçeden pay ayrılmalı " (ÖA.15). Müze ve tarihi mekanlar eğitimi daha önceki eğitim seviyelerindeki öğrencilere verilmeye başlanmalıdır " (ÖA.16)." Etkili bir bilgilendirme yapılarak konunun önemini anlatılması ve dönemde en az bir müze gezisi yapılması şartı getirilmelidir" (ÖA. 32). " Dersi veren öğretim görevlilerinin müze eğitimi hususunda bilgili olması(ÖA.24)." Yıl içinde en az 4 müzeye gezi yapılmalı" (ÖA.49).

Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşleri, sorunların çözümüne uygun olarak verilmiştir. Kaschak (2014) yaptığı araştırma çerçevesinde doğa tarihi müzesine gezi düzenlenmiş öğretmenler müze öncesi, müze gezisi esnasında ve sonrasında bir takım uygulamalar yapmışlardır. Araştırma sonucunda müzelerin Sosyal Bilgilerin bir parçası olması gerektiğiyle ilgili önerilerde bulunulmuştur. Çalışkan ve Çerkez (2012) araştırma sonucuna göre *"yapılacak olan müze ile eğitimin gerek ulaşım gerek prosedür anlamında birçok zorluğunun olduğu düşünüldüğünde bu sürecin gerçekleştirilmesi oldukça zordur"* bulgusu araştırmadaki *"İzin vb. prosedürlerin kolaylaştırılması"* görüşüyle benzerlik göstermektedir. Ay ve Fidan'ın (2014) çalışmasındaki öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müzelerden etkili biçimde yararlanmaya ilişkin olarak önerileri *"Hizmetiçi eğitimlerle öğretmenleri bilgilendirmek, müzelere çeşitli bölümler eklemek"* şeklindedir. Bu veriler araştırmanın *"öğretim görevlileri bu konuda bilinçlendirilmeli, müzelerde müze eğitimi yapılacak bir alanın olması"* görüşleriyle paralellik göstermektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu araştırma öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1. Müzeler ve Müzelerin Sosyal Bilgilerde Kullanımına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının müze kavramlarına ilişkin görüşlerini: Tarihi eserler, tarih, kültür, kalıntı, sanat, geçmiş, tarihi mekan, kültürel miras, somut bilgiler, coğrafya , sınıf dışı etkinlikler şeklinde ifade etmiştir. Öğretmen adaylarının müze kavramlarına yönelik görüşleri incelendiğinde, müzelerle ilişkili kavramları görüş olarak verdikleri tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin olarak; müzede eğitiminin yapılması gerekli, müzede eğitim somut öğelerden yararlanarak kalıcı öğrenmeyi artırır, müzelerimiz eğitime uygun değil, müzeler eğitime uygun, eğitim açısından son derece önemli, geçmiş ile bugün arasında bağ kurmamızı sağlamalı, müze eğitimi sırasında öğrencilerin yönetimi müze eğitimini zorlaştırır, müzeler okul dışında ders yapma fırsatı sunar ve dersi eğlenceli hale getirmeli, somut bilgileri somutlaştırmak için müze eğitimi gerekli, ülkemizde müze eğitimi yeterli düzeyde değil, ülkemizde müze eğitimi verecek uzman sayısı yetersiz, müzelerde eğitim için ayrılmış bölümler mevcut değil, müze eğitimi öğretim yöntem ve teknikleri ile desteklenmeli şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adayları müzelerin eğitime uygunluğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bu konuda yeterli bilgiye sahip oldukları anlaşılmıştır.

Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemine ilişkin görüşleri; Sosyal Bilgiler dersinin somut verilerle öğrenilmesini sağlar, öğrenmede kalıcılığı artırır, geçmiş ile günümüz arasında bağ kurmamızı sağlar, tarihi birincil kaynaklardan öğrenmeyi sağlar, yaşayarak öğrenmeyi sağlar; tarih bilinci kazandırır, zaman ve kronolojiyi algılamayı kolaylaştırır biçiminde ifade etmişlerdir.

Öğretmen adayları Sosyal Bilgilerde dersinde müzelerde işlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararları ilişkin olarak; soyut bilgilerin somutlaştırılması sonucu öğrenme kolaylaşır, ders birinci elden kaynaklarla öğrenilir, konuların kalıcılığını sağlar, öğrencilerin empati kurması sağlanır, öğrencilerin kültürel birikimi artar, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanır, öğrencilerin sosyalleşmesi sağlanır, kültürel miras bilinci kazanılır, öğrencinin derse olan merakı artar biçiminde ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müzelerde işlenecek konuların öğrenciye sağlayacağı yararları ilişkin görüşleri incelendiğinde yeterli bilgiye sahip oldukları anlaşılmıştır.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına bilgilere ilişkin görüşleri: müzelerin kullanımı hakkında bilgi edinme, müze hakkında teorik bilgi (kavramı, işlevi ve tarihsel gelişimi) edinme, müze öncesi, gezi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenleri öğrenme, müzelerin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımı hakkında bilgi edinme, ulusal kimliğin öğrenilmesi şeklinde ifade etmişlerdir. Müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracaklarına bilgilere ilişkin görüşleri incelendiğinde müze eğitimi ve tarihi mekanların kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının yeterli bilgiye sahip oldukları, dersi almayanların genel itibarıyla görüş bildirmediikleri, görüş bildirenlerin ise bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdığı veya kazandıracakları becerilerine ilişkin görüşleri: Empati kurma, zamanı ve mekânı algılama becerisi, eleştirel düşünme, sürekliliği algılama, problem çözme şeklinde ifade etmişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kazandıkları veya kazanacakları becerilere ilişkin görüşlerini "*empati kurma, zamanı ve mekânı algılama becerisi, eleştirel düşünme, sürekliliği algılama, problem çözme*" şeklinde

ifade etmişlerdir. Bu bağlamda elde edilen veriler incelendiğinde müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının gerekli becerileri kazandığı, dersi almayanların ise bu konuda görüş bildirmediikleri belirlenmiştir.

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinin size kazandırdıkları veya kazandıracakları değerlere ilişkin görüşleri: hoşgörü, saygı, kültürel değerlere bağlılık, vatan ve millet sevgisi, sevgi biçiminde ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının vermiş olduğu *"farklı fikirlere saygı duyma ve kültürel değerlere bağlılık"* yanıtları *"eski eserleri koruma ve yaşatma bilinci oluşturma, farklı uygarlık ve kültürlerle karşı hoşgörü ve farkındalık oluşturma"* değerlerine sahip olduğunun göstergesi olabilir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kazandıkları veya kazanacakları değerlere ilişkin görüşleri incelendiğinde müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini alan öğretmen adaylarının gerekli değerleri aldığı dersi almayanların ise bu konuda görüş bildirmediikleri belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzelerin daha uygun olduğuna ilişkin olarak; Etnografya Müzeleri, Tarih Müzeleri, Arkeoloji Müzeleri, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Anıtkabir Anıt, Müzesi, Doğa Müzeleri, Açık hava Müzeleri, Panorama 1453 Tarih Müzesi, Sanat Müzeleri, Sanal Müzeler, Bilim ve Teknoloji Müzeleri ve tüm müzeler uygundur şeklinde ifade vermişlerdir. Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzelerin daha uygun olduğuna ilişkin görüşleri incelendiğinde Sosyal Bilgiler dersine uygun olan müze türlerini belirtmekle birlikte belli başlı müze isimlerini görüş olarak vermişlerdir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz ve nedeni sorusuna ilişkin görüşleri: 4. Sınıf: Mümkün olduğu kadar küçük yaşta başlanmalı, soyut düşünme becerileri gelişmediği için; 5. Sınıf, 6. sınıf, 8. Sınıf: diğer sınıflara göre olgun oldukları için; tüm sınıflar: derse karşı olumlu tutum oluşturur, her sınıf düzeyinde faydalıdır şeklinde ifade vermişlerdir. Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz ve nedeni sorusuna ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrencilerin müze eğitimine mümkün olduğu kadar küçük yaşta başlamalı ve tüm sınıflarda bu eğitimi almalıdır şeklinde görüş belirtmişlerdir.

5.1.2. Sosyal Bilgilerde Müze Eğitimi Uygulanmalarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinliklere ilişkin olarak; dersi almadım, ders kapsamında etkinlik yapılmadı, müzedeki objeler incelendi, müzede sunum yapıldı, sanal müze uygulamaları yapıldı, yaratıcı drama yapıldı, Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Bolu Müzesi, İzzet Baysal Müzesi şeklinde ifade etmişlerdir. Araştırma sonucunda dersi alan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite ilindeki müzeleri gerek toplu gerekse bireysel geziler yaptıkları anlaşılmıştır. Öğretmen adayları genel itibariyle ders kapsamında etkinlik yapılmadığı görüşünü belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi yapılması gerekenlere ilişkin gerekli izinlerin alınması, gezilecek müze hakkında bilgi verilmeli, kurallar öğrenciler hatırlatılmalı, öğrenciler bilgilendirmeli, müze çalışanları ile iletişim kurulmalı, planlama yapılmalı şeklinde ifade vermişlerdir. Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının bu düzeydeki bilgilerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sırasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri: Rehber eşliğinde eserler hakkında bilgi alınmalı, yaratıcı drama etkinliği yaptırılmalı, öğrencilere gezi sırasında notlar aldırılmalı, öğrenciler küçük gruplar halinde gezdirilmeli, öğrencilerin müzedeki eserlerle ilgili görüşleri istenmeli biçiminde ifade vermişleridir. Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri incelendiğinde öğretmen adaylarının bu konuda bilgilerinin kısmen yeterli olduğu gözlenmiştir. Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini almayan öğretmen adaylarının bu konudaki bilgilerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri: Öğrencilere değerlendirme formu verilmeli, öğrencilerin gezi sonrası görüş, duygu ve düşünceleri istenmeli, müzede yapılanlar sınıfta tartışılmalı, öğrencilerin gezi ile ilgili bir sunum yapmaları istenmeli, kompozisyon yazdırılmalı biçiminde ifade vermişlerdir. Öğretmen adayları Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitimi sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin görüşleri

incelendiğinde öğretmen adaylarının bu konuda bilgilerinin kısmen yeterli olduğu gözlenmiştir. Müze ve tarihi mekanlar dersini almayan öğretmen adaylarının bu konudaki bilgilerinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Öğretmen adaylarının staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri: Müze eğitime yönelik uygulama yapılmadı, Ankara Anadolu Medeniyetler Müzesine gezi düzenlendi, evet vardı, Etnografya Müzesi'ne gezi düzenlendi biçiminde ifade vermişlerdir. Öğretmen adayları staj yaptıkları okullarda müze eğitime yönelik uygulamalara ilişkin görüşleri genelde staj yaptıkları okullarda müze eğitime yer verilmediği, yapılanların ise plansız müze gezilerinden ibaret olduğu konusunda görüş bildirmişlerdir.

5.1.3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimindeki Öz Yeterliliklerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri: Yeterli olduğumu düşünmüyorum, geziyi planlama, teorik olarak yeterliyim, öğretim tekniklerini uygulama şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin görüşleri: Müze etkinliklerinin uygulanması, müzeleri yeterince tanımak (türleri, işlevi vb.), müzedeki eserler hakkında bilgi, öğrencilere rehberlik yapma, müze eğitiminde yöntem ve teknikler, müze eğitiminin planlanması şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adaylarının müze eğitime yönelik öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri incelendiğinde müze ve tarihi mekanları kullanımı dersini alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kendilerini bilgi düzeyinde yeterli gördükleri, müze eğitiminin uygulama aşamasındaki yeteneklerinin ise geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda kullanılabiliirliğine ilişkin olarak; göreve başladığımda müzeleri Sosyal Bilgiler dersinde etkili bir şekilde kullanabilirim, müze gezileri düzenler ve müzede uygulamalı öğretim yaparım, öğrencilere sanal müze gezisi yaptırabilirim şeklinde görüş vermişlerdir. Öğretmen adayları müze ve tarihi mekânların

kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerine, müzeleri Sosyal Bilgiler dersinde kullanabilecekleri bildirmişlerdir.

5.1.4. Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı Dersine Yönelik Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin görüşleri: Dersin daha çok teorik işlenmesi, uygulama kısmının göz ardı edilmesi, müzelerin eğitime uygun olmaması, müze prosedürlerinin gereğinden fazla olması, müzelerin eğitim amaçlı kullanılmaması, zaman kısıtlaması, dersin daha çok sınıf ortamında verilmesi, maddi kaynağın bulunmaması, müzelere ulaşım problemi, Müzelere ulaşım problemi ve öğretim görevlilerinin dersle ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaması şeklinde belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara ilişkin olarak genel itibariyle dersin teorik olarak işlendiğini uygulama safhasının gözardı edildiği görüşünü bildirmişlerdir.

Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin olarak müze gezileri düzenlenmeli, teorikten ziyade pratiğe ağırlığın verilmesi, öğretim görevlileri bu konuda bilinçlendirilmeli, İzin vb. prosedürlerin kolaylaştırılması, müzelerde eğitimi destekleyici uzmanlar bulunmalı, ders ile ilgili seminerler düzenlenmeli ve müzelerde, müze eğitimi yapılacak bir alanın olması biçiminde ifade vermişleridir. Öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekânların kullanımı dersindeki sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin genel itibariyle dersin uygulamaya dönük olarak yapılmasıyla sorunların çözülebileceği şeklinde görüş bildirmişleridir.

5.2.Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

Müze ve tarihi mekan kullanımına yönelik dersler seçmeli olmaktan çıkarılıp, zorunlu olarak ayrı bir ders şeklinde okutulabilir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının müze ve tarihi mekan kullanımına yönelik bilgi ve becerileri artacaktır.

Müzeler eğitime uygun hale getirilmeli ve eğitim belli bir program çerçevesinde yapılmalıdır. Böylece müzeler aktif öğrenmenin yapıldığı mekanlar olacaktır.

Öğretmen adaylarına müze gezisi öncesi, müze gezisi esnasında ve sonrasında yapılması gerekenlere ilişkin gerekli eğitim verilmelidir. Bu sayede öğretmen adayları göreve başladığında planlı bir müze gezisi yapabilir.

Müze ve tarihi mekan kullanımı veya bu içerikteki dersler uygulamalı olarak verilmeli ve öğretmen adaylarına gereken bilgi beceri ve değerler kazandırılmalıdır.

Müzelerden daha iyi verim alınabilmesi açısından eğitim fakülteleri ve müzeler arasında anlaşma yapılmalıdır. Bu anlaşmanın detayları eğitim fakültesinden bu konunun uzmanları ve müze yetkilileri arasında koordineli bir şekilde olmalıdır.

Müzelerde eğitime yönelik faaliyetler yapılarak okullar bundan haberdar edilebilir. Böylelikle müzeler okula yardımcı birer kurum haline getirilebilir.

Üniversite, okul ve müze arasındaki bürokratik engeller kaldırılmalıdır. Bu sayede gerçekleştirilecek olan müze ile eğitim uygulamalarıyla öğrenci öğretmen ve öğretmen adayları için aktif öğrenme ortamlarının oluşmasına fırsatlar verilmiş olunacaktır.

Öğretmenlere hizmet içi eğitim yoluyla, müze eğitimi konusunda gereken eğitim verilebilir. Böylece öğretmenler müfredat kapsamında müzelerden etkin bir şekilde faydalanabilirler.

Müze eğitimine ve uygulamalı etkinliklere yer verilen kaynakların sayısı artırılmalıdır. Bu sayede öğretmen adayları öğretmenler bundan faydalanabilir. Başta

öğretmen adayları ve öğretmenler olmak üzere toplumun her kesiminin müzelere ilgisini arttırıcı etkinlikler yapılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı - Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında müze ile eğitim konusunda yeni düzenlemeler yapılarak müze ve tarihi mekan kullanımı daha kolay ve bilinçli yapılmalıdır. Müze eğitime yönelik uygulama örnekleri arttırılmalı. Öğretmen adayları öğretmenler, öğretim görevlileri ve öğrencilerin kullanabilecekleri kaynaklar arttırılmalıdır.

Müze gezisi esnasında öğrencilere rehberlik edecek ve müze eğitimi verecek kişilerin alan uzmanı olması gerekmektedir.

Müzelerde, müze eğitiminin yapılacağı özel alanlar olabilir. Böylece yaratıcı drama vb. etkinlikler buralarda uygulanarak etkili bir eğitim yapılabilir.

Müzelerin Sosyal Bilgiler eğitiminde etkili olarak kullanılabilmesi için öğretmen adaylarının öncelikle müze tarihi mekan kullanımı dersinde uygulamalı projeler yapmaları gerekmektedir. Bu sayede müze eğitimi konusunda gerekli tecrübeleri edinmiş olabilirler.

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

Müzelerin eğitim amaçlı kullanılmasına yönelik olarak proje çalışmaları yapılabilir.

Sosyal bilgilerde müze kullanımına yönelik farklı temaları içeren deneysel çalışmalar yapılabilir.

Müze eğitime ve Sosyal Bilgilerde kullanımına yönelik uygulama örneklerinin sayısı arttırılabilir.

Çocukların ve yetişkinlerin müzelere olan ilgisini arttırabilecek çalışmalar yapılabilir.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik çalışmalar ilköğretim öğrencilerine belirli aralıklarla yapılmalı ve müze eğitime yönelik programlar yenilenmelidir.

Müzelerin eğitim amaçlı kullanımı ile ilgili yapılan çalışmaların amacına ulaşıp ulaşmadığının saptanması için değerlendirme araştırmaları yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abacı, O.(2005).*Çocuk ve Müze*. İstanbul :Morpa Kültür Yayınları.
- Adıgüzel, H. Ö.(2002). *Müze Pedagojisi ve Müzelerde Yaratıcı Drama ile Öğrenme Ortamları Oluşturma*. Ankara : Oluşum Tiyatrosu Yayınları .
- Akmehmet, K. T. (2008). *Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi*. San İ. (ed.), Eğitim ve Müze (175-194). Ankara: Başak Matbaacılık.
- Akmehmet, K. T. ve Ödekan A.(2006). *Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi*, İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Programı, üdergisi/b sosyal bilimler Cilt:3, Sayı:1, 47-58 Aralık 2006 İstanbul.
- http://itudergi.itu.edu.tr/index.php/itudergisi_b/article/viewFile/1085/1074
- Altın, B.N., Demirtaş, S.(2009). *Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Eğitim Etkinlikleri*, M. Safran(Ed.),*Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara :Pegem Akademi Yayınları.
- Altun R. (2003). Müzelerin Eğitimdeki Yeri ve Bu Bağlamda Müzelerin Eğitim Olanakları (araç-gereç-personel) Açısından Yeterlilik Durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altunbaş B. ve Özdemir Ç.(2012). *Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizdeki Müzeler*, Ankara. <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/4655,makale.pdf?0>
- Ata B. (2002). *Müzeler ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi ‘‘ Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimi’ne İlişkin Görüşleri’’*. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ata, B. ve Bağcı İ.(2007).*Sosyal Bilgiler Eğitimi Açısından Eğitim Klasikleri İncelemeleri*, Ankara: Pegem AYayıncılık.
- Ata B. (2009). *Sosyal Bilgilerde Müzelerin Yeri ve Önemi*, Sosyal Bilgilerin Temelleri , Ankara: Pegem Akademi Yayınları,
- Atagök, T. (1985). *Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması*, Yayınlanmamış Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.

Ay T. S. ve Fidan N. K. (2014). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri*, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Kış-2014 Cilt:13 Sayı:48 (069-089) ISSN:1304-0278. www.esosder.org

Bakan, F. (2003). *Eğitim Fakültelerinde Müze Eğitimi ve Uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bayam, E. (2008). *Eğitim ve Rahmi M. Koç Müzesi*. San İ. (ed.), Eğitim ve Müze (167-173). Ankara: Başak Matbaacılık.

Bayraktar H. (2006). *Konya merkezindeki müzelerin ve tarihi mekanların tarih öğretiminde kullanılmasına ilişkin lise tarih öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bilgiç ve Günay(2014). *Ergenlerin Sigara Bırakma Konusunda Desteklenmesinde Bir Yöntem: Akran Eğitimi*, Turk Toraks Dergisi, DOI: 10.5152/ttd.2013.27.

Benuğur, Pembe (2000). *Arkeoloji Müzelerinin Çocuklara Yönelik Faaliyetleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Brooke, H., Solomon, J. (2001). Passive visitors or independent explorers: Responses of pupils with severe learning difficulties at an Interactive Science Centre. *International Journal of Science Education*, 23(9), 941–953.

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09500690010016094>

Büyüköztürk Ş. ve diğerleri(2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* , Ankara: Pegem Akademi Yayınları, s:22

Castle, M. C. (2002). *Teaching History in Museums*, Reprinted with permission from Ontario History/ Vol XCIV, Number 1/ Spring.

Cihan, G.O.(2004). *İlköğretim 1. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri*. Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çalışkan, H. ve Çerkez, S. (2012). *Sosyal Bilgiler Dersindeki Müzeyle Eğitim Uygulamalarının Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*, International Online Journal of Educational Sciences, 2012, 4(1), 171.

Çerkez, S. (2011). *Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimine Dayalı Öğretim Uygulamalarının Öğrencilerin Akademik Başarısına ve Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çulha, B. (2006). *Tarihsel Mekanlarda Keşfederek Öğrenme Yoluyla Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Öğrenci Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dağhan G., Akkoyunlu B. (2005). Bilişim teknolojileri dersinde kullanılan performansa dayalı değerlendirme yöntemlerine ilişkin nitel bir çalışma, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, DOI: 10.12738/estp.2014.1.2005 323-339. www.edam.com.tr/kuyeb

Demirboğa, E. (2010). *Sanal Müze Ziyaretlerinin Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Kazanımları Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Demirci, M. T. (2009). *Kültürel Öğelerin Öğretiminde Müze Gezilerinin Önemi*.Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Denizci A. ve Mirza H.(2012). *Müze Eğitimi*, Ankara: Devlet Kitapları 1. Baskı.

Denizli, H. (2008). *Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde Eğitim Uygulamaları*, San İ. (ed.), *Müze ve Eğitim* (157-165). Ankara: Başak Matbaacılık.

Doğanay, A.(2002). *Sosyal Bilgiler Öğretimi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Öztürk C.ve Dilek D. (ed). Ankara :Pegem A Yayıncılık.

Dikyol, D. Ç. , İnce E. ve Usta S. (2011). *Öğretmen Adaylarının Tarihi Mekanlara ve Eserlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 16 (2011-2), 57-68 İstanbul.

Dush R. (2010). Learning from university museums and collections in higher education: University College London (UCL) UMACJ 3/2010. www.ucl.ac.uk/calt

Egüz, Ş. (2011). *Sosyal Bilgiler Eğitimi (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Müze ile Eğitimin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi: Samsun İli Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eğitmen, A.(2008) *Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde ‘‘ Anadolu’da Üreten Kadın’’ Temasına Yaratıcı Drama Yöntemi İle Bakış*, San İ. (ed.). Ankara: Başak Matbaacılık.

Ekelik, G. H. (2010). *Sosyal Bilgiler Derslerinde Müze Faaliyetlerinin Programlanması (Konya Müzeleri Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üni

Engin, A. O., Tösten R. ve Kaya M. D. (2010). *Bilgisayar Destekli Eğitim*, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sayı Number 5, Bahar 2010.

Epik C. (2004). *Müzelerin Lise Öğrencilerinin Tarih Dersi Başarıları ve Hatırda Tutma Becerileri Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erim, G. (2005). Bursa Anadolu Arabaları Müzesinde Bir Araştırma:Müzedede Sanat Eğitimi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-Eğitimi Anabilim Dalı" *Eğitim Fakültesi Dergisi* XVIII (2), 2005, 299-307.

Erdoğan Tülay(2003). Türkiye’de Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler, Ankara.

Filiz, N. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Filiz, S. B. (2009).Soru Sorma Yöntemi Eğitiminin Öğretmenlerin Soru Sorma Bilgisi ve Soru Sorma Tekniklerine Etkisi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı Number 3, Bahar, 2009 167-195.

Garcia B. (2012). What We Do Best: Making the Case for the Museum Learning in its Own Right, *Journal of Museum Education*, Volume 37, Number 2, Summer 2012, pp. 47-56. <http://museumeducation.info/wp-content/uploads/2012/06/jme.v37.n2.FREE.pdf>

Greenhill, E.H.(1999). *Müze ve Galeri Eğitimi*, (çev. M. Ö. Evren, E. G. Kapçı,) Ankara :Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Griffin J. (2004). Research on Students and Museums: Looking More Closely at the Students in School Groups, DOI 10.1002/sce.20018. Published online in Wiley InterScience www.interscience.wiley.com

Gökkaya, K. ve Yeşilbursa C. C.(2009).*Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımının Akademik Başarıya Etkisi*, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* Bahar, 7(2), 483-506.

Gökmen, Ö. ve diğerleri(2012). *Eğitsel Oyunlar*, Devlet Kitapları 3. Baskı, Ankara.

Güleç, S. ve Alkış, S. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin

İletişimsel Boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XVII, Sayı 1, 63-78.

Güler, A. (2011).*Planlı Bir Müze Gezisinin İlköğretim Öğrencilerinin Tutumuna Etkisi*, *Elementary İlköğretim Online*, 10(1), 169-179.

Gürkan, T. (2004). *İlköğretim II. Kademe Eğitiminde Müze Eğitiminin Önemi*

Üzerine Araştırma (Bursa Örneğinde). Yayımlanmamış Yüksek Lisans

Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hannon, K., Randolph, A. (1999). Collaborations between museum educators and classroom teachers: Partnerships, curricula and student understanding. Retrieved from ERIC Document Reproduction Service (EDRS) database. (ED 448 133). http://www.billabbie.com/fieldtrips/2g_Hannon1999_MuseumSchoolCollab_ERIC.pdf

Hein G. H. (2004). John Dewey and Museum Education, *Curator: The Museum Journal* 413-425.

http://www.readcube.com/articles/10.1111%2Fj.21516952.2004.tb00136.x?r3_referer=wol&tracking_action=preview_click&show_checkout=1&purchase_referrer=onlinelibrary.wiley.com&purchase_site_license=LICENSE_DENIED

Henderson T. Z. Ve Atencio D. J. (2007). Integration of Play, Learning, and Experience: What Museums Afford Young Visitors, *Early Childhood Educ J* (2007) 35:245–251 DOI 10.1007/s10643-007-0208-1 <http://leadershiplinc.illinoisstate.edu/play-based-learning/documents/Integrationofplaylearning.pdf>

Hisar, A. Ş. (2010). *Türk Müzeciliği*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

İlhan, A.Ç.ve diğerleri.(2006). *Müze Eğitimi Akran Kitabı*, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları.

İlhan, A.Ç.ve diğerleri.(2006). *Müze Eğitimi Yetişkin Kitabı*, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları.

İlhan, A.Ç.ve diğerleri .(2006). *Müze Eğitimi Etkinlik Kitabı*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kapan S. Y. (2011). *Müzelerin Yetişkin Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Bir Program Denemesi-Rahmi Koç Müzesi İletişim Araçları Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karakaş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, Ocak 2015.

Karakuş, Derya Pekgözlü(2012). *Müzelerde Uygulanabilecek Müze Eğitim Etkinlikleri*, Mediterranean Journal of Humanities II/1, 2012 Antalya.

Karasar, N. (1995). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık.

Kaschak J. C. (2014). Museum Visits in Social Studies: The Role of a Methods Course, Volume 9 Number 1 Spring 2014. www.socstrp.org

Kılcan B. ve Akbaba B. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kültürel Mirasa Duyarlılık Değerine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi. Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks Vol. 5, No. 3 (2013).

Kısa Y. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi (Afyonkarahisar Müzeleri)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koçak, R. (2011). Temel Kavramlar, Öğrenmeyi Etkileyen Etmenler B. Oral(ed.). *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, Ankara :Pegem Akademi Yayınları.

Maccario, N. K. (2002). Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı, Uludağ Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi* Cilt: XV, Sayı: 1, , Bursa.

Mcleod, J., Kilpatrick, K. (2000). Exploring Science At The Museum. *Association for Supervision and Curriculum Development*, 59–63.

MEB(2005).*Sosyal Bilgiler Programı*, Ankara: Meb Yayınları.

MEB(2008). *İlköğretim 1-8.Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi İle Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarında Müze ile Eğitim*, Ankara:MEB Yayınları.

Okvuran, A. Müzede Dramanın Bir Öğretim Yöntemi Olarak Türkiye’de Gelişimi, *Eğitim ve Bilim* 2012, Cilt 37, Sayı 166 Ankara.

Onur, B. (2012), *Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim*, İmge kitabevi, Ankara.

Oruç, S., Altın, B.N.(2008). Müze Eğitimi ve Yaratıcı Drama makalesi, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35. Sayı, Adana.

Ottenheim M.(2014). How to visit a Museum? Journal of the European Teacher Education Network, Vol 9 (2014). <http://62.28.241.73/index.php/jeten/article/view/42>

Önder A.Abacı, O. ve Kamaraj, I. (2009). “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı”: İstanbul Arkeoloji Müzesi’ndeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 25. Sayı.

Önder, M. (1970). *Atatürk Evleri Müzeleri*, Ankara : Atatürk tarih kurumu basımevi.

Özkasım H. ve Ögel S. (2005). Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi, İtü Dergisi Sosyal Bilimler Cilt:2, Sayı:1, 96-102 Aralık 2005.

Öztekin Ö. A (2014). *Müze Kavramı ve Müze Yapılarının İç Mekanlarının İstanbul’dan Örneklerle İncelenmesi*. Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tokcan ve Demirkaya(2009). *Sosyal Bilgilerde Strateji, Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Talboys, G. K. (2005). *Museum Educator’s Handbook*. Ashgate Publishing Limited, England.http://books.google.com.tr/books?id=8DBDCD7FJ8MC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false 23.08.2015 tarihinde erişildi.

Talboys, G. K. (2010). *Using museum as an educational resource*. Ashgate Publishing Limited, England.<http://books.google.com.tr/books?id=PfJNblWM5bEC&printsec=frontcover&dq=using+museum+as+an+educational+resource&hl=tr&sa=X&ei=DEafUejLEcmxhAfvyIC4DA&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=using%20museum%20as%20an%20educational%20resource&f=false> 23.08.2015 tarihinde erişildi.

Taş, A.M. (2012). Primary-Grade Teacher candidates’ views on museum education. *US-China Education Review A*6, 606-612.

Paris, S. (1997). Situated motivation and informal learning. *Journal of Museum Education*, 22 (2&3), 22-27.
http://www.depts.ttu.edu/museumttu/CFASWebsite/5333/Required%20Readings%202011/Paris_Situated%20Motivation.pdf

Paykoç, P. (2003). *Türkiye’de Müze Eğitimi Uygulamaları: Tarihçe ve Örnekler*, B. Onur (ed.), Antalya .

Piscitelli, B. (1997). A challenge to enjoy: Young children as audience in art galleries and museums. *Journal of Museum Education*, 22(2&3), 20–21.

Schmitt, Lee. (2002). "Helping Teachers Teach: A Learner-Centered Approach to Professional Development." Association of Science Technology Centers (ASTC): Dimensions: Association of Science Technology Centers (ASTC), Nov-Dec 2002, 1-4.

Shelnut, S. L. (2000). Long term museum programs for youth. Washington,DC: *Museum Education Roundtable*.

http://www.jstor.org/stable/40479457?seq=1#page_scan_tab_contents

Yalçın F. (2010). *Tarih Öğretim Alanı Olarak Müzelerin Kullanılmasının Toplumsal Tarih Bilincinin Kazandırılmasındaki Etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yazıcıoğlu M. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde İstanbul'daki Bazı Tarihi Mekanların Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yeşilbursa, C. C. Ve Uslu S. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Müze Eğitimine Yönelik Öz Yeterlik İnançları*, Uluslararası Avrupa Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 16, 421

Yıldırım A., Şimşek Hasan(2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2001). *İşbirliğine Dayalı Öğrenme*, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, sayı: 28, 2001.

Yılmaz, K., Şeker, M.; Yılmaz, K.(2010). İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, *Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi* , İstanbul.

Yılmaz Ö. (2011). *Müzelerin Eğitim Fonksiyonlarına Yönelik Müze Yöneticilerinin Tutum ve Fikirleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zaharias, P., Machael, D., Chrysanthou, Y. (2013). Learning through Multi-touch Interfaces in Museum Exhibits: An Empirical Investigation. *Educational Technology & Society*, 16 (3), 374–384. http://www.ifets.info/journals/16_3/28.pdf

Zilcioglu, Ş. (2008). *Avrupa’da Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi: “Almanya Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

İnternet Kaynakları

Anadolu Medeniyetleri Müzesi (2012). Anadolu Medeniyetleri Müzesi. 01.11.2012 tarihinde <http://www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr/TR,77776/egitim-birimi.html> sitesinden alınmıştır.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi (2015). Müze ve Tarihi Mekanların Kullanımı. 22.05.2015 tarihinde (<http://bologna.ibu.edu.tr/> sitesinden alınmıştır.

ANFA Altınpark İşletmeleri(2015). Feza Gürsey Bilim Merkezi. 02.05.2015 tarihinde [http://www.anfa.com.tr/tr/103/p\)/feza-gursey-bilim-merkezi](http://www.anfa.com.tr/tr/103/p)/feza-gursey-bilim-merkezi) sitesinden alınmıştır.

Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi (2012). Oyuncak Müzesi. 01.11.2012 tarihinde http://cokaum.ankara.edu.tr/?page_id=151 sitesinden alınmıştır.

Giresun Müze Müdürlüğü(2012). Arkeoloji ve Etnografya Müzeleri. 03.05.2012 tarihinde <http://www.giresunmuzemudurlugu.tr.gg/M.ue.ze-Nedir.htm>, sitesinden alınmıştır.

İCOM(2015), ICOM’a Göre Müze’nin Tanımı. 31.05.2015 tarihinde <http://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenintan%C4%B1m%C4%B1> sitesinden alınmıştır.

İstanbul Oyuncak Müzesi (2012). Hikayemiz. 02.11.2012 tarihinde <http://www.istanbuloyuncakmuzesi.com/hikayemiz.php> sitesinden alınmıştır.

İstanbul Modern(2012). İstanbul Modern’de Eğitim. 02.11.2012 tarihinde http://www.istanbulmodern.org/tr/egitim/istanbul-modernde-egitim_380.html) alınmıştır.

Kültür Bakanlığı (2012). Müzelerimiz. 01.11.2012 tarihinde <http://www.kultur.gov.tr/TR,24931/turkiyede-muzeler.html>, sitesinden alınmıştır.

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü(2012). Eğitim Birimi. 01.11.2012 tarihinde <http://www.mta.gov.tr/v2.0/daire-baskanliklari/ttm/muze-video/EgitimBirimi.pdf> sitesinden alınmıştır.

Metu Events(2012). ODTÜ Bilim ve Teknoloji Müzesi. 02.11.2012 tarihinde <http://metuevents.com/2014/04/01/odtu-bilim-ve-teknoloji-muzesi/sitesinden> alınmıştır.

Rahmi M. Koç Müzesi(2012). Rahmi M. Koç Müzesi. 02.11.2012 tarihinde <http://www.koc.com.tr/tr-tr/faaliyet-alanlari/sosyal-kulturel-faaliyet-alanlari/rahmi-m-koc-muzesi> sitesinden alınmıştır

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE MÜZE KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SINIF 1() 2() 3() 4()

CİNSİYET ERKEK () KIZ ()

Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersini aldım. Evet () Hayır ()

Sevgili Öğretmen Adayları,

Aşağıdaki anketin amacı, öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinizi belirlemektir. Ankette toplam 14 açık uçlu soru bulunmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşabilmesi için sorulara içtenlikle cevap vermeniz beklenmektedir. Lütfen bütün soruları dikkatle okuyup cevaplandırınız. Teşekkürler.

1.Müze ile ilgili kavramlar hangileridir?

- 1.
- 2.
- 3.

2.Sosyal Bilgiler dersinde müze eğitiminin önemini nedir? Açıklayınız.

3.Müze eğitimi hakkında ne düşünüyorsunuz? (Yapılması gerekli mi?, sizce müzelerimiz eğitim için uygun mu? vb. olumlu ve olumsuz yanlarını yazabilirsiniz.)

4.Sosyal Bilgilerde, müzelerde işlenecek konular öğrenciye hangi açıdan yarar sağlar?

5.Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinin size kazandırdıkları (bilgi,beceri,değer) nelerdir?

a)Bilgi:

b)Beceri:

c)Değer:

6.Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde uygulamalı olarak yaptığınız etkinlikler nelerdir?

7.Sosyal Bilgiler dersinde müze öncesi, müze gezisi esnasında ve müze sonrasında neler yapılmalıdır?

a)Müze eğitimi öncesi:

b)Müze eğitimi sırasında:

c)Müze eğitimi sonrasında:

8.Müze eğitimine ilişkin öz yeterlilikleriniz nelerdir?

a) Yeterli olduğunuz:

b) Geliştirilmesi gerekenler:

9.Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlar nelerdir?

10.Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersine ilişkin sorunlara yönelik çözüm önerileriniz nelerdir?

11.Müze ve tarihi mekanların kullanımı dersinde aldığınız bilgileri mesleki hayatınızda nasıl kullanabilirsiniz.

12.Staj yaptığınız okullarda müze eğitime yönelik uygulamalar var mıydı?

13.Sosyal Bilgiler dersi için hangi tür müzeler daha uygundur? Neden?

14.Sosyal Bilgiler dersinde özellikle kaçınıcı sınıfların müzelere götürülmesini istersiniz. Neden?